

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE **MÓDOSÍTÁS**

JAVASLATTEVŐ FÁZIS

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

Véleményezési anyag

CSONGRÁD MEGYE
TERÜLETRENDEZÉSI TERV MÓDOSÍTÁSA
JAVASLATTEVŐ FÁZIS

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

Véleményezési anyag

MEGBÍZÓ Csongrád Megyei Önkormányzati Hivatal
6741 Szeged, Rákóczi tér 1.

KÉPVISELŐJE: Magyar Anna, a megyei közgyűlés elnöke
Palánkai Tibor, megyei főépítész

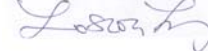
TERVEZŐ KÖTÁG BT. Város-Teampannon Kft.
1092 Budapest, Corvin krt. 40. 1053 Budapest, Veres Pálné u. 7.
Képviselője: Szántó Katalin Képviselője: Koszorú Lajos

KÉSZÍTETTE Tóth Helga
környezetgazdálkodási mérnök

KÖTÁG Bt.

FELELŐS TERÜLETRENDEZŐ TERVEZŐK

KOSZORÚ LAJOS vezető területrendező tervező Város-Teampannon Kft.
TR 01-1346

LÁZÁR TIBOR vezető területrendező tervező Környezetterv Kft.
TR 01-5041

TERVEZŐK Szántó Katalin területrendező tervező Város-Teampannon Kft.
TR 01-2054
Tábori Attila környezetgazdálkodási mérnök Város-Teampannon Kft.
TR 01-0402

MUNKATÁRS: Szécsi Ákos, Város-Teampannon Kft.
Gyabronka Péter, Város-Teampannon Kft.

2011. június

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	1
1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSI FOLYAMATÁNAK ISMERTETÉSE	2
1.1 A környezeti értékelés tematikája, a terv és a környezeti értékelés kapcsolódása	2
1.2 Véleményeztetés, nyilvánosság	6
1.3 A környezeti értékelés hatása a tervre	6
1.4 Környezeti értékeléshez felhasznált források	6
2. VIZSGÁLT VÁLTOZATOK RÖVID ISMERTETÉSE	8
2.1. A megyei területrendezési terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése	8
2.2. A terv összefüggése más releváns tervekkel, illetve programokkal	13
2.3. A változatok közötti választás indokai, a választást alátámasztó vizsgálat rövid leírása	17
Térképmelléletek: OTrT és a megyei terv módosítás övezetei	
Térképmelléklet: Erdőgazdálkodási térség és az OTrT kapcsolata	
Térképmelléklet: Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület és az OTrT kapcsolata	
Térképmelléklet: Szőlőkataszter által érintett borvidéki települések	
Térképmelléklet: Országos gyümölcs termőhely kataszter által érintett települések	
3. A TERVBEN FOGLALTAK KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA	25
3.1. A terv céljainak összevetése a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal, a Nemzeti Természetvédelmi Alaptervvel, továbbá Csongrád megye Környezetvédelmi Programjával (2005.)	25
3.2. Környezetvédelmi célok és szempontok megjelenése, illetve figyelembevétele, konzisztenciája a tervben	27
3.3 A változatok összevetése az egyes környezeti tényezőkre	30
Térképmelléklet: A közlekedési hálózat és kiváló termőhelyi adottságú szántóterület kapcsolata	
Térképmelléklet: A közlekedési hálózat és az ökológiai hálózat kapcsolata	
Térképmelléklet: A közlekedési hálózat és a Natura 2000 területek kapcsolata	
Térképmelléklet: A közlekedési hálózat és a védett természeti területek kapcsolata	
Térképmelléklet: A táj terhelése és terhelhetősége	
Térképmelléklet: Szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület	
Térképmelléklet A felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területek	
3.4. A változatok összevetése a fennálló környezeti konfliktusok, problémák enyhítése-kezelése/ esetleges súlyosbítása közötti különbség tekintetében	44
3.5. A változatok összevetése a közvetlen vagy közvetett környezeti hatásokat kiváltó tényezők, okok közötti különbség tekintetében	48
3.6. A tervben foglaltak országhatáron átnyúló hatásainak értékelése	50
3.7. A terv környezeti vonatkozású ajánlásainak és intézkedéseinek értékelés	51
4. ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK	58
4.1. Annak összefoglaló megállapítása, hogy – a párhuzamosan zajló tervezési és környezeti értékelési folyamat és az ennek keretében történő folyamatos visszacsatolások végeredményeként – a jóváhagyásra kerülő megyei területrendezési terv környezeti szempontból elfogadhatóbb, mint a másik vizsgált változat	58
4.2. A terv hatása az általa befolyásolt tervekre	58
4.3. A tervben szereplő javaslatok monitorozási lehetőségére vonatkozó javaslat	62
5. KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ	63

BEVEZETÉS

A környezeti értékelés tárgya Csongrád Megye Területrendezési Tervének módosítása, elsősorban az Országos Területrendezési Tervről szóló törvény módosítására tekintettel.

A környezeti értékelés tárgyát képező termódosítás a területrendezési tervek tartalmi követelményeire vonatkozó jogszabályokkal összhangban, a módosításra vonatkozó sajátos előírások figyelembevételével került kidolgozásra.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény a környezetvédelem érvényesítésére létrehozott 43.§ (4) bekezdése szerint „a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló, külön jogszabályban meghatározott olyan tervekre, illetve programokra, ideértve az EU által társfinanszírozott terveket, illetve programokat is, valamint ezek módosításaira,

- a) amelyek kidolgozását jogszabály, illetve országgyűlési, kormány- vagy helyi önkormányzati határozat írja elő, és
 - b) amelyeket közigazgatási szerv, valamint törvény, illetve kormányrendelet felhatalmazása alapján közigazgatási feladatot ellátó nem közigazgatási szerv közigazgatási feladatkörében, illetve helyi önkormányzati testület (továbbiakban együtt: közigazgatási szerv) dolgoz ki vagy fogad el, illetőleg amelyeket Kormány terjeszt az Országgyűlés elé elfogadásra
- a külön jogszabály alapján környezeti értékelést magában foglaló környezeti vizsgálatot kell lefolytatni. Környezeti értékelés nélkül terv, illetve program nem terjeszthető elő.”

A törvény 43. § (6) bekezdése szerint a környezeti vizsgálat kiterjed a környezeti értékelés készítésére, a környezet védelméért felelős közigazgatási szervektől vélemény, továbbá az érintett nyilvánosságtól észrevétel kérésére, illetve az országhatáron áttérjedő jelentős hatás esetén az érintett országgal való konzultációra, valamint ezek eredményeinek a terv, illetve a program kidolgozása során történő figyelembevételére.

A környezeti vizsgálat részletes követelményéről az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Kormány rendelet (továbbiakban Rendelet) rendelkezik. A rendelet 1. számú melléklete szerint a területrendezési tervek minden esetben környezeti vizsgálatra kötelezettek. Ennek megfelelően Csongrád megye területrendezési terv módosítása is csak a Rendelet 4. sz. melléklete szerinti tartalmi követelmények figyelembe vételével készített környezeti értékeléssel fogadható el.

A termódosítás **Csongrád megye teljes közigazgatási területét** érinti. Célja: Csongrád megye Területrendezési Tervének módosítása a 2008-ban módosított Országos Területrendezési Tervről szóló törvénynek, és az egyéb vonatkozó (részben szintén módosult) jogszabályoknak, mint a 218/2009. (X.6.) Kormány rendeletnek, továbbá az illetékes szervezetek adatszolgáltatásainak, a megyei települések hatályos településrendezési eszközeiben szereplő fejlesztési igényeknek megfelelően, a szakmai szempontokra tekintettel, figyelembe véve a véleményezési eljárás során beérkező véleményeket és a környezeti értékelés során felmerülő változtatási javaslatokat.

A vonatkozó jogszabályok szigorú keretek között meghatározzák a térségi szerkezeti terv tartalmi elemeit, jelkincsét, melyektől eltérni nem lehet. Az OTrT meghatározza a megyei tervben alkalmazható övezeteket is, amelyekre vonatkozó szabályokat a törvény tartalmazza. Az országos tervben kijelölt övezetek területét változtatás nélkül át kell vennie a megyei terveknek, illetve az övezetek területe a 282/2009. (XII.11.) Korm. rendelet szerinti államigazgatási szervek véleménye alapján pontosítható. A szigorúan behatárolt tartalom miatt a megyei közgyűlés mozgásteret szűk. A vonatkozó jogszabályok határozzák meg a megyei területrendezési terv környezetvédelmi tartalmát is. Ezt a tényt a környezeti vizsgálatot véleményező környezet védelméért felelős szervezeteknek is figyelembe kell venniük.

A környezeti vizsgálat csak a terv módosításával összefüggő változásokat, hatásokat elemzi, a terv nem helyettesítheti az ágazati programokat, intézkedési terveket, nem feladata a környezetvédelmi program aktualizálása.

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK FOLYAMATA

Csongrád megye területrendezési tervét az M-Teampannon Kft. készítette el 2004 és 2005 között és a Megyei Közgyűlés 21/2005 (XII. 1.) számú rendeletével fogadta el.

A Megyei Közgyűlés a megyei területrendezési terv jóváhagyásáról szóló 170/2005 (XI. 24.) Kgy. határozathoz 3 mellékletet fogadott el:

- I. számú melléklete a Csongrád Megyei Területrendezési Tervhez kapcsolódó területrendezési intézkedési javaslatokról;
- II. számú melléklete a Csongrád Megyei Területrendezési Tervhez kapcsolódó területrendezési ajánlásokról
- III. sz. melléklete a Csongrád Megyei Területrendezési Tervhez kapcsolódó Alátámasztó szakági munkarészekről

A megye területrendezési tervének módosítását elsődlegesen a tervet meghatározó jogszabályok változása – különös tekintettel az Országos Területrendezési Tervről szóló törvény 2008. évi módosítása – tette szükségessé.

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 30.§ (3) bekezdése szerint ugyanis a megyei területrendezési terveket meghosszabbítva 2011. december 31-ig a törvénnyel összhangba kell hozni. Csongrád megye önkormányzata nyílt közbeszerzési pályázatot írt ki az új terv elkészítésére, amelyet a Város-Teampannon Kft. nyert el.

A megye hatályos területrendezési tervének a 218/2009. (XI.9.) számú rendelet szerinti tervezési folyamata a következő:

- I. Előkészítő fázis
- II. Javaslattevő fázis
(módosítás esetén a két tervezési fázis összevonható)
- III. Elfogadási fázis

A tervezés **2011 márciusában indult**, a tervezés első szakasza, melynek feladata az előzetes adatgyűjtés és a helyzetfeltárás elkészítése áprilisban lezárult. Ezután készült el a tervmódosítás egyeztetési dokumentációja. Az erről szóló dokumentum várhatóan **2011. júniustól Csongrád megye honlapján elérhető lesz**. Az előzetes véleményezés során a kötelező adatszolgáltatók megkeresésén túl kistérségi fórumok kerültek megrendezésre, ahol a települések képviselői személyesen nyilatkoztak, többek között a területrendezést érintő környezeti jellegű problémáikról is. **A közbenső véleményezési eljárást 2011. június-július folyamán lefolytatja a megyei önkormányzat, míg a tervmódosítás jóváhagyása 2011 decemberében várható.**

Az egyeztetéssel párhuzamosan elkészült a környezeti vizsgálat jogszabályban rögzített tartalmi követelményeit figyelembe vevő, de Csongrád megye területrendezési terve módosításának sajátosságait kiemelő tematikai javaslat, majd egyeztetésre került a Kormányrendelet 3. számú mellékletében megjelölt környezet védelméért felelős szervezetekkel (összesen 17), továbbá a megye településeivel.

A vélemények összefoglaló értékelését az 1. sz. táblázat tartalmazza.

1.1 A környezeti értékelés tematikája, a terv és a környezeti értékelés kapcsolódása

A javasolt tematika az *egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) kormányrendelet* alapján, továbbá a *területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól* szóló 218/2009 (X.6.) kormányrendeletre is tekintettel, a megyei sajátosságainak figyelembevételével került kidolgozásra.

A tematika a 2/2005. (I.11.) kormányrendelet 7. §. 4(a) bekezdésének megfelelően a rendelet 4. sz. mellékletében előírt kötelező tematikát a rendezési típusú tervek jellegének megfelelően alkalmazza. Eszerint: a területrendezési terv *passzív szabályozási típusú fejlesztési eszköz*, a benne foglaltak nem tartalmaznak konkrét fejlesztési elhatározásokat, hanem azok megvalósítása számára területet biztosítanak, illetve azok megvalósítását térben korlátozzák, feltételeit megszabják. A tematikát befolyásolja továbbá a *módosítás* jellege, vagyis a tervezés a megye hatályos területrendezési tervét csak a szükséges mértékben változtatja.

A tematika a Rendelet 3. számú melléklete szerinti szervezetekkel és a településekkel egyeztetésre került. A tematikát kevesen véleményezték, összesen 7 szervezet élt a lehetőséggel. A véleményt adók változtatás nélkül

elfogadták a tematikát. Nyilatkozatukban néhányan felhívták a figyelmet a szakterületükkel, településükkel kapcsolatos környezeti problémákra, részletesebb kidolgozandó témára, fejezetre.

1. számú táblázat: A környezeti értékelés tervezett tartalmát véleményező szervezetek és települések véleményei

Sor-szám	Véleményező szerv	Vélemény összefoglalása
1	Alsó-Tisza-Vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	A tematikát elfogadja, észrevételt nem tesz. Felhívja a figyelmet az ökológiai hálózat változására, a biológiai aktivitásérték számítás rendeletrre, a természetvédelmi területekre és a Natura 2000 területekre, az országos jelentőségű ex lege szikes tó, kunhalom, földvár területekre és a rendelet szerinti felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny településekre.
2	Csongrád Megyei Kormányhivatal Építésügyi Hivatalának Állami Főépítész	A tematika kiegészítésére javaslatot tesz, kéri kidolgozni még az alábbi fejezeteket és témaköröket: -Vizsgálni szükséges a településrendezési tervek és a területrendezési terv között milyen feszültségek alakultak ki az elmúlt időszakban a településeken, és ezeket milyen módon lehet orvosolni (pl. erdőgazdálkodási térség) -Javasolja a fejlesztési szándékként megjelenő, de még a tervekben nem ábrázolt térségi infrastrukturális elemek felmérését, számba vételét és beillesztését a szerkezeti tervlapba. Ezeknek a beillesztése hatósági eljárás keretében lassú és nehézkes, hátráltatja az amúgy támogatandó beruházások megvalósítását. Különösen a szél erőművek és egyéb alternatív energiahordozót használó erőművek helykijelölése érdemel figyelmet. -Az elmúlt időszakban problémát okoz a belvizes területek növekedése, és jelentős károkat okoz. Részletesebben kéri vizsgálni és hatékony megoldási javaslatot kér rá.
3	Csongrád Megyei Kormányhivatal Kulturális Örökségvédelmi Irodája	A tematika ellen kifogást nem emel, de a 3.3 fejezetben az épített örökség mellett a régészeti örökség elemeire gyakorolt hatást is kéri vizsgálni. Felhívja a figyelmet a településrendezési tervek kötelező örökségvédelmi hatástanulmányára.
4	Csongrád Megyei Kormányhivatal Földhivatala	A tematika ellen kifogást nem emel. A 10.053-2/2011. sz. termvmódosításhoz írt tájékoztatásban foglaltakat fenntartja, melyben felhívja a figyelmet: - jelentős részt képviseljen a tervezésnél a külterületi termőföldek művelési ágában történő helyes hasznosítás, a természetszerű gyepgazdálkodás, a szénhidrogén kitermelés káros hatásainak felszámolása, parlagfű elleni védekezés. - a termőföldek mennyiségi védelmével szemben támasztott követelmények környezetvédelmi-településfejlesztési-településrendezési programok útján történő megvalósítását javasolja - a települések külterületi termőterületeit érintő infrastrukturális, urbanisztikus fejlesztések (pl. lakóparkok, ipari parkok kialakítása, kijelölése termőföldeken) ugrásszerű terjedésével fontos foglalkozni - növekszik a műszaki infrastruktúra által felszabdalt területek száma, a korlátozott mennyiségű, jó minőségű termőtalajok nem mezőgazd. célú felhasználása, a táj degradálódik. Megjegyzi, hogy az önkormányzatok termőföldvédelmi szerepvállalása általánosan nem elterjedt. - termőföldek minőségi javítására indult programok: defláció elleni védekezés, szénhidrogén szennyezések stb. - Fontos a termőföld mennyiségi és minőségi védelmét magában foglaló környezetpolitika előrelátó és célorientált és integrált megközelítése, a különböző területi szintek és szakágazatok közötti egyeztetett tervezés, programkészítés és azok megvalósításának igénye
5	EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.	Nem mond véleményt a tematikáról. Felhívja a figyelmet a megye területén meglévő villamosművekre és a jövőbeni igények kielégítésére épülő művekre. A tervezett 120 kV-os hálózatok nyomvonalai a települések terveiben szerepelnek. Több települést is érint a távvezeték Szentés, Csongrád városok között távlati fejlesztésként.
6	Magyar Bányászati és Földtani	A tematikát elfogadja. Ahol a változtatások és módosítások földtani közeget,

Sor-szám	Véleményező szerv	Vélemény összefoglalása
	Hivatal Szolnoki Bányakapitányság	felszín alatti vizet, valamint felső pleisztocén lösz felszíneken kialakult magas AK értékű szántó területeket érintenek, egyedi vizsgálatok elvégzését tartja szükségesnek, amennyiben a rendelkezésre álló adatok alapján a módosítás környezeti hatása nem egyértelmű, a hatásviselő környezeti elemek érintettsége pontosan nem adható meg.
7	Országos Környezetegészségügyi Intézet Főigazgató	A tematikával egyetért. Felhívja a figyelmet a levegőkörnyezet terhelhetőségére vonatkozó új jogszabályokra.

A elfogadott tematika:

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSI FOLYAMATÁNAK ISMERTETÉSE

A környezeti értékelés két ütemben zajlik, a tervezéssel összhangban.

I. ütem

Tematika, a terv és a környezeti értékelés kapcsolódása

A területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló jogszabály szerinti javaslattevő fázisban elkészül a környezeti értékelés tervezete, mely a **térségi szerkezeti terv, az országos és térségi övezetek, az ajánlások és az intézkedések módosulásainak várható környezeti hatásait** értékeli. Mivel a tervezés és a környezeti értékelés párhuzamosan folyik, a **tervezők és a környezeti értékelést kidolgozó szakértő folyamatos konzultációja mellett**, ezért a környezeti értékelés során felmerülő javaslatok folyamatosan épülnek be a tervbe.

Véleményeztetés, nyilvánosság

A megyei önkormányzat a javaslattevő fázisban kidolgozott tervdokumentumot és a környezeti értékelést a jogszabályi előírásoknak megfelelően egyidejűleg véleményezteteti és közzéteszi. A környezeti értékelés és a tervdokumentum közzétételének módja is megegyezik (települési önkormányzatok CD adathordozón megkapják, a megye honlapján pedig bárki elérheti).

II. ütem

A környezeti értékelés hatása a tervre

A területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló jogszabály szerinti jóváhagyási fázisban – a beérkezett vélemények alapján – elkészül a végleges tervdokumentum. A környezeti értékelés ezzel párhuzamosan kiegészül a beérkezett vélemények tervbe történő beépítése hatásainak környezeti értékelésével, továbbá a környezeti értékelést véleményező szervek véleménye alapján szükséges mértékben pontosított környezeti értékelés is elkészül, illetve ennek javaslatai is érvényesítésre kerülnek a tervben.

Környezeti értékeléshez felhasznált források

A környezeti értékelés elsődleges forrásai az OTrT, a Nemzeti Környezetvédelmi Program, Csongrád megye Területfejlesztési Konceptiója, a megye Környezetvédelmi Programja, továbbá ágazati tervek és jogszabályok. A megye esetében kiemelt jelentőséggel bírnak a Tisza térségre, a Duna-Tisza közti Homokhátság területére, a tanyás térségekre, továbbá a Duna-Körös-Maros-Tisza Európai régió területére készült tervek, programok, de indokolt a még nem jóváhagyott Európa 2020 stratégia célkitűzéseit is számba venni.

2. VIZSGÁLT VÁLTOZATOK RÖVID ISMERTETÉSE

2.1. A megyei területrendezési terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket: *a fontos részek táblázatos formában, tervi részekre – térségi szerkezeti terv, övezetek, ajánlások, intézkedések – lebontva kerülnek bemutatásra.*

2.2. A terv összefüggése más releváns tervekkel és programokkal: *a tervezés alapja elsősorban az OTrT továbbá a településszerkezeti tervek. Ennek összefüggései kerülnek bemutatásra.*

2.3. A változatok közötti választás indokai, a választást alátámasztó vizsgálat rövid leírása: *tekintettel az OTrT általi szigorú meghatározottságra és az attól való eltérés korlátozott voltára, az egyik változatnak magát az OTrT-t tekintjük, vagyis azt az elméleti változatot, amikor a megyei terv egy az egyben alkalmazza (átveszi) az OTrT-ben foglaltakat. A másik változat a javasolt megyei térségi szerkezetalakítás (azaz az OTrT-től való eltérés és új tervezett térségi elemek beépítése).*

A tervezés során különösen az országos és térségi úthálózat nyomvonalevezetésének pontosítása során merülhetnek fel további nyomvonalváltozat lehetőségek, amennyiben ilyen változatok felmerülnek, akkor a környezeti értékelés ezekre is kitér.

Azt az elméletileg szóba jöhető változatot, hogy a jelenleg hatályos terv érvényben marad, ebben az esetben irreleváns vizsgálni, mivel a tervmódosítás elkészítésére törvény kötelezi a megyét 2011. december 31-i határidővel. Azt az elméleti lehetőséget, hogy a terv nem

valószínűleg, szintén nincs értelme vizsgálni, mivel a terv nem valamiféle fejlesztés megvalósítását célozza, hanem azt, hogy építési jogokat csak a tervvel összhangban lehessen keletkeztetni. Az építési jogok keletkeztetése a településrendezési terveken keresztül, lépésről-lépésre, évről-évre történik, így még az sem von maga után megvalósulást. A környezeti értékelésnek tehát azt kell vizsgálni, hogy ha fejlesztés szoba kerül, annak milyen környezeti hatásai lehetnek a terv kínálta feltételek mellett.

3. A TERVBEN FOGLALTAK KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA

3.1. A terv céljainak összevetése a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal, a Nemzeti Természetvédelmi Alaptervvel, továbbá Csongrád megye hatályos Környezetvédelmi Programjával;

3.2. Környezetvédelmi célok és szempontok megjelenése, illetve figyelembevétele, konzisztenciája a tervben: *táblázatos formában, tervi részekre – térségi szerkezeti terv, övezetek, ajánlások, intézkedések – lebontva kerül bemutatásra;*

3.3. A változatok összevetése az egyes környezeti tényezőkre: *földre, vízre, levegőre, élővilágra (biodiverzitásra), továbbá a tájra, az épített környezetre, a kulturális örökség épített elemeire és az emberi egészségre* gyakorolt környezeti hatások közötti különbség tekintetében;

3.4. A változatok összevetése a fennálló környezeti konfliktusok, problémák enyhítése-kezelése/ esetleges súlyosbítása közötti különbség tekintetében (*megyeiben különösen: potenciális földtani és egyéb környezeti veszélyforrások, jelentős tranzit forgalomból adódó zaj- és légszennyezés, tanyás térségek, ivóvízminőség változás, stb.*)

3.5. A változatok összevetése a közvetlen vagy közvetett környezeti hatásokat kiváltó tényezők, okok közötti különbség tekintetében, különös tekintettel azokra a tervelemekre, tervezett intézkedésekre, amelyek:

- természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen-közvetett előidézését jelentik (*lásd pl. beépítésre szánt terület növekedése, közlekedési-hálózat sűrűsödése*);
- olyan társadalmi, gazdasági folyamatokat generálnak, vagy ösztönöznek, amelyek közvetett módon környezeti következménnyel járhatnak.

3.6. A tervben foglaltak országhatáron átnyúló hatásainak értékelése: *annak bemutatása, hogy a terv nem tartalmaz olyan, a tervhierarchia magasabb szintű terveiben nem szereplő, vagyis kizárólag a megye döntése alapján bekerülő tervi elemet, mely a szomszédos ország környezeti állapotát negatívan befolyásolná.*

3.7. A terv környezeti vonatkozású ajánlásainak és intézkedéseinek értékelése

A terv és a környezeti értékelés párhuzamos készítése garانتálja, hogy minden olyan javaslat (ajánlások) és intézkedés beépüljön magába a tervbe, ami a terv következtében várhatóan fellépő környezetre káros hatások elkerülése, csökkentése vagy ellentételezése érdekében lehetséges.

4. ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK

4.1 Annak összefoglaló megállapítása, hogy – **a párhuzamosan zajló tervezési és környezeti értékelési folyamat és az ennek keretében történő folyamatos visszacsatolások végeredményeként** – a jóváhagyásra kerülő megyei területrendezési terv környezeti szempontból elfogadhatóbb, mint a másik vizsgált változat.

4.2 **A terv hatása az általa befolyásolt tervek:** A terv elsősorban a településrendezési tervekre gyakorol hatást, másodsorban a megyei, kistérségi területfejlesztési koncepciókra, programokra. Szándékában áll ugyanakkor – intézkedési javaslat szintjén – visszacsatolni az országos tervekhez, különösen az OTfT következő aktuális módosítására és az országos közlekedéshálózat-fejlesztési tervekhez.

4.3 **A tervben szereplő javaslatok monitorozási lehetőségére vonatkozó javaslat:** *a monitorozás meghatározóan a településrendezési terveken keresztül történhet.*

5. KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ.

1.2 Véleményeztetés, nyilvánosság

A megyei önkormányzat a javaslattevő fázisban kidolgozott tervdokumentumot és a környezeti értékelést a jogszabályi előírásoknak megfelelően egyidejűleg véleményezteteti és közzéteszi. A környezeti értékelés és a tervdokumentum közzétételének módja is megegyezik (települési önkormányzatok CD adathordozón megkapják, a megye honlapján pedig bárki elérheti).

1.3 A környezeti értékelés hatása a tervre

A területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló jogszabály szerinti jóváhagyási fázisban – a beérkezett vélemények alapján – elkészül a végleges tervdokumentum. A környezeti értékelés ezzel párhuzamosan kiegészül a beérkezett vélemények tervbe történő beépítése hatásainak környezeti értékelésével, továbbá a környezeti értékelést véleményező szervek véleménye alapján szükséges mértékben pontosított környezeti értékelés is elkészül, illetve ennek javaslatai is érvényesítésre kerülnek a tervben.

1.4 Környezeti értékeléshez felhasznált források

A környezeti értékelés elsődleges forrásai az OTrT, a Nemzeti Környezetvédelmi Program, Csongrád megye Területfejlesztési Konceptiója, a megye Környezetvédelmi Programja, továbbá ágazati tervek és jogszabályok. A megye esetében kiemelt jelentőséggel bír a készülő Duna Stratégia, de indokolt a még nem jóváhagyott Európa 2020 stratégia célkitűzéseit is számba venni.

A környezeti értékelés meghatározó alapdokumentuma a 2009-2014 közötti időszakra készült Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 96/2009. (XII.9.) OGY határozat.

A környezeti értékelés szempontjából fontos továbbá az Országos Területfejlesztési Konceptióban és a megye területfejlesztési stratégiai programban megfogalmazott környezetvédelemmel összefüggő fejlesztési célok és a megyei területrendezési terv összhangjának értékelése is.

A környezetállapot és a környezetpolitikai célok értékeléséhez az alábbi dokumentumok kerültek figyelembe vételre:

- Országos Területrendezési Terv (OTrT) 2008;
- Országos Területfejlesztési Konceptió (OTK) 2005;
- Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) 2007-2013;
- Új Széchenyi Terv – 2010-2020 (ÚSZT) 2011;
- Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-III) 2009-2014;
- Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2008-2025 (NÉS);
- Európa 2020 stratégia (2010);
- A Tisza mente integrált területfejlesztési, vidékfejlesztési és környezetgazdálkodási programja (2005);
- Tisza Stratégia megalapozása I. ütem (2010);
- Duna-Tisza közti Homokhátság fenntartható fejlesztése – Előzetes Megvalósíthatósági Tanulmány (2007);
- Duna-Körös-Maros-Tisza Euro régió Stratégiája (2005);
- Dél-Alföldi Régió Operatív Programja 2007-2013 (2007);
- Csongrád megye Területfejlesztési Konceptiója (2007);

A környezeti értékelés elkészítéséhez fontos ismerni a területrendezéshez kapcsolódó jogszabályok követelményeit, mert ezek a jogszabályok behatárolják a tervek tartalmát. A területrendezési tervek környezetvédelmi tartalma és tartalmi mélysége ezektől a vonatkozó jogszabályoktól függ, attól eltérni nem lehet. A környezet védelméért felelős szervek sokszor megkövetelik a környezetvédelmi program mélységű tervet és vizsgálatokat, amit az előzetes vélemények tartalma is sugall, pedig a területrendezési tervnek nem ez a feladata, és nincs szükség ilyen részletezettségű vizsgálatra.

A környezeti értékelés elkészítéséhez felhasznált területrendezési jogszabályok:

- Területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény
- Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény

- A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet
- A kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek, valamint a településrendezési tervek készítése során az országos, a kiemelt térségi és a megyei övezetek területi érintettségével kapcsolatosan állásfoglalásra kötelezett államigazgatási szervek köréről és az eljárás részletes szabályairól szóló 282/2009. (XII.11.) Korm. rendelet

A környezeti értékelés szempontjából meghatározó, a környezet védelmével összefüggő fontosabb jogszabályok:

- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény
- A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény
- A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény
- A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény
- A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény
- A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet
- A vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet
- A nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I.31.) Korm. rendelet
- A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet
- A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet, melyet módosított a 7/2005. (III.1.) KvVM rendelet
- A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII.21.) Korm. rendelet
- A vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII.21.) Korm. rendelet alapján kidolgozott vízgyűjtő-gazdálkodási tervek, a 127/2010. (V.21.) Korm. határozat mellékletei (vizeink.hu)
- A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV.29.) Korm. rendelet
- A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Korm. rendelet
- Az országos területrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Korm. rendelet

A tervezés és a környezeti értékelés térinformatikai alapadatbázisát a DTA₅₀ térképi állománya jelentette, a szakági adatbázisok a tervezési alaptérképre integráltan kerültek elemzésre. A szöveges vizsgálatok mellett jelentős hangsúlyt kaptak a térképi elemzések is, a fejlesztések és a természet- és környezetvédelem kapcsolatában.

A felhasználásra került digitális szöveges és/vagy térképi adatok a következők:

- Csongrád megye településeinek Önkormányzatai által átadott településrendezési tervek¹;
- Kistérségi koncepciók és programok;
- Magyar Energetikai Hivatal;
- MOL Rt. digitális térinformatikai adatbázisa;
- Égő-Dégő Zrt. adatbázisa;
- Szolnoki Bányakapitányság adatbázisa (ásványi nyersanyagvagyon, felszínmozgás);
- VITUKI FAVI-KÁRINFO adatok táblázatban;
- Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatóság ESZIR adatbázis 2009. 12.31.-i állapot;
- Csongrád megyei Kormányhivatal, Kulturális Örökségvédelmi Iroda adatbázisa;
- Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. adatszolgáltatása;

¹ A megye 60 településéből majdnem mindegyik eljuttatta a szerkezeti tervét, vagy a 2005 óta jóváhagyott, illetve tervezés alatt álló módosításokat a tervezőknek. A már hatályban lévő tervi elemeket a tervező beépítette a területrendezési terv módosításába, míg a folyamatban lévő módosítások esetében megvizsgálta ennek lehetőségét. Melyek nem ellentétesek a magasabb rendű jogszabályokkal és szakmailag is támogathatók, azok szintén beépültek a módosuló tervbe. Azon települések, melyek az előkészítő fázisban nem szolgáltattak adatot, ezt a véleményezési fázisban még pótolhatják.

- Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség adatszolgáltatása;
- Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság tájékoztatása;
- NFM, Országos gyorsforgalmi és főúthálózat nagytávú terve és hosszú távú fejlesztési programja;
- Magyar Közút NZrt. Csongrád Megyei Igazgatósága adatbázisa;
- Kőrös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága térinformatikai adatbázisa;
- Csongrád Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság adatai;
- Szomszédos megye területrendezési tervei (Jász-Nagykun-Szolnok, Bács-Kiskun, Békés, Románia, Szerbia);

2. VIZSGÁLT VÁLTOZATOK RÖVID ISMERTETÉSE

2.1. A megyei területrendezési terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket

A megyei területrendezési tervek elkészítésének jogi alapját a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, az Országos Területrendezési Tervről (OTrT) szóló 2003. évi XXVI. törvény, ill. az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény módosításáról szóló 2008. évi L. törvény, valamint a 18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet a területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről jelentik. A megyei területrendezési terveket – így Csongrád megye területrendezési tervét is – e törvényekben, valamint rendeletben foglaltak figyelembe vételével és betartásával kell kidolgozni.

A területrendezési tervek célját a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 2. §-a határozza meg:

- „ a) az ország valamennyi térségében a szociális piacgazdaság kiépítésének elősegítése, a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése, az innováció térbeli terjedésének elősegítése, a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása;
- b) a főváros és a vidék, a városok és a községek, illetve a fejlett és az elmaradott térségek és települések közötti - az életkörülményekben, a gazdasági, a kulturális és az infrastrukturális feltételekben megnyilvánuló - jelentős különbségek mérséklése és a további válságterületek kialakulásának megakadályozása, társadalmi esélyegyenlőség biztosítása érdekében;
- c) az ország térszerkezete, településrendszere harmonikus fejlődésének elősegítése;
- d) a nemzeti és térségi identitástudat megtartása és erősítése.

A területrendezési tervek feladatát így fogalmazza meg a törvény 3. § (3) bekezdése:

- „a) a környezeti adottságok feltárása és értékelése;
- b) a környezet terhelését, terhelhetőségét és a fejlesztési célokat figyelembe vevő területfelhasználásnak, az infrastrukturális hálózatok területi szerkezetének, illetve elhelyezésének - az ágazati koncepciókkal összhangban történő - megállapítása;
- c) az országos és térségi, továbbá a területrendezéssel kapcsolatos településrendezési célok összehangolása.”

A megyei terv célját a hatályos Rendelet I. Fejezet 1. §-a határozza meg, mely a módosítás során nem változik:

„A Rendelet célja, hogy meghatározza a megye egyes térségei terület-felhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére.”

Csongrád megye területrendezési terve a különböző területi szintek elvárásai közül elsődlegesen a megyei szintű érdekeket kívánja kielégíteni, melyeknek azonban szoros kötődése és beágyazottsága van az országos, kistérségi és települési szintek felé.

A területrendezési terv elsődlegesen a területfelhasználási igények nagytávlatú koordinálását, az igények kielégítési lehetőségeinek kompromisszumos megoldásait célozza meg, úgymint:

1. a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása,
2. a városok - községek, fejlett - elmaradott térségek közötti különbségek mérséklése,
3. a megyei térszerkezet és településrendszer harmonikus fejlődésének elősegítése,
4. a térségi területfelhasználás rendjének meghatározása,
5. a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjének kialakítása,
6. a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzése, valamint

7. a természeti erőforrások védelme.

A terv tartalmát a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 23/B § (1) bekezdése határozza meg:

„A kiemelt térség és megye területrendezési terve a térség területi határát, térségi szerkezeti tervét, térségi övezeteit és területrendezési szabályzatát foglalja magában, továbbá tartalmazhat ajánlásokat és intézkedési javaslatot.”

A térségi szerkezeti terv és térségi övezetek kidolgozásához szükséges szabályokat az Országos Területrendezési Tervről szóló törvény határozza meg. Az OTrT 5. § (2) bekezdése kimondja, hogy a megyei területrendezési terv milyen megyei területfelhasználási kategóriákat alkalmazhat, meghatározza továbbá azok területi feltételeit is:

„ Kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriák a következő,

- a) legalább 50 ha területű térségek:
 - aa) erdőgazdálkodási térség,
 - ab) mezőgazdasági térség,
 - ac) vegyes területfelhasználású térség,
- b) legalább 10 ha területű térségek:
 - ba) városias települési térség,
 - bb) hagyományosan vidéki települési térség,
- c) területi korlát nélkül ábrázolt térségek:
 - ca) vízgazdálkodási térség,
 - cb) építmények által igénybe vett térség.”

Az OTrT 6. § (1) bekezdése szerint pontosíthatók az Ország Szerkezeti Terve által meghatározott területfelhasználási egységek a megye területére vonatkozóan:

„ Az országos területfelhasználási kategóriákon belül a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriák kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:

- a) az erdőgazdálkodási térséget legalább 75%-ban erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részén -városi ranggal rendelkező települések kivételével -városias települési térség nem jelölhető ki;
- b) a mezőgazdasági térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részén -városi ranggal rendelkező települések kivételével -városias települési térség nem jelölhető ki;
- c) a vegyes területfelhasználású térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy vegyes területfelhasználású térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részén -városi ranggal rendelkező települések kivételével -városias települési térség nem jelölhető ki;
- d) a települési térséget legalább 75%-ban városias és hagyományosan vidéki települési térség kategóriába kell sorolni;
- e) a vízgazdálkodási térséget legalább 90%-ban vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, a fennmaradó részen városias települési térség nem jelölhető ki;
- f) az építmények által igénybe vett térség más térségi területfelhasználási kategóriába nem sorolható.

Az OTrT meghatározza továbbá az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények elhelyezésére vonatkozó szabályokat: gyorsforgalmi és főúthálózat meglévő és tervezett elemeit és építményeit, a meglévő és tervezett erőművek elhelyezkedését, a villamosenergia-átviteli hálózat távvezetékeit, a nemzetközi és hazai szénhidrogén szállítóvezetékek térbeli rendjét, a vízgazdálkodási építmények térbeli rendjét stb. A nyomvonalas létesítményeket 5 %-os eltéréssel pontosíthatja a megyei terv, figyelembe véve a települési, természetvédelmi és környezetvédelmi érdekeket.

A megyei területrendezési tervben rendelettel jóváhagyandó térségi övezeteket is az OTrT határozza meg a 12. §-ban, melyektől eltérni nem lehet:

„(1) Országos övezetek:

- a) országos ökológiai hálózat,
- b) kiváló termőhelyi adottságú szántóterület,
- c) kiváló termőhelyi adottságú erdőterület,
- d) országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület,
- e) országos jelentőségű tájképvédelmi terület,
- f) kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület,

- g) kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület,
 - h) felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe,
 - i) ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület,
 - j) együtt tervezhető térségek,
 - k) kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület.
- (2) Kiemelt térségi és megyei övezetek:
- a) magterület,
 - b) ökológiai folyosó,
 - c) pufferterület,
 - d) erdőtelepítésre alkalmas terület,
 - e) térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület,
 - f) térségi jelentőségű tájképvédelmi terület,
 - g) térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület,
 - h) világörökség és világörökség-várományos terület,
 - i) történeti települési terület,
 - j) rendszeresen belvízjárta terület,
 - k) nagyvízi meder,
 - l) földtani veszélyforrás területe,
 - m) vízerózióknak kitett terület,
 - n) szélrózióknak kitett terület,
 - o) honvédelmi terület.
- (3) Az (1)-(2) bekezdésben felsorolt országos övezeteket, továbbá kiemelt térségi és megyei övezeteket területi érintettség esetén kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazni kell.”

Csongrád megyét a térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület, a világörökség és világörökség-várományos terület, a földtani veszélyforrás területe és a vízerózióknak kitett terület nem érinti.

A területrendezési tervek részletes tartalmát a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet is szabályozza.

Az ajánlásokra és intézkedésekre vonatkozóan a területrendezéssel összefüggő jogszabályok tartalmi követelményt, szabályokat és korlátozásokat nem tartalmaznak. Ezért a megyei közgyűlés határozattal hagyhatja jóvá az OTRT-t kiegészítő részletesebb, egyedi, a környezet védelmével is összefüggő településrendezési terveket szabályozó követelményeket, javaslatokat is.

A tervben 12 új sajátos megyei térségi övezet került kidolgozásra, melyek közül 6 közvetlenül a természet- és környezet védelmét kívánja szolgálni:

- Természet és tájvédelem sajátos megyei térségei:
 - Natura 2000 védelmi területek
 - Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT)
- Környezet- és természeti erőforrás-gazdálkodás sajátos megyei térségei:
 - Ártéri tájgazdálkodás térsége
 - Nitrátérzékeny területek
 - Térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági térség
 - Szélrózmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület.

De a többi 6 sajátos megyei övezet, a településhálózat sajátos megyei térségei, mint a településhálózati csomópont térsége, a térségi jelentőségű Tisza menti településpárok, a turizmusfejlesztés kiemelt célpontjai és térségi jelentőségű turisztikai attrakciók települései és a kulturális örökségvédelem sajátos megyei térségei, mint a védendő szerkezetű települések, a kialakult tanyás térséggel rendelkező települések (azon belül a sajátos kultúrtörténeti adottságokkal rendelkező Szatymazi kultúrtáj) is közvetetten kapcsolódnak a környezet védelméhez.

A határozat mellékleteként az intézkedésekhez is készültek új a környezet védelmével összefüggő tervlapok:

- Homokhátság fenntartható fejlesztése komplex programmal érintett települések
- Közlekedési hálózat és létesítményei

A hatályos tervben szereplő, de a módosításban nem felülvizsgált tervlap, és a rendelet mellékleteként sem került be az övezet: térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület, kiemelten fontos érzékeny természeti terület. Ezek a tervlapok már nem lesznek a területrendezési terv mellékletei. Azonban az utóbbi ÉTT által érintett települések területére az ÚMVP által kijelölésre kerültek a Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT), amit

a terv sajátos megyei térségként tartalmaz az agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének ösztönzésére.

A fenti jogszabályokkal összhangban Csongrád megye területrendezési terve a következő munkarészekből áll:

- I. Rendelettel jóváhagyandó munkarészek:
 - területrendezési szabályzat
 - rendelet mellékleteként: a megye térségi szerkezeti terve
 - rendelet mellékleteként: műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények által igénybevett térségek
 - rendelet mellékleteként: országos és térségi övezetek tervlapjai
 - rendelet mellékleteként: települések országos és térségi övezetekkel való érintettsége
- II. Határozattal jóváhagyandó munkarészek:
 - ajánlások:
 - a szerkezetalakításra, a térségi területfelhasználási kategóriákra,
 - országos és térségi övezetekre vonatkozó részletes ajánlások;
 - sajátos megyei térségekre vonatkozó részletes ajánlások;
 - Településhálózat sajátos megyei térségei
 - Természet-és tájvédelem sajátos megyei térségei
 - Környezet- és természeti erőforrás-gazdálkodás sajátos megyei térségei
 - határozat mellékleteként: sajátos megyei térségek tervlapjai
 - határozat mellékleteként: települések sajátos megyei térségek általi érintettsége
 - intézkedések:
 - a területrendezési terv megvalósulását szolgáló intézkedések
 - országos és nagytérségi jelentőségű területrendezési feladatok
 - a Duna-Tisza közti homokhátság által érintett térségre vonatkozó intézkedés
 - az OTrT, a Területfejlesztésről és a Területrendezésről szóló 1996. évi XXI. tv. ill. az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997.(XII.20) Kr. módosításának indítványozására vonatkozó intézkedések
 - Térségi jelentőségű és egyéb mellékút-hálózati elemekkel összefüggő intézkedések
 - Határozat mellékleteként: intézkedések tervlapjai (pl. Homokhátság fenntartható fejlesztése komplex programokkal érintett települések))
- III. Megalapozó munkarészek:
 - Jogszabályi háttér;
 - Változás a módosítás előtti tervhez képest;
 - A helyzetelemzés összefoglalása;
 - Településrendszer;
 - a szerkezetalakítás irányelvei, a térségi szerkezeti terv megalapozása (települési térség, tanyás térségek rendezésének megalapozása);
 - együtt tervezhető térségek övezete;
 - sajátos megyei térségek megalapozása (a településhálózat 3 sajátos megyei térsége);
 - Közlekedési hálózat megyét érintő elemei és fejlesztésük;
 - Vízgazdálkodás és a vízgazdálkodással összefüggő egyedi építmények (árvízvédelmi fővonalak, víztározási lehetőségek, folyami nagyműtárgyak), övezetek (nagyvízi meder, rendszeresen belvízjárta területek, kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek, felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe), sajátos megyei térségek (nitrátérzékeny területek);
 - Komplex tájrehabilitációt igénylő területek övezetei;
 - Ásványi nyersanyag-gazdálkodási területek;
 - Földvédelemmel összefüggő övezetek (kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, víz- és szélérózióknak kitétt területek) és sajátos megyei térségek (térségi árutermelő mezőgazdaság területe);
 - Térségi közműhálózat (szénhidrogén vezetékek, villamosenergia-ellátórendszer, erőművek);
 - Tájrendezési javaslat:
 - irányelvek
 - mezőgazdasági térség
 - vegyes területfelhasználású térség
 - erdőgazdálkodási térség
 - természetvédelem
 - természetvédelemmel összefüggő övezetek (országos ökológiai hálózat)

- természetvédelemmel összefüggő sajátos megyei térségek (Natura 2000 területek, ÉTT-MTÉT)
- tájképvédelem (országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetei)
- a tájrendezés egyéb övezetei (kiváló termőhelyi adottságú erdőterület, erdőtelepítésre alkalmas területek)
- a tájrendezés egyéb sajátos megyei térségei (ártéri tájgazdálkodás térsége, szélérőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület)
- tájrendezési intézkedések (országos gyümölcs termőhely kataszter és szőlőkataszter által érintett települések);
- Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület; térségi övezetek és sajátos megyei térségek (védendő szerkezetű települések, Szatymazi kultúrtáj);
- Honvédelemi célú területek;
- A jóváhagyandó munkarészek összefoglaló indoklása (rendelettel és határozattal jóváhagyandó munkarészek összefoglaló indoklása);
- Az Országos Területrendezési Terv és a Megyei Területrendezési Terv módosítása összhangjának igazolása (térségi területfelhasználás és vonalas elemek összhangja);
- Társadalmi, gazdasági hatásvizsgálat;

A terv tartalma és logikai felépítése összhangban van a vonatkozó jogszabályokkal. Teljes mértékben figyelembe veszi a megye adottságaiból adódó övezeti érintettségeket.

2.2. A terv, illetve program összefüggése más releváns tervekkel, illetve programokkal

Az előzetes tematika az OTrT-t és a megye településeinek településszerkezeti terveit nevesítette tervelőzményekként, mivel ezek azok a tervek, melyekkel az összhangot az OTrT-től szóló törvény előírja. Az előzetes tematikát véleményező szakmai szervezetek és önkormányzatok ezt nem kifogásolták. A véleményezésre kiküldött tematika ugyanakkor a környezeti értékelés során további forrásként további tervdokumentumokra hivatkozik, ezek az alábbiak:

1. Európa 2020 stratégia
2. Duna-Körös-Maros-Tisza Eurorégió Stratégiája
3. Csongrád megye Területfejlesztési Konceptiója
4. Duna-Tisza közti Homokhátság fenntartható fejlesztése
5. Tisza Stratégia megalapozása

E dokumentumok az Előkészítő fázisban részletes bemutatásra kerültek, ezért most csak a tervben történő beépülés környezetvédelmi aspektusaira térünk ki.

2.2.1 Országos Területrendezési Tervvel való összefüggés

A megyei területrendezési tervezés OTrT-vel való összhangját a 2003. évi XXVI. törvény részletesen szabályozza. A törvény a megyei szintű területrendezés mozgásterét igen szigorú korlátok közé szorítja. Vonatkozik ez éppúgy a térségi szerkezeti elemekre, mint az országos és térségi övezetekre. A megyei területrendezési terv abban az esetben sem térhet el az OTrT-től, ha az OTrT-ben foglaltak környezeti szempontból esetleg megkérdőjelezhetőek, és a megye által támogatott alternatívák viszont kedvezőbbek lennének. A készülő tervmódosítás ezt a szűk mozgásteret tudomásul véve, azt messzemenően kihasználta annak érdekében, hogy a megye környezeti állapota szempontjából (is) kedvezőbbnek minősíthető változatok a tervben valamilyen, a jogszabályoknak megfelelő módon, szerepelhessenek. Ezek a lehetőségek az alábbiak voltak:

országos infrastruktúrahálózatok pontosítása: *Az OTrT-ről szóló törvény az infrastruktúrahálózatok pontosításának lehetőségét, ha erősen korlátozott mértékben is, de biztosítja a megyék számára. A pontosítással lehetővé válik, hogy a települések kialakult szerkezetének jobban megfelelő, a belterületeket, külterületi lakott helyeket kevésbé terhelő és a természetvédelmi értékek védelme szempontjából is kedvezőbb nyomvonalakon szerepeltesse a megye a tervben a területét érintő országos elemeket. Természetesen ez csakis olyan új hálózati elemek esetében merülhet fel, ahol az adott új hálózati elem terve, még nem kiforrott, környezetvédelmi engedélyeztetésen még nem ment át. Ide tartoznak a tervezett főúti elkerülő szakaszok, vagy alternatívák szerepeltetése az egyeztetési dokumentumban a szegedi vasúti hídra.*

térségi mellékúthálózat szerepeltetése a tervben, mely hálózat egy része főútként a tervben nem szerepeltethető, de valójában főúti funkciót betölteni hivatott nyomvonal: *tipikusan ilyen a megyei területrendezési tervben szerepeltetett Hódmezővásárhely déli elkerülő (melyet egyébként az Országos Nagytávú Közlekedési Konceptió már tartalmaz).*

vegyes területfelhasználású területek arányának jelentős növelése az OTrT-hez képest (kihasználva a törvény biztosította mozgásteret): *a vegyes területfelhasználású területek arányának növelését a terv elsősorban a Homokhátság és a folyók menti mély fekvésű területeken a tájvédelem és a jövedelmező komplex tájgazdálkodás integrált feltételeinek biztosítása érdekében tartja indokoltnak.*

sajátos megyei térségek: *a térségi övezetekhez hasonló, de a törvényi korlátozások miatt övezetként nem szerepeltethető területi lehatárolások, melyek egyrészt a területfejlesztés és a területrendezés hiányzó összhangját hivatottak biztosítani (ún. „struktúratervi” típusú sajátos megyei térségek, mint pl. a településhálózat sajátos megyei térségei), másrészt magasabb rendű jogszabályokra és ezzel együtt járó korlátozásokra vagy éppen ellenkezőleg, fejlesztési lehetőségekre (pl. többletforrásokhoz való hozzáférés lehetősége) hívják fel a figyelmet, melyeket az övezetek nem érintenek (pl. Natura2000 területek, nitrátérzékeny területek, szélérőmű telepítés szempontjából vizsgálható területek). Ezen sajátos megyei térségek kivétel nélkül növelik a környezetvédelmi szempontok érvényesítésének hatékonyságát, a fenntartható térségfejlődést segítő területrendezési eszközök.*

ajánlások: *a megyei területrendezési tervben szerepeltetett ajánlások egy része kvázi szabályozási előírások. Ezt a sajátos eljárást az indokolja, hogy a rendelettel jóváhagyható szabályozási előírások körét az illetékes minisztérium, az önkormányzatok közötti egyenlőséget garantáló önkormányzati törvény alapján gyakorlatilag az OTrT-ről szóló törvény*

alkalmazására korlátozza. Ezek közül kiemelendő a területkínálat térségi összehangolásának, a gazdasági területek kihasználtsága növelésének ösztönzése a túlkínálat mérséklése érdekében, a barnamezős területek újrahasznoztására, a városias települési térségek megújítására irányuló ajánlások a kertes mezőgazdasági területekre és tanyákra történő szociális célú kiköltözés mérséklése érdekében.

intézkedések: az intézkedésekről szóló határozat, túl az elsődleges célján, ami megyei területrendezési tervben foglaltak érvényesítésének előkészítése, fontos eleme a Közgyűlés elnökének felhatalmazása arra, hogy egyes, a megyei szintű tervezés sorában felmerült OTrT módosítási javaslatokkal kapcsolatban kezdeményezzen tárgyalásokat az országos szintű döntéshozókkal.

A környezeti szempontok érvényesítésével összefüggésben az intézkedések között kiemelt figyelmet érdemel területkínálat a Homokhátság komplex fejlesztése nagyprojekt újraindítására irányuló elhatározások. A tanyás térség komplex mezőgazdasági birtokközpont szerepének erősítését, a tanyás táj fenntartható értékőrzését hivatott az OTÉK módosításra irányuló kezdeményezés elősegíteni.

A Tisza-térség kiemelt térséggé nyilvánítására irányuló kezdeményezésével egy egységes Tisza Stratégia megvalósulásához szükséges intézményi keretek létrehozására tesz javaslatot a megye.

2.2.2 Településszerkezeti tervekkel való összefüggés

A településszerkezeti tervek (TSZT-k) elsődlegesen a városias illetve hagyományosan vidéki települési térségek kijelöléséhez szolgálnak alapul. A közigazgatási besorolásuk alapján városi jogállású települések települési térségén túlmenően azon települések települési térségét kell városias települési térségbe sorolni, ahol a belterület népessége meghaladja a 15 fő/hektárt. Ez a kritérium azonban „több sebből vérzik”. Ha egy település belterületén nincsenek túl nagy telkek és a lakófunkción kívül elenyésző az egyéb területhasználatok előfordulása, továbbá nem vont be belterületbe nagyobb szabad területeket, azt jó eséllyel e kritérium alapján városias települési térségbe kell sorolni annak ellenére, hogy semmi egyéb nem indokolja ezt. Ami ennél nagyobb baj: ha egy település viszont igen gazdag egyéb, pl. intézményi, gazdasági funkciókban, nagyobb közparkkal rendelkezik a belterületén, úgy lehet, hogy az előbbinél sokkal jelentősebb ellátó-szervező funkciója ellenére a törvény alapján nem sorolható városias települési térségbe. A megyében az utóbbi jelent problémát.

Problematikus az OTrT vonatkozó előírása is. Miközben a hagyományos vidéki települési térségként szabályozott települési területeken nem korlátozza pl. óriási forgalmat generáló hipermarketek elhelyezését, településközpont vegyes terület e településeken nem jelölhető ki. Különösen az agglomerációkban hajlamosak az ingatlanfejlesztők a város-közeli, de olcsóbb ingatlanokat kínáló községek területén nagy forgalmat vonzó telephelyeket kialakítani, ami ellentmond a jogalkotónak a hagyományos vidéki jelleg megőrzésére irányuló szándékának. Ezeket az ellentmondásokat a megyei terv, legjobb szándéka ellenére, jogszabályi korlátok miatt nem tudja kiküszöbölni, legfeljebb az ajánlás segítségével kísérletet tehet a negatív hatások mérséklésére. Ezzel a lehetőséggel a terv messzemenően élt is pl. az ún. Településhálózati csomópontokra megfogalmazott ajánlások keretében.

A TSZT-k nagyon fontos szerepet játszanak az övezetek pontosítása során. Csak e tervek birtokában lehet az építést korlátozó övezetek területéből kivenni a hatályos tervekben már beépítésre szánt területként szabályozott városias vagy hagyományosan vidéki települési térségeket. További jelentőségük a településszerkezeti terveknek a térségi jelentőségű közlekedési hálózat kijelölésében van, hiszen azon közlekedéshálózati elemek esetében, melyek azonos módon szerepelnek több településszerkezeti tervében, feltételezhető, hogy konszenzus alapján kerültek kijelölésre, legyen szó mellékút-hálózati, vagy kerékpáros közlekedési hálózati elemről. A szakmai szervezetek adatszolgáltatásai mellett a TSZT-k alapján határozható meg a települések területén az egyedi építmények helye.

2.2.3 Az Európa 2020 Stratégiával való összefüggés

A megyei területrendezési terv, a maga korlátozott eszközeivel igyekszik hozzájárulni ahhoz, hogy a megye – adottságait kihasználva – a stratégia magyarországi vállalásainak teljesítésében húzó szerepet töltsön be.

Az Európai Bizottság által 2010 márciusában jóváhagyott Európa 2020 stratégia legfontosabb elemei közül közvetlenül is komoly területi-környezeti összefüggéssel bír:

- a 20-64 éves népesség 75%-os foglalkoztatása;
- a klíma- és energiapolitika keretében az üvegház hatású gázok csökkentése 20%-kal (kedvező feltételek esetén 30%-kal), az energiafelhasználáson belül a megújuló erőforrások 20%-os részesedése, az energiahatékonyság 20%-os növekedése.

A megyei terv fontos koordináló eszköz a fenti célok megvalósításához szükséges területkínálatok térségi összehangolásában, abban, hogy a célok területi feltételei az egyéb környezeti szempontokat is figyelembe véve a

lehető leghatékonyabb módon, a településüzemeltetés fenntarthatóságát is szem előtt tartva valósulhasson meg. A foglalkoztatás növelésének legfontosabb, a megye adottságaihoz leginkább kötődő forrása a kertészeti ágazat, a hozzá kapcsolódó feldolgozás és a turizmus lehet. A megyei terv kiemelt figyelmet fordít ezen ágazatok fejlesztéséhez szükséges területrendezési feltételek biztosításához.

A megye szerepe országosan is kiemelkedő a geotermikus energia hasznosításában, de kiváló adottságai vannak a napenergia hasznosításához (országosan kiemelkedő a napsütéses órák száma) Kedvező lehetőségek kínálkoznak a szélenergia hasznosítására is. A megyében óvatosan kell bánni a biomassza hasznosítás lehetőségének bővítésével, mivel annak elszabadulása az élelmiszerellátásban okozhat konfliktusokat, ám a megyében jelentős a mezőgazdasági hulladékok hasznosításában rejlő lehetőségek.

Az üvegházhatású gázok csökkentéséhez a megyei terv a fentiekén túl a vasútfejlesztés ösztönzésével járul hozzá.

2.2.4 DKMT eurorégió fejlesztési stratégiával való összefüggés

A megyei területrendezési tervbe elsősorban a Stratégia közlekedésfejlesztési javaslati épültek be. Közülük környezeti szempontból kiemelkedő a három ország közötti vasúti kapcsolat helyreállítására irányuló törekvés. Ebből a szempontból a legjelentősebb területrendezési tervi elem a szegedi vasúti híd újraépítésének terve, ahol az OTrT-ben szereplő nyomvonal mellett a megyei terv a nemzetközi kapcsolatok és a városfejlesztés lehetőségei szempontjából kedvezőbb elhelyezésre tesz javaslatot.

A Stratégiával összhangban (és az OTrT-ben is megjelenő) „Bánáti út” Szeged belvárosának tehermentesítését is segítheti.

2.2.5 Duna-Tisza közti Homokhátság fenntartható fejlesztése – előzetes megvalósíthatósági tanulmány

A megyei területrendezési terv, lehetőségeit kihasználva több helyen is kapcsolatot épít a tanulmánnyal. A térségi szerkezeti tervben az erdőterületek visszafogása és vegyes területfelhasználású térség nagyarányú alkalmazása a Homokhátság területén a mozaikos táj jellegének megőrzését, az okszerű használatot hivatott elősegíteni.

Az intézkedési javaslat egy az egyben átveszi a tanulmány által javasolt lehatárolást (bár javaslatot tesz Csongrád területével való kiegészítésre, ahol a homokhátsági jellegű területfelhasználás jelentős szerepet játszik. Intézkedési javaslatokat tartalmaz a területrendezési terv a komplex nagyprojekt megvalósítását elősegítendő. Intézkedési javaslatot tartalmaz továbbá a terv a belvízvédelem-vízvisszatartás integrált rendszerének kialakítására.

A tanyás térség komplex gazdasági funkciójában megújulásra képes megőrzését ajánlások és intézkedések egyaránt segítik. Az intézkedések keretében javaslat fogalmazódik meg a tanyás térség fejlődése érdekében az OTÉK módosítására.

2.2.6 Tisza Stratégia megalapozása c. tervdokumentummal való összefüggés

A Tisza Vízugyűjtő Programrégió Önkormányzati Társulás megbízásából készült tanulmány a Tisza-térségi fejlesztésének térségi szemléletű megalapozására tett javaslatot. A tanulmánytervben javasoltak több ponton is érvényesítést nyertek a tervben: a térségi szerkezetalkítás során a nagyvízi meder területén alkalmazott vegyes területfelhasználású térség a komplex – integrált vízgazdálkodáson alapuló – ártéri tájgazdálkodás feltételeit biztosítja. A településhálózat sajátos megyei térségei közül a Szeged körüli településhálózati csomóponti térség valamint a Tisza és a Maros menti településpárok térszerkezeti megerősítése a tanulmány javaslatait ülteti át a területrendezési tervbe, csakúgy, mint a komplex ártéri tájgazdálkodás sajátos megyei térsége. A javaslat program szintre emelése nem csupán a Tisza-térség fejlődése, de a megye északi és keleti területei leszakadásának megállítása szempontjából is fontos lépés lenne.

2.2.7 Csongrád megye Területfejlesztési Konceptiójával való összefüggés

A Területfejlesztési Konceptió célkitűzéseit az Előkészítő fázisban készült helyzetfeltárás bemutatta. Területrendezési és környezetvédelmi relevanciával alapvetően az alábbi célkitűzések bírnak:

1. Gazdasági szerkezet megújítása

- A megye agrárgazdaságának hosszú távra stabil helyének megteremtése a megye gazdasági szerkezetében, s a helyi agrár- és élelmiszeripari termékek európai léptékű piacának biztosítása részleges szervezeti és termelési szerkezetváltással és innovációval.

2. A gazdasági kapcsolatok élénkítése: a tőke-, áru-, személy-, és információáramlás feltételeinek javítása

- A megye társadalmi, táji és természeti értékeinek feltárása, bemutatása, a kívánatos jövőkép meghatározása, a hosszú távon is vonzó, esztétikus környezet biztosítása érdekében.
- Az idegenforgalom fejlesztési stratégiájának alapvető célja, a fenntartható fejlődés elve alapján, a megye vonzerőinek kihasználásával és magas színvonalú szolgáltatások nyújtásával, versenyképes turisztikai termékek kialakítása, azok piacra juttatása, a megye imázsának és külső kapcsolatainak erősítése, a tartózkodási idő és a bevételek növelése.

3. Egészséges emberi környezet biztosítása

- Az árvízvédelmi és a belvízvédelmi biztonság érdekében a folyamatban lévő programok kivitelezésének befejezése, rendeltetésszerű, azaz véd-, illetve teljesítőképességnek megfelelő üzemeltetés biztosítása.
- Fenntartható és környezetkímélő területhasznosítási módok megvalósítása, összhangban az Európai Unió agrár-környezetvédelmi alaprendeletével harmonizáló területgazdálkodással.
- A biológiai és táji értékek védelme érdekében a Tisza és mellékfolyói által kialakított (regionális) ökológiai folyosók fennmaradásának biztosítása, azoknak a kül- és belterületi zöldfelületekkel összefüggő zöldfolyosó-hálózattá alakítása.
- A helyi kötődést és a kistérségi-regionális identitást erősítő, a történelmi hagyományokat felhasználó építészeti emlékek, műemlékek védelme, a nemzeti építészeti hagyományok megújulása, a térségre jellemző sajátosságok érvényesítése.

A 2007-ben jóváhagyott koncepció törekszik a megye adottságainak kihasználására, de az alapvető konfliktus, a környezet és a gazdaság szétválasztása itt is erőteljes motívum. A jövő kihívása a megye számára, hogy a környezetvédelem, a vízgazdálkodás és az értékvédelem a gazdaság szerves részeként, mint jelentős gazdasági potenciál tudjon érvényesülni. A megyei területrendezési tervben szereplő sajátos megyei térségek és a rájuk vonatkozó ajánlások, továbbá az intézkedések ezt a hiányzó integrált, területi szemléletet hivatottak erősíteni (lásd pl. komplex tájgazdálkodási térség, Homokhátság komplex fejlesztésével kapcsolatos intézkedési javaslat, Tisza-térség kiemelt térséggé minősítésére vonatkozó javaslat, integrált belvízrendezési és vízvisszatartási programra vonatkozó intézkedési javaslat).

2.3. A változatok közötti választás indokai, a választást alátámasztó vizsgálat rövid leírása

Tekintettel az OTrT általi szigorú meghatározottságra és az attól való eltérés korlátozott voltára, az egyik változatnak magát az OTrT-t tekintjük, vagyis azt az elméleti változatot, amikor a megyei terv egy az egyben alkalmazza (átveszi) az OTrT-ben foglaltakat. A másik változat a javasolt megyei térségi szerkezetalakítás (azaz az OTrT-től való eltérés és új tervezett térségi elemek beépítése), és az új módosított övezetek.

A tervezés során az országos és térségi úthálózat nyomvonalvezetésének pontosítása során merülnek fel további nyomvonalváltozat lehetőségek.

Az Ország szerkezeti Terve szerinti területfelhasználás rendszere a 2008. évi módosítás miatt jelentősen megváltozott a megye területén. A módosítás megalapozó munkarészének kötelező fejezete az országos területrendezési tervvel való összevetés, és az eltérések bemutatása. A térségi területfelhasználások tekintetében a terv több helyen módosított a megengedett kereteken belül. A legnagyobb változtatás az erdőgazdálkodási térségnél és a vegyes területfelhasználású térségnél történt, a legkisebb a vízgazdálkodási térségnél és a települési térségnél (de csak Szeged, Hódmezővásárhely, Makó és Szentés városoknál mérhető a változás).

Az OTrT szerinti 79 710 hektár **erdőgazdálkodási térség** területét a terv tudatosan csökkentette 60 365 hektárra. A megye jelenlegi közel 37 900 ha erdőterületéhez képest az OTrT szerinti erdőgazdálkodási térség több mint a kétszerese. Az Ország Szerkezeti Terve az erdőgazdálkodási térség területét rendkívül nagyvonalúan növelte meg a megyében, elsősorban a Homokhátság mozaikos kedvezőtlen termőhelyi adottságú területén, ahol így is magasabb az erdőszűkség, mint az Alföldön általában. Lényegében a térség 50 %-os erdőszűkségével számol az OTrT. Több település esetében (Mórahalom, Ásotthalom, Zákányszék, Üllés, Csengele, Kistelek, Balástya, Csanytelek, Felgyő), az OTrT szerinti távlati erdőszűkség mértéke eléri a 60-80 %-ot is, ami a települések mezőgazdaságára alapozott gazdasági potenciálját nagymértékben csökkentené, ezért a Homokhátság területének ilyen mértékben történő erdőszűksége nem reális cél. Mindezek figyelembe vételével a megyei térségi szerkezeti terv a Homokhátságban csökkentette az OTrT által kijelölt erdőgazdálkodási térség területét a mozaikos erdők összefüggő rendszerét megtartva. Ezzel kívánja hangsúlyozni a terv, hogy hosszútávon a Homokhátság kedvezőtlen termőhelyi adottságai ellenére a táj eltartó képességében meghatározó a mezőgazdaság szerepe. A Homokhátság erdőgazdálkodási térségén kívüli területek ugyanakkor vegyes területfelhasználású térségként jelennek meg a tervben, hogy a mezőgazdálkodás mellett az erdőterületeknek is nagyobb teret biztosítsanak a tájfejlesztés során.

Az OTrT szerint a többi térségben csak néhány nagyobb kiterjedésű erdőgazdálkodási térség jelenik meg a Maros és Tisza folyók hullámterén. A Tiszántúlon csak a Maros hullámterén jelöl erdőt. A megyei terv fontosnak tartja növelni az ökológiai, táj- és természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű térségek erdőszűkségét a Tisza, Kőrös és Maros közvetlen térségében. A módosítás a már meglévő erdőterületekből, a településszerkezeti tervekben kijelölt erdőkből és az erdőtelepítésre alkalmas területekből képezte az új erdőgazdálkodási térséget. Ebbe a területbe az 50 ha-nál kisebb erdőterület nincs benne, amelyeket a terv a vonatkozó jogszabályok szerint nem sorolhatott be erdőgazdálkodási térségként, ezért nincs összhangban a terv a már meglévő erdőterületekkel, de a településrendezési során lehetőség van az erdőterület erdőtervvel összhangban ábrázolására. A megye jelenlegi 8,9%-os erdőszűkségéhez képest így is jelentős erdőfejlesztés lehetőségét biztosít a megye térségi szerkezeti terve a 14,16 %-os (országos erdőszűkség 21%), 60 365 ha-os erdőgazdálkodási térséggel. Az eltérés mértéke 24,27%, ami az OTrT szerinti 25%-os eltérési lehetőséget nem haladja meg. A mellékelt ábrán bemutatjuk az eltérést a tervek között.

Az Ország Szerkezeti tervében a megye területén kijelölt **vegyes területfelhasználású térségek** aránya igen csekély, miközben a megye sajátosságaihoz tartozik a Homokhátság és a folyók menti mozaikos tájszerkezet. A vegyes területek közel 2,5-szeresének növelése az OTrT kijelöléséhez képest kedvező hatással lehet azokban a térségekben, ahol a mezőgazdasági célú hasznosítás mellett az erdőgazdálkodásnak is jelentős szerepe van már, vagy kellene betöltenie a jövőben. Mivel a megyei területrendezési terv fontosnak tartja a folyók mentén fekvő erdőterületek arányának növelését, a homokhátsági kedvezőtlen termőhelyi adottságú, gazdaságosan nem művelhető termőföldek erdőszűkségét, a mozaikos erdők egységes rendszerré fejlesztését, az ökológiai hálózat fejlesztését, a vízminőség védelmét, a tájkép változatosabbá tételét és a hullámterek természetkímélő hasznosítását, a terv tudatosan növelte jelentősen a vegyes területfelhasználó térségek arányát a Homokhátságon az erdőgazdálkodási térség területének csökkentésével, a folyók mentén pedig a mezőgazdasági térség területének csökkentésével. Ezek a térségek tájképvédelmi szempontból is rendkívül érzékenyek. A vegyes területek kijelölésénél fontos szempont volt még az 50 hektárnál kisebb erdők halmozott jelenléte. Ez a vegyes kategória rugalmasabb szabályozási lehetőséget biztosít a települések számára az erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térséggel szemben, amelyeket 85%-ban kell

erdőterületként, illetve mezőgazdasági területként kijelölniük a rendezési terveikben, a fennmaradó 15 %-on pedig a nagyvárosias lakóterület kivételével bármelyik települési területfelhasználási egység kijelölhető.

A vegyes területfelhasználás lehetőséget nyújt az adott térségek ökológiai, természetvédelmi, tájképvédelmi és környezetvédelmi érzékenységet és értéket egyaránt figyelembe vevő racionális tájszerkezet, tájgazdálkodás településrendezési feltételeinek biztosítására. Ez a besorolás az erdők növelését nem gátolja, de nem szab gátat a történeti tájszerkezet, a természeti adottságokhoz igazodó mezőgazdasági tájhasználat megőrzésének, fejlesztésének.

A **mezőgazdasági térség** területét a terv a jogszabályi keretek között 12,3 %-kal csökkentette részben a vegyes területek növelése érdekében, másrészt a települési térségek kijelölése miatt. Az Ország Szerkezeti Terve ugyanis települési térségként csak Szeged, Hódmezővásárhely, Makó és Szentés várost jelölte ki. A tervmódosítás mezőgazdasági térség területfelhasználási kategóriába sorolta azokat az összefüggő térségeket, ahol a termelés távlatban is meghatározó marad és az erdőterületek aránya távlatban sem éri el a 10-15 %-ot.

A megyei terv az OTrT-vel összhangban jelölte **vízgazdálkodási térségnek** a Tisza, a Hármas-Körös és a Maros medrét a szigetekkel, a patakok medrét, és a tavak területét. A tavak esetében eltér a megyei terv az OTrT-től, ugyanis az OTrT egyrészt olyan területeket is vízgazdálkodási térségként jelölt, melyek a valóságban nem azok, ugyanakkor egyes állóvizek nem szerepelnek az Ország Szerkezeti Tervében. A megyei terv a pontosabb lehatárolást támogatta, és ehhez felhasználta a légifotókat és a településrendezési terveket. A terv az állattenyésztést szolgáló állóvizeket (hígrágyatavak) nem jelölte vízgazdálkodási térségnek. Új vízgazdálkodási térség többek között a sándorfalvai bányatavak, az üllési horgásztó, a pusztaszeri Fülöp-tó vagy a mórahalmi Nagyszéksós-tó. Ezzel a módszerrel megvalósult az összhang az OTrT, a megyei terv és a településrendezési tervek között. Az állóvizek lehatárolásában eltérés a DTA-50 alaptérképből adódik. A hullámteret nem jelölhette a megyei terv vízgazdálkodási térségnek. A vízgazdálkodási térséggel összefüggő egyedi építmények közül az Ország Szerkezeti terve nem jelölt a megyében szücskötőt, a Vásárhelyi Terv I. ütemében megvalósuló árvízi tározót és 10 millió m³-nél nagyobb tározási lehetőséget, azonban a megyében indokolt térségi belvíz- és öntözőcsatorna, valamint belvíztározó kijelölése. Árvízvédelmi szempontból több Tisza és Maros menti település mélyártéren fekszik. Az OTrT a másodrendű árvízvédelmi töltéseket is elsőrendű árvízvédelmi töltéseként kezeli, ezért a megyei terv is ebben a kategóriában ábrázolja azokat, azonban van több olyan töltés is, amiről az ATIKÖVIZIG nem szolgáltatott adatot, ezért ezek nem kerültek be a megyei tervbe (Szentés környékén, Hódmezővásárhely és Makó között, Baks és Szeged mellett). A vízügyi igazgatóság által szolgáltatott adatok szerint a megyében egy árapasztó tározó van tervezve Szegedtől északra Baks, Ópusztaszer és Dóc közötti területen a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetet érintően, azonban nem jelölheti a megyei terv, mivel az OTrT sem jelöli (az ütemezés szerint 2013-2017 között valósulna meg). A jelenlegi állandó belvíztározókat az adatszolgáltatásnak megfelelően ábrázolja a megyei terv vízgazdálkodási térségként (nagyobb állóvizek). Ezen kívül az ideiglenes vízviszattartásra alkalmas területeket is vízgazdálkodási térségként tünteti fel a megyei terv, melyek kisebb halastavak, szikes tavak.

A városias és hagyományosan vidéki **települési térségek** területét a megyei területrendezési terv a hatályos településszerkezeti tervek alapján határolta le. Az OTrT mérhető települési térséget csak Szeged, Hódmezővásárhely, Makó és Szentés esetében tartalmazza. A szimbólummal jelölt többi településnek nincs területe. A megye térségi szerkezeti terve a 4 városi települési térségét a vonatkozó jogszabályokkal összhangban alig növelte 20 hektárral (0,14%-kal). Ezenkívül városias települési térség még a városi rangú Csongrád, Mindszent, Mórahalom, Kistelek, Sándorfalva, Csanádpalota. A hatályos megyei tervhez képest viszont csökkent a városias települési térség területe közel 790 hektárral, a hagyományos vidéki települési térség pedig nőtt 5382 hektárral. A megyei terv nem ábrázolhatja a 10 hektárnál kisebb települési térséget, így a nagyobb üzemközpontokat és majorokat sem.

A hatályos megyei tervhez képest történt változás (összehasonlítva az OTrT-vel)

Térségi területfelhasználás	OTrT szerinti terület nagyság [ha]	Hatályos szerkezeti terv szerinti terület nagyság [ha]	Módosítás szerinti terület nagyság [ha]	Változás [ha] OTrT/Hatályos MTrT	A módosult területfelhasználás a megye összterületéhez* viszonyítva %
Városias települési térség összesen	13 830 ¹	17 541,38	16 753,83 (ebből 13 850 ¹)	-/-787,55	3,93 (75,54 ²)
Hagyományosan vidéki települési térség összesen	—	10 559,25	15 940,95 (ebből külterületi 6 199,88)	-/+5 381,7	3,74 (71,88 ²)
Települési térség összesen	—	28 100,63	32 694,78	-/+4 594,16	7,66 (147,42 ²)

Térségi területfelhasználás	OTrT szerinti terület nagyság [ha]	Hatályos szerkezeti terv szerinti terület nagyság [ha]	Módosítás szerinti terület nagyság [ha]	Változás [ha] OTrT/Hatályos MTrT	A módosult területfelhasználás a megye összterületéhez* viszonyítva %
Erdőgazdálkodási térség	79 710	50 894	60 365	-19 345/ +9 471	14,16
Vegyes területfelhasználású térség	37 120	—	90 804	+53 684/—	21,33
Mezőgazdasági térség	287 460	—	252 315	-25 020/—	59,19
Ezen belül a Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	29 681	38 210	29 694	0/ +22 816,56	6,96
Vízgazdálkodási térség	8070 ³	—	8885	-815/—	2,08

¹ Szeged, Hódmezővásárhely, Makó, Szentes

² A megye összes belterületéhez viszonyítva: 22 178,17 ha (forrás: www.takarnet.hu)

³ csak az állóvizek és folyóvizek (Tisza, Kőrös, Maros)

*426 268,6 hektár (forrás: www.takarnet.hu)

Infrastruktúra hálózat

A törvénymódosítás néhány közlekedési infrastruktúrahálózati elemet módosít a megyében, melyekre a tervmódosítás helyzetelemzés és megalapozó kötetében a közlekedési munkarész kitér. Fontos változás, hogy a törvény tartalmazza az új Bánáti főutat az M47 és a hármashatár között Deszk és Kübekháza elkerülésével, a Derekegyház-Mindszent-Kistelek-Kiskunmajsza irányú új regionális főútvonalat (felhasználva a meglévő mellékutat) és annak részeként a Mindszenti hidat, valamint a nagysebességű vasúti hálózat részeként Budapest-Röszke és Kübekháza irányú vonalat, amely Szegedtől délre új vasúti híd építését tartalmazza. A gyorsforgalmi úthálózatban nincs változás (M43, M47, M5, M9). A Területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. Törvény 23. §/A. § b) bekezdése alapján az országos jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatoknak (azaz a vonalas elemeknek) a tervezési területre vetített hossza legfeljebb +/- 10%-kal térhet el az Országos Területrendezési Terv szerkezeti tervében ábrázolt nyomvonalváltozattól, kivéve, ha a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat alapján lefolytatott területrendezési hatósági eljárás szerint nagyobb eltérés indokolt. A vonalas elemek közötti eltéréseket a következő táblázat mutatja.

Tervezett gyorsforgalmi út / főút	OTRT szerint	Megyei terven	Eltérés
M43 (Makó-Nagylak)	22,5	22,5	0,00%
M9 (megye Ny. határa-M5 között)	33,3	33,3	0,00%
M47 (M43-megye K. határa)	45,3	45,3	0,00%
45.sz. főút	48,8	48,8	0,00%
55.sz. főút	41,0	41,0	0,00%
Hódmezővásárhely-Makó új főút	25,8	25,8	0,00%
Hódmezővásárhely-Kübekháza (Bánáti főút)	33,7	33,3	0,2%
Megye Ny.határa-Kistelek-Mindszent-Derekegyház-Nagymágocs-megye K. határa	60,2	60,3	0,1%

A megyei terv az alábbi helyeken tér el az OTrT nyomvonalaktól:

- Kiskunmajsza-Kistelek-Mindszent-Derekegyház-Nagymágocs új regionális főút Derekegyház és Kistelek elkerülését is tartalmazza a megyei terv
- Hódmezővásárhely-Kübekháza-„Bánáti főút” nyomvonalát az OTrT a meglévő utak nyomvonalán tartalmazza, a megyei terv a főút kategóriának megfelelő korrekcióval készült. Deszktől délre a megyei tervben elkerül a nyomvonal egy erdőterületet keleti irányban.
- Hódmezővásárhely elkerülő útja: M47 a várost délről elkerülő szakaszát a városi igénynek megfelelően északra helyezte át a terv, hasonlóan a hatályos megyei tervben szereplő megoldáshoz (korábbi OTrT így tartalmazta).

Új vasúti kapcsolatok a megyében:

- Szeged-Röszke közötti új vasúti kapcsolat a tervezői javaslat szerint elkerüli a belvárost és a nagysebességű vasúttal párhuzamosan egy folyosóban került ábrázolásra (az OTrT és a város a belvárosi nyomvonalat preferálja). Ez a megoldás kedvezőbb az OTrT szerinti nyomvonalnál, mert tehermentesíti a belvárost.

A megyei terv a főútvonalak fejlesztésén túl hangsúlyozza a térségi jelentőségű és egyéb mellékút-hálózati fejlesztéseket is. A hatályos megyei tervben kijelölt hiányzó közúti kapcsolatokhoz képest a térségi jelentőségű mellékutaknál annyi változás történt, hogy néhány tervezett térségi közúti kapcsolat kikerült a tervből Székkutas-Nagymágocs-Nagytőke-Szentes összekötése és Mórahalom-Zákányszék-Bordány-Zsombó-Szatymaz közötti meglévő út fejlesztése. A Térségi Szerkezeti tervben nem szerepeltethető egyéb mellékutaknál történtek változások. Új kapcsolat nem került kijelölésre, a hatályos terv hiányzó kapcsolatai közül az új megyei terv már nem tartalmazza:

- Hódmezővásárhely-Szikáncs-4422.j.ök.út kapcsolata,
- Hódmezővásárhely-Batida-47. sz. főút,
- 45.sz.főút-44116.j.út közötti kapcsolat,
- Óföldreák-45.sz.főút déli irányban,
- Székkutas-4406. j. ök. út Nagymágocs kapcsolat
- Királyhegyes-Csikópuszta 4432 j. ök. és a 4423 j. ök. utak csomópontja
- Királyhegyes-Pitvaros,
- Zákányszék-Domaszék,
- Eperjes-Kondoros,
- Deszk-Kübekháza,
- Pusztamérges mellett az 5429.j.ök.út és az 5433.j.ök.út kapcsolata
- 4446. j. ök. út Gádoros mellett,
- Balástya mellett az 5421. j. ök. út és az 5422. j. ök. út kapcsolata
- Felgyő mellett a 4519. j. ök. út és a 451. j. főút kapcsolata
- 44105. j. bk. Út és a 4401. j. ök út kapcsolata
- Fábiansebestyén mellett a 4403. j. ök. út és a 4642. j. ök. út kapcsolata,
- Makó 43. sz. főút északi elkerülő – Óföldreák 4416. j. ök. út kapcsolata.

A megyei terv módosítás olyan fejlesztést nem jelölt, amely főút kategóriájú kellene legyen, és melyeket az OTrT nem szerepeltet.

A egyéb építmények által igénybevett térségek közül az OTrT már csak a térségi jelentőségű logisztikai központ kijelölését engedi, így a megyében csak Szeged területén van ilyen építmény, korábban volt még Szentesen, Mórahalmon, Algyón, Csongrádon, Hódmezővásárhelyen és Makón.

Közműhálózat

A szénhidrogén-vezeték hálózatoknál eltérések vannak az OTrT és az FGSZ Zrt. által szolgáltatott nagynyomású földgázszállítóvezetékek között. Az OTrT nyomvonalai közül csak a Nabucco tekinthető tervezettnek, és nem Nagylaknál, hanem Csanádpalotánál lép ki az országból. Az OTrT nyomvonal-elnevezései olyan különálló vezetékeket kapcsolnak egybe, melyek nem egyidejűleg épültek, nem is azonos a keresztmetszetük, esetleg nem is azonos anyagot szállítanak (kőolaj-földgáz-gazolin), az összhangba hozás nem lehetséges egyszerű szövegcserekkal. A Kardoskút – Városföld DN 400 gázvezeték nyomvonalat az OTrT egyik vezeték-megjelölése sem foglalja magában. Az OTrT a megyében nem jelez meglévő vagy tervezett erőművet. A Térségi Szerkezeti Terv csak a térségi jelentőségű kiserőműveket ábrázolhatja, melyek 5 és 50 MW közötti teljesítményűek. A megye energiahálózatában nincs meglévő és tervezett ilyen nagyságú kiserőmű (földgáz, biomassza), azonban az 5 MW-ot meghaladó szélerőműpark létesítésére jelenleg 4 helyszínen folynak előkészületek, Makó, Kiszombor, Árpádhalom és Maroslele településeken. Ezek kiserőműként vannak feltüntetve a terven.

A megyei terv módosítása nem tartalmaz új elemet a térségi jelentőségű villamosenergia elosztó hálózatoknál.

Összességében megállapítható, hogy a megye területére vonatkozóan a térségi szerkezeti terv módosítása a környezetvédelmi, természetvédelmi és ökológiai szempontok érvényesítésével az OTrT nyújtotta szigorú keretek között pontosította az Ország Szerkezeti tervét.

Az új OTrT országos és térségi övezetei közül a tervmódosítás változtatás nélkül tartalmazza:

1. az új országos jelentőségű tájképvédelmi területet: ezt egészíti ki a tervező által meghatározott térségi jelentőségű tájképvédelmi terület;
2. a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területeket;
3. a felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területét;
4. az új kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területet: csak történeti települési terület van kijelölve a megyében;
5. az országos komplex tájrehabilitációt igénylő területet: mivel ilyen nincs a megyében, a tervező kijelölt térségi komplex tájrehabilitációt igénylő területet, amely a hatályos övezeti tervlap teljes felülvizsgálata;
6. az új ásványi nyersanyag gazdálkodási területet;
7. az új együtt tervezhető térségek övezetét;
8. az új kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi területet;

Ágazati adatszolgáltatás alapján pontosított övezetek:

9. Országos ökológiai hálózat területe: Az OTrT szerint az ökológiai hálózat behálózza a megye teljes területét, melyen belül a védett területek mellett meghatározó szerepe van a Natura 2000 különleges madárvédelmi és természetmegőrzési területeknek is. A két terv között nincs eltérés. A Tisza mentén található a legnagyobb összefüggő magterület, amely a Pusztaszeri és Mártélyi Tájvédelmi Körzetek területe. A Duna Tisza közti homokhátság területét a magterületek kisebb mozaikos hálózata jellemzi. Az ökológiai folyosó rendszerében fontos terület a Tisza, a Körös és a Maros térségének összefüggő rendszere. A pufferterület elsősorban a Tizántúlon van kijelölve a magterületek körül a Körös-Maros NP védett területeinél.
10. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület: az övezetbe tartozó területek változása a hatályos tervhez képest a lehatárolási módszertan változásával hozható összefüggésbe. A megyei terv az OTrT lehatárolását apróbb korrekciókkal tartalmazza a települési térségekkel összefüggésben, mellyel korrigálva van a két terv léptékéből adódó pontatlanság. Az övezeten kívül eső jó minőségű termőföldek sajátos megyei térségként kerültek a tervbe;
11. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület: az országos előírással szemben, — mely bizonyos esetekben megengedi külön hatósági eljárás alapján — a megyei terv ajánlása azt hangsúlyozza a termőföldvédelemmel összhangban, hogy beépítésre szánt terület kialakítása még kivételes esetben se történjen;
12. Nagyvízi meder területe: a korábbi hullámtér és nyílt ártér övezetét váltja fel és majdnem megegyezik a kijelölés. A folyóvölgyeknek természetes magaslatokkal v. árvízvédelmi töltésekkel szegélyezett része, ahol új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.
13. Rendszeresen belvízjárta terület: a megye jelentős része belvízzel mérsékelttel veszélyeztetett terület. Belvízzel közepesen veszélyeztetett a Tisza menti térség. Erősen veszélyeztetett terület elszórtan található a megyében a mélyebb fekvésű területeken.
14. Térségi jelentőségű honvédelmi területek;

Ezeknek az övezeteknek a környezetvédelmi szempontú részletesebb összehasonlító értékelése teljesen érdektelen, mivel ezeket a hatályos OTrT kötelezi lehatárolni, és megegyezik az ágazati érdekekkel.

Tervező által saját módszertan alapján meghatározott övezetek (az OTrT fogalommagyarázatának figyelembevételével)

15. Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület: környezetvédelmi szempontból mindenképpen kedvező hatású övezet, mivel országos kijelölés nem történt. A hatályos terv a mozaikosan előforduló 50 ha-nál nagyobb tájsebekkel, bányagödörökkel, fúrásiszap tárolókkal érintett településeket jelölte. Az új megyei terv területi korlát nélkül jelölte az összes tájsebet a bányaterület adatbázisa és a google légifotó segítségével. Az övezet működő és bezárt bányát is kijelölt, utóbbiak érintenek felhagyott hulladéklerakókat is.
16. Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület: az országos övezethez hasonlóan a természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű területek kerültek az övezetbe. Tájképi és tájszerkezeti szempontból kiemelt értéket képvisel a megye tanyás tájszerkezete is, azonban ez lefedné az egész megyét.
17. Erdőtelepítésre alkalmas terület: adatszolgáltatás kötelezés híján nehéz kijelölni az övezetet. Ezzel ágazati feladatot ró a törvény a megyei önkormányzatokra, melyet a következő OTrT módosításakor felül kell vizsgálni. Az Erdészeti Igazgatóságnak ilyen felmérése nincs. Az övezet kijelölése az OTrT fogalom meghatározása alapján történt, vagyis a gyenge termőképességű mezőgazdasági területek, amelyeknél gazdasági, vidékfejlesztési vagy környezetvédelmi szempontok indokolják az erdők létesítését, és azt természetvédelmi vagy termőhelyi okok nem zárják ki. Ilyen területek a Homokhátságban és a folyók nagyvízi medrének területén találhatóak. Figyelembe

vette a terv a településrendezési tervek erdőtelepítésre vonatkozó javaslatát is pl. Szeged, Hódmezővásárhely és Szentés településeken.

18. Szélerózióknak kitett terület: A megye nagy részén a defláció veszélye potenciális probléma. A 60 településből csak 23 település nem érintett. A hatályos terv helyesen, teljes mértékben figyelembe vette a törvény új definícióját, ezért nincs szükség a módosítására.

Az OTrT módosítás a korábbi tervhez képest aktualizálásra került mindegyik övezet tekintetében. Az aktualizálást részben a lehatárolási technikák változása, részben a jogszabályon alapuló korlátozás által érintett területek bővülése indokolta.

A módosult OTrT egyéb korlátozásokat is előír: az I. és II. osztályú szőlő- és gyümölcskataszterbe tartozó területekre vonatkozólag, ezek lehatárolását azonban nem tartalmazza és lehatárolásukat a megyei tervek számára sem írja elő. A korlátozásokat ettől függetlenül a megyei tervben érvényesíteni kell, de az elavult adatszolgáltatás miatt akadályokba ütközik (rendszerültés előtt készült). A gyümölcskataszter a megye 60 településéből 49 települést érint, és a bizonytalanság miatt ez jelentős gátja lehet a településfejlesztésnek. Az intézkedések között szerepel a törvényi szabály módosítása mind a két kataszterre, hogy a korlátozást az I. osztályra indokolt szűkíteni.

A térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezetét nem tartalmazza a tervmódosítás, mert a megye csatlakozott a regionális hulladékgyűjtési rendszerhez, és a megyében elegendő kapacitású lerakók kijelölése nagytávra megtörtént Szeged, Hódmezővásárhely és Felgyő területén. Új lerakó kijelölése a területrendezési terv következő módosításáig nem indokolt.

A mellékelt ábrákon az OTrT és a megyei terv módosítás övezeteinek tervlapjai láthatók egymás mellett az eltérések tanulmányozására, melyből megállapítható, hogy minimális a korrekció. A következő oldalakon táblázatban mutatjuk be az eltérést az övezetek között a módosítás okának meghatározásával.

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE - MÓDOSÍTÁS

JAVASLATTEVŐ FÁZIS - VÉLEMÉNYEZÉSI ANYAG

- Környezeti értékelés -

ERDŐGAZDÁLKODÁSI TÉRSÉG ÉS AZ OTT
KAPCSOLATA

SZABÁLYOZÁSI ELEMÉK

- OTT szerinti erdőgazdálkodási térség
- Hatályos megyei terv szerinti erdőgazdálkodási térség
- Megyei terv módosítása szerinti erdőgazdálkodási térség

(forrás : OTT)

ALAPTÉRKÉPI JELEK

- Megyehatár / Országhatár

Megbízó :
Csongrád Megyei Önkormányzat
Képviselője :
Magyar Anna, megyei közgyűlés elnöke
Palánkai Tibor, megyei főépítész
Generáltervező :
Város - Teampannon Kft.
Képviselője :
Koszonú Lajos, ügyvezető, TR 01-1346
Tervezők: Környezetterv Kft., Közlekedés Kft., Új-Lépték Bt.

Készítette :
Szántó Katalin, Város-Teampannon Kft. TR 01-2054
Tábori Attila, Város-Teampannon Kft. TR 01-0402

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 km

észak

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE - MÓDOSÍTÁS

JAVASLATTEVŐ FÁZIS - VÉLEMÉNYEZÉSI ANYAG

- Környezeti értékelés -

KIVÁLÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ SZÁNTÓTERÜLET
ÉS AZ OTT KAPCSOLATA

SZABÁLYOZÁSI ELEMEK

- Hatályos megyei terv szerinti kiváló szántóterület
- Megyei terv módosítása szerinti kiváló szántóterület

Alapterkep: Ország Szerkezeti terve

(forrás : OTÉ)

ALAPTÉRKÉPI JELEK

- Megyehatár / Országhatár

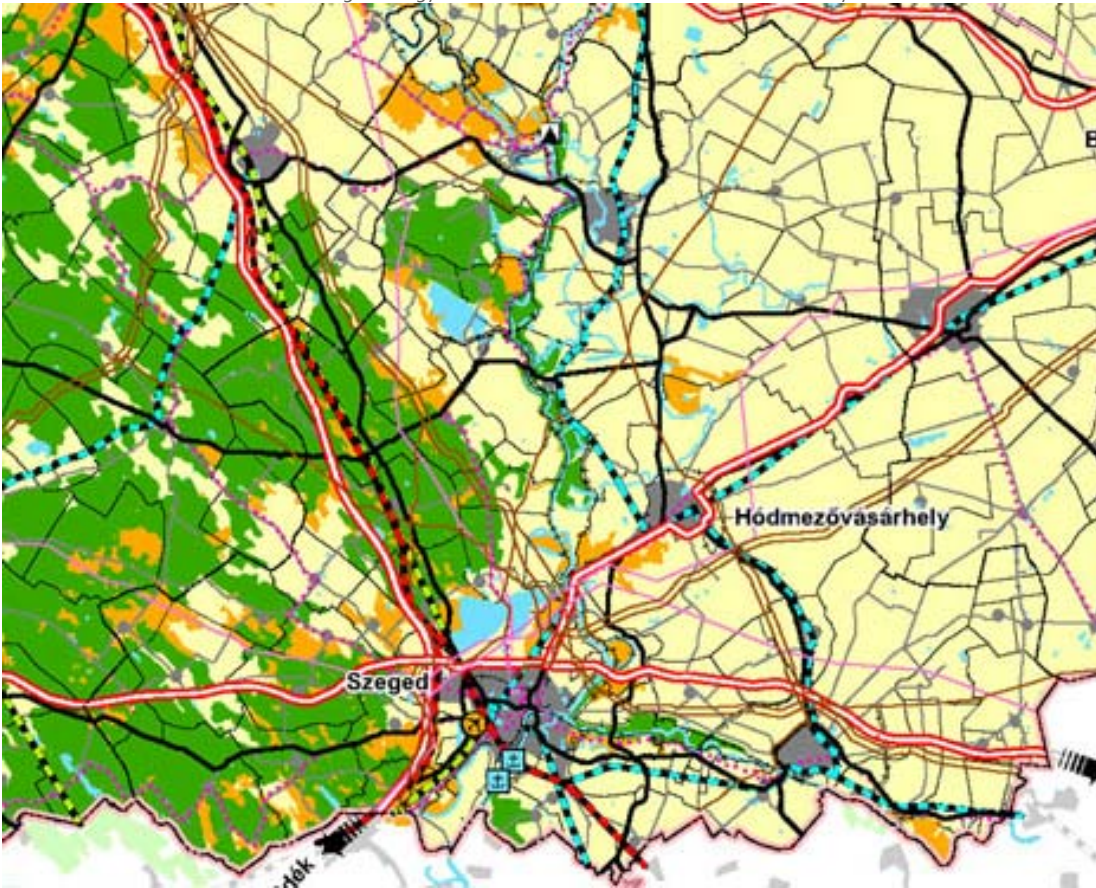
Megbízó :
Csongrád Megyei Önkormányzat
Képviselője :
Magyar Anna, megyei közgyűlés elnöke
Paláncsai Tibor, megyei főépítész

Generáltervező :
Város - Teampannon Kft.
Képviselője :
Koszorú Lajos, ügyvezető, TR 01-1346
Tervezők: Környezetterv Kft., Közlekedés Kft., Új-Lépték Bt.

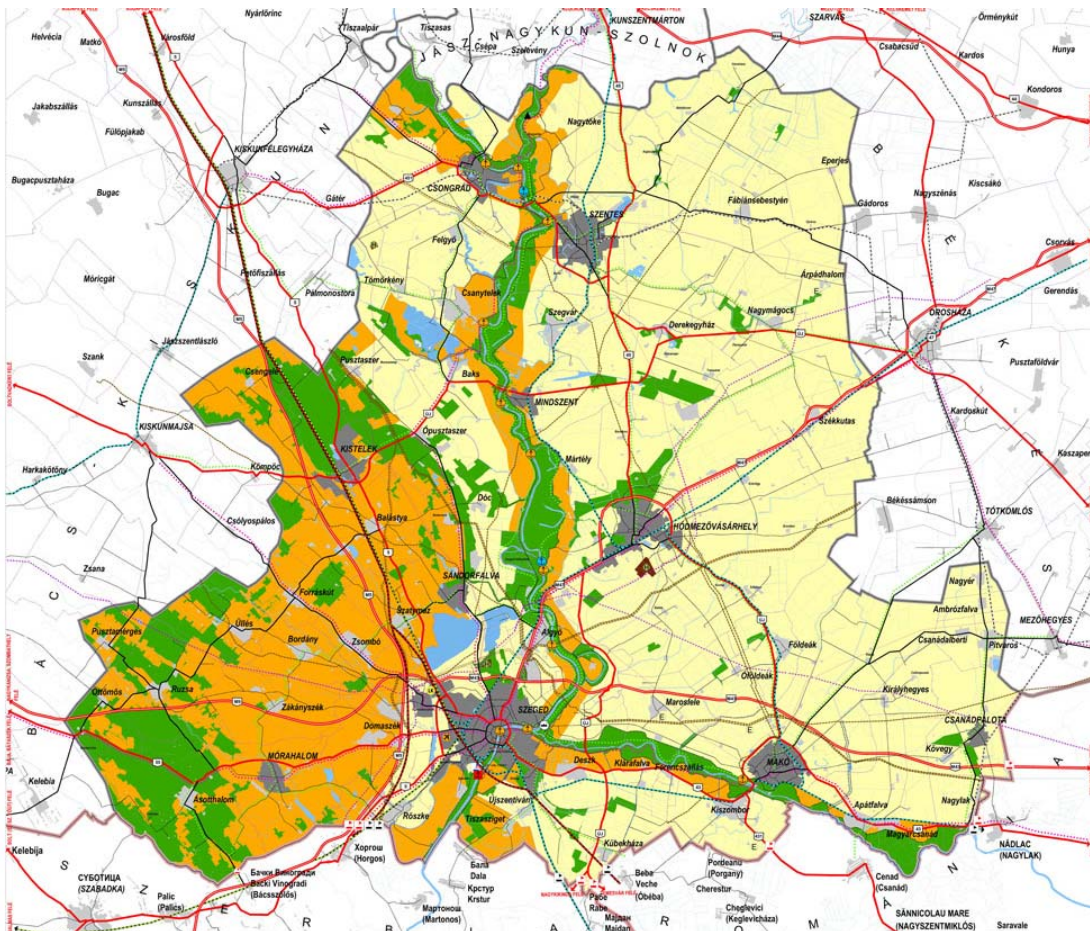
Készítette :
Szántó Katalin, Város-Teampannon Kft. TR 01-2054
Tábori Attila, Város-Teampannon Kft. TR 01-0402

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 km

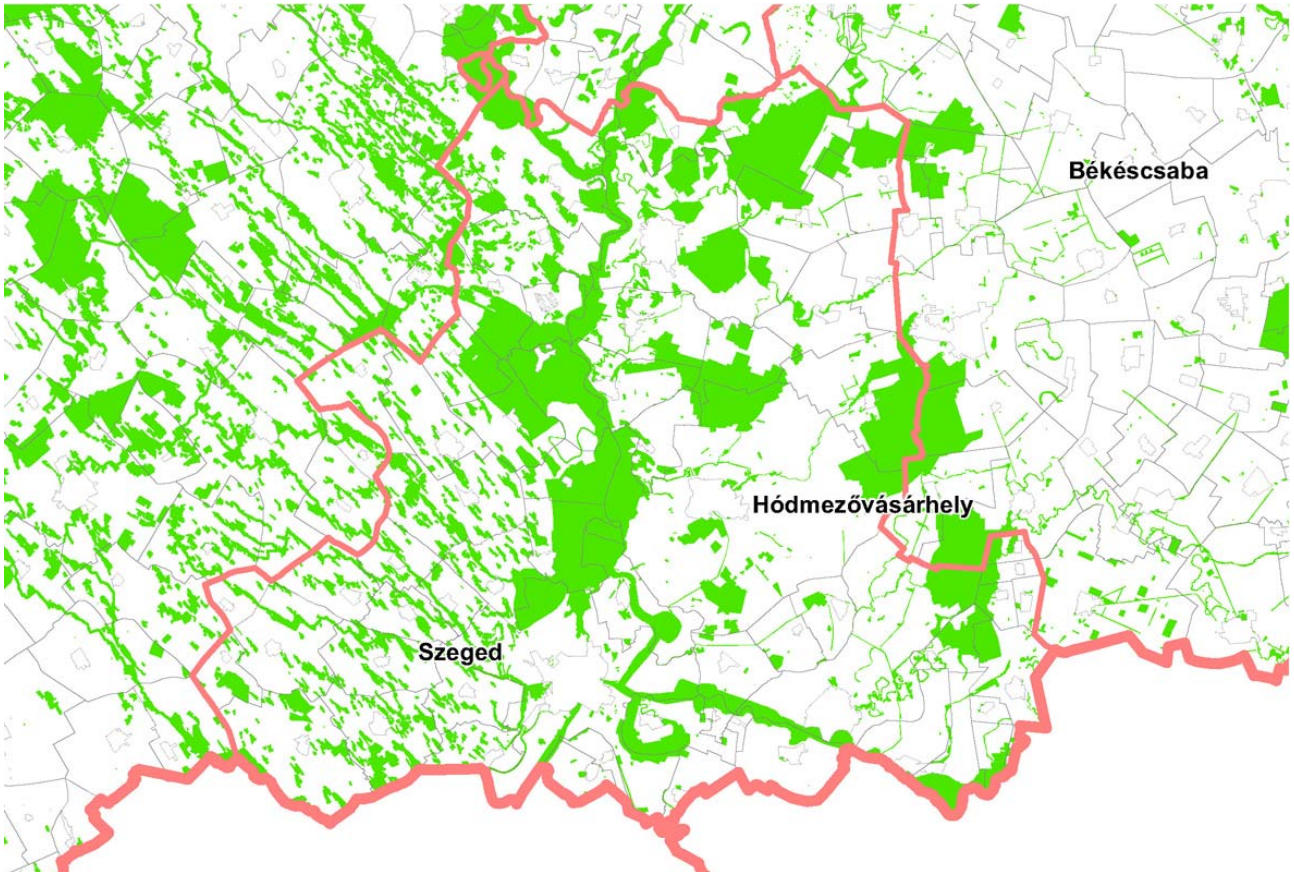
észak

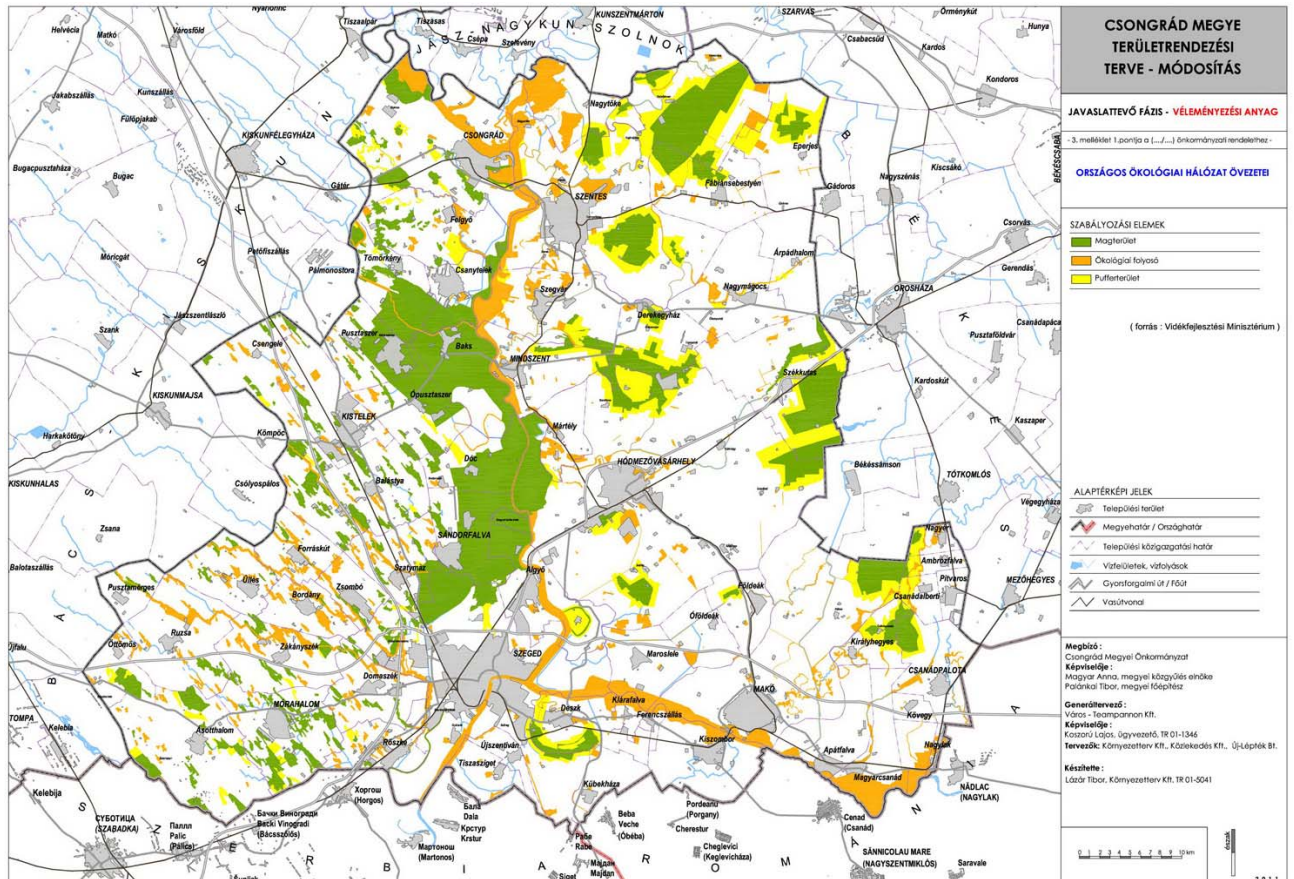
Fent: Az Ország Szerkezeti tervének részlete, lent: A megye módosított térségi szerkezeti terve

Csongrád megye Területrendezési Terve Módosításának Környezeti Értékelése

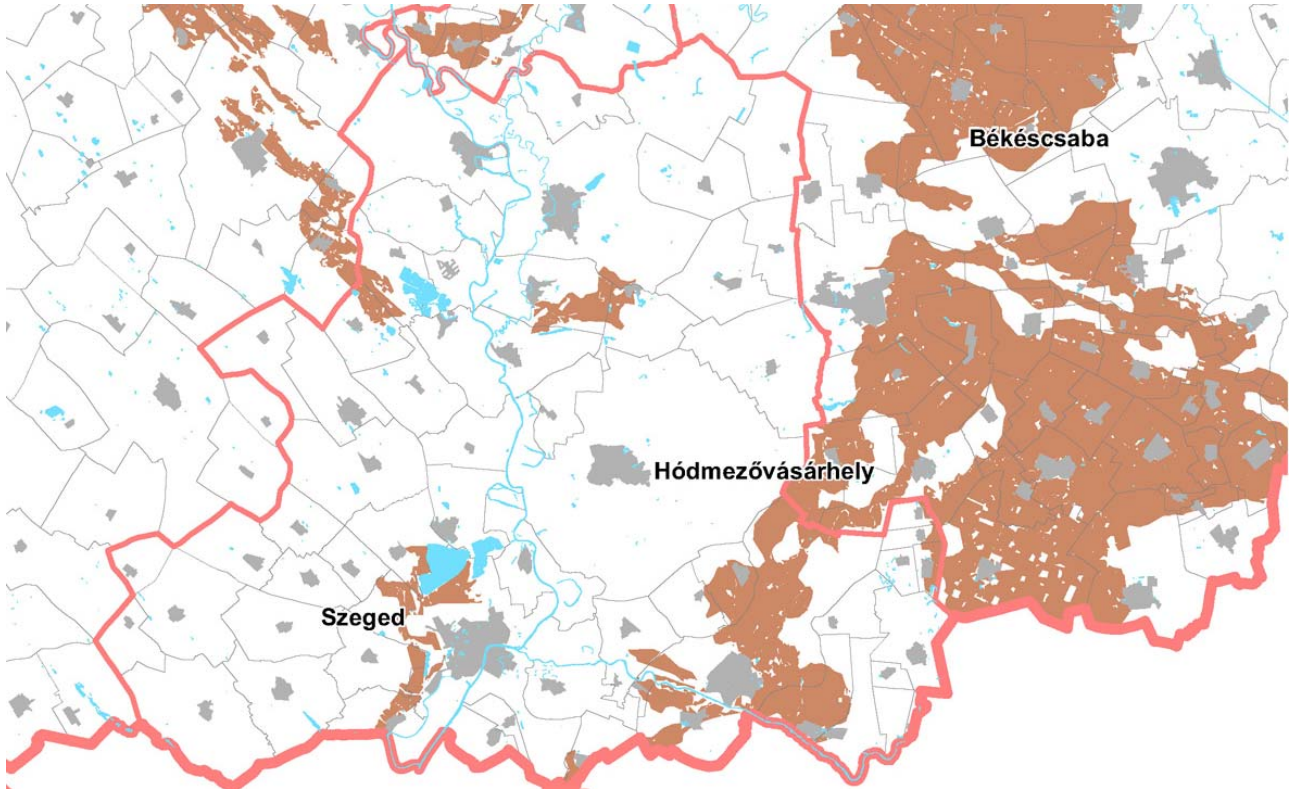

Az OTRT szerinti ökológiai hálózat

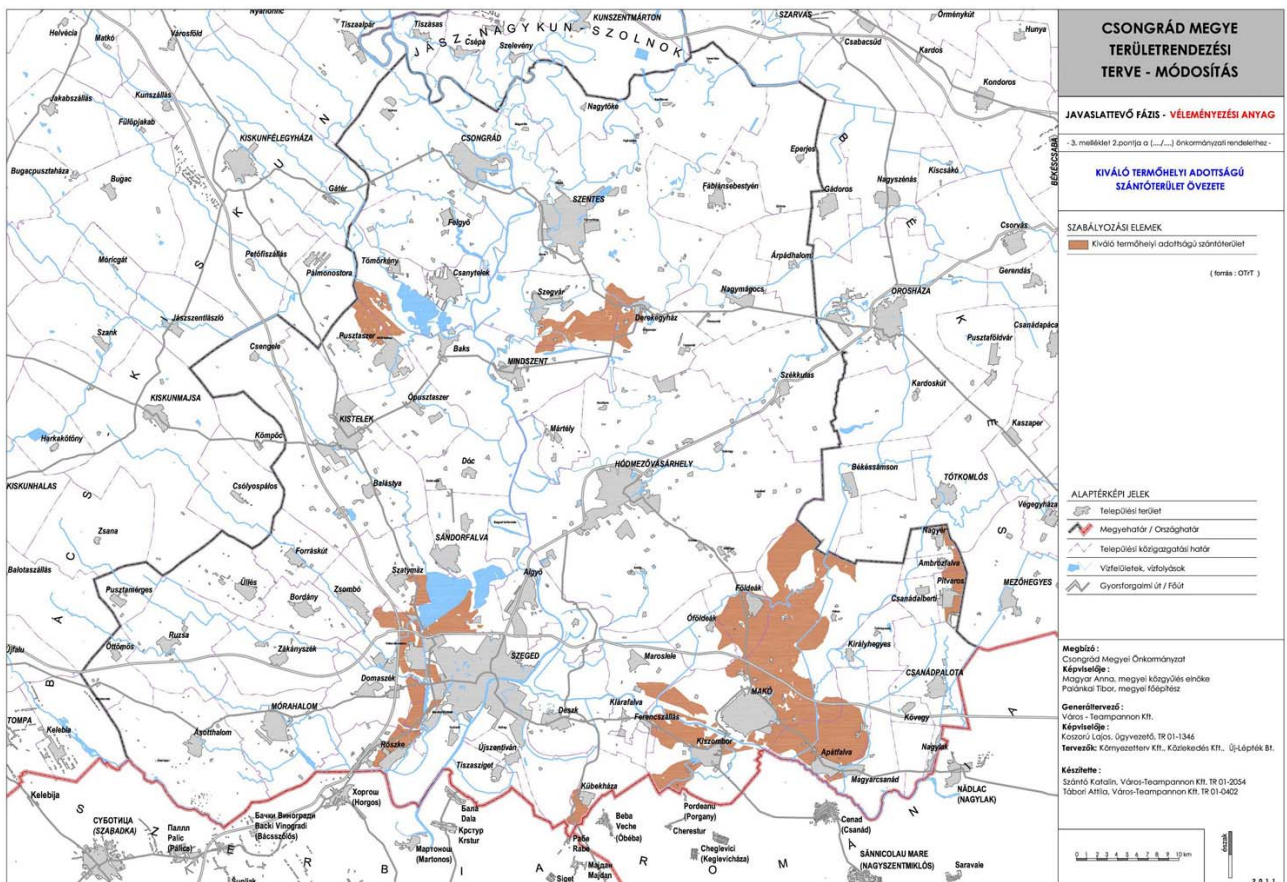

A megye ökológiai hálózatának övezetei

Csongrád megye Területrendezési Terve Módosításának Környezeti Értékelése

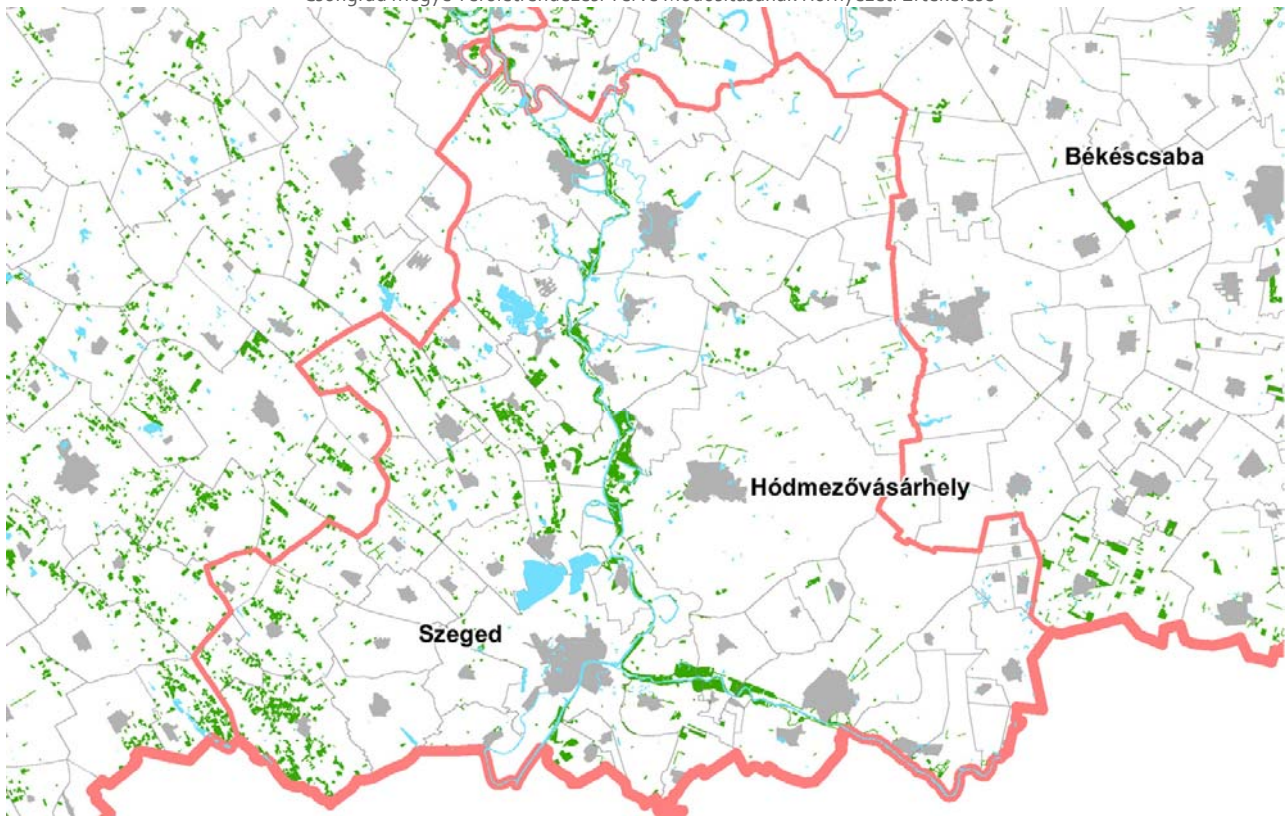

Az OTrT szerinti kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek

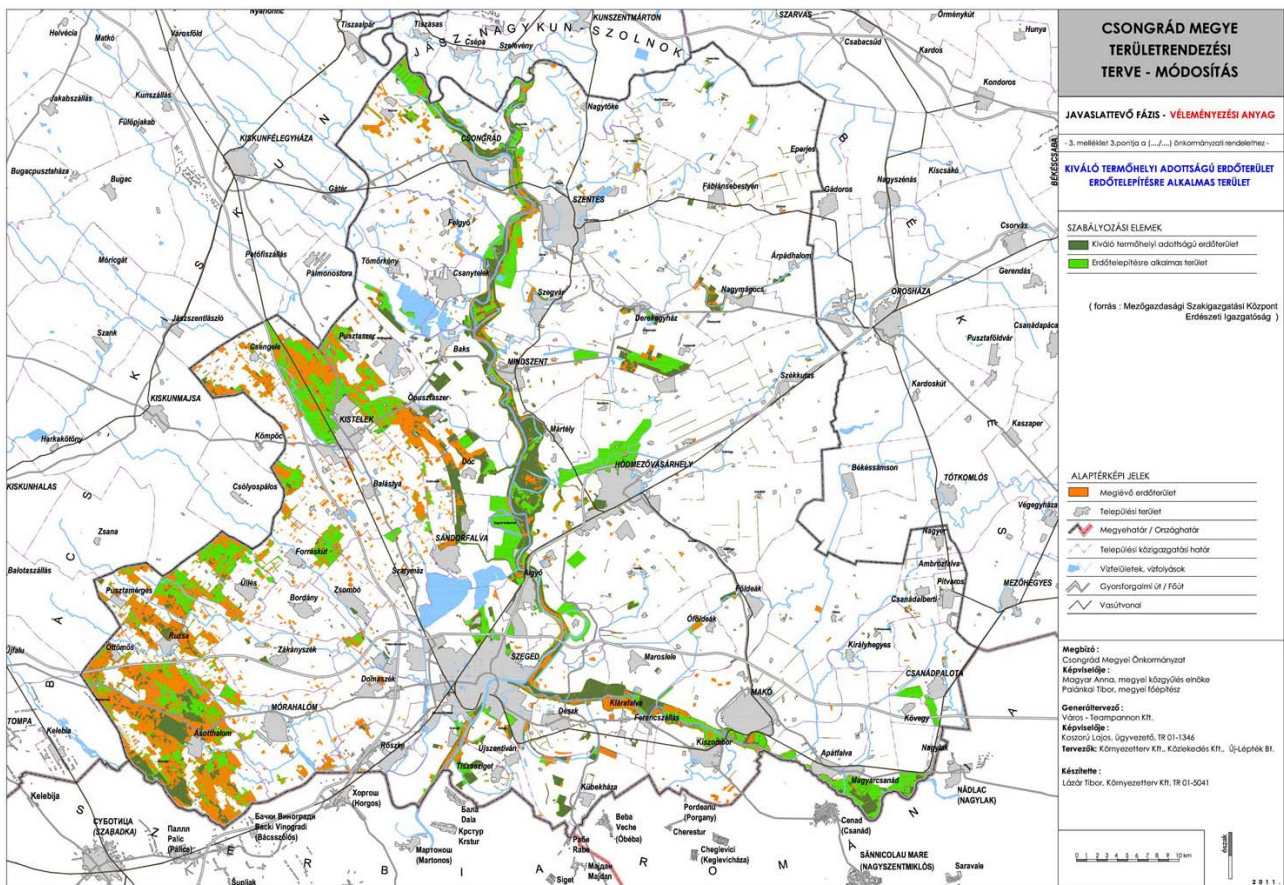

A megye területrendezési terve szerinti kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek

Csongrád megye Területrendezési Terve Módosításának Környezeti Értékelése

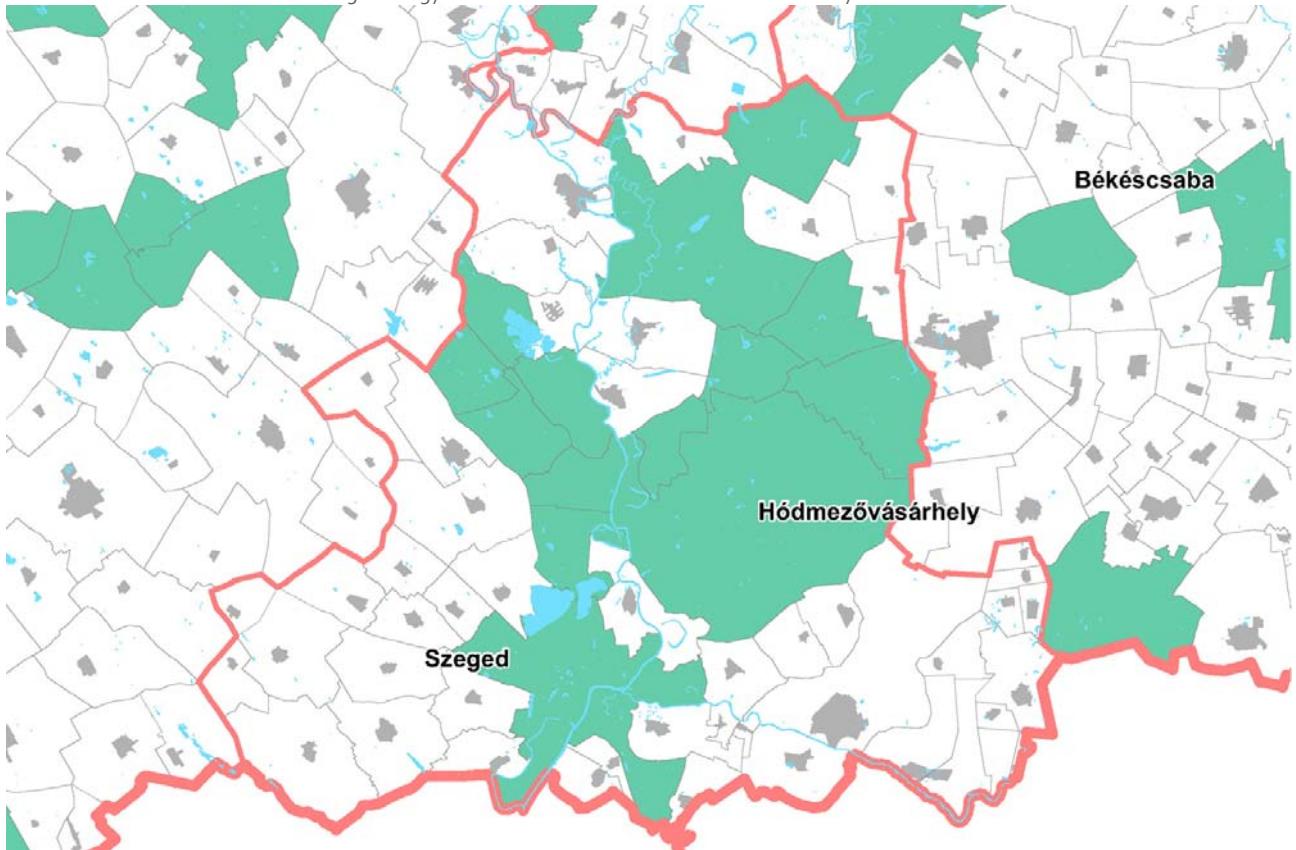

Az OTT szerinti kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek

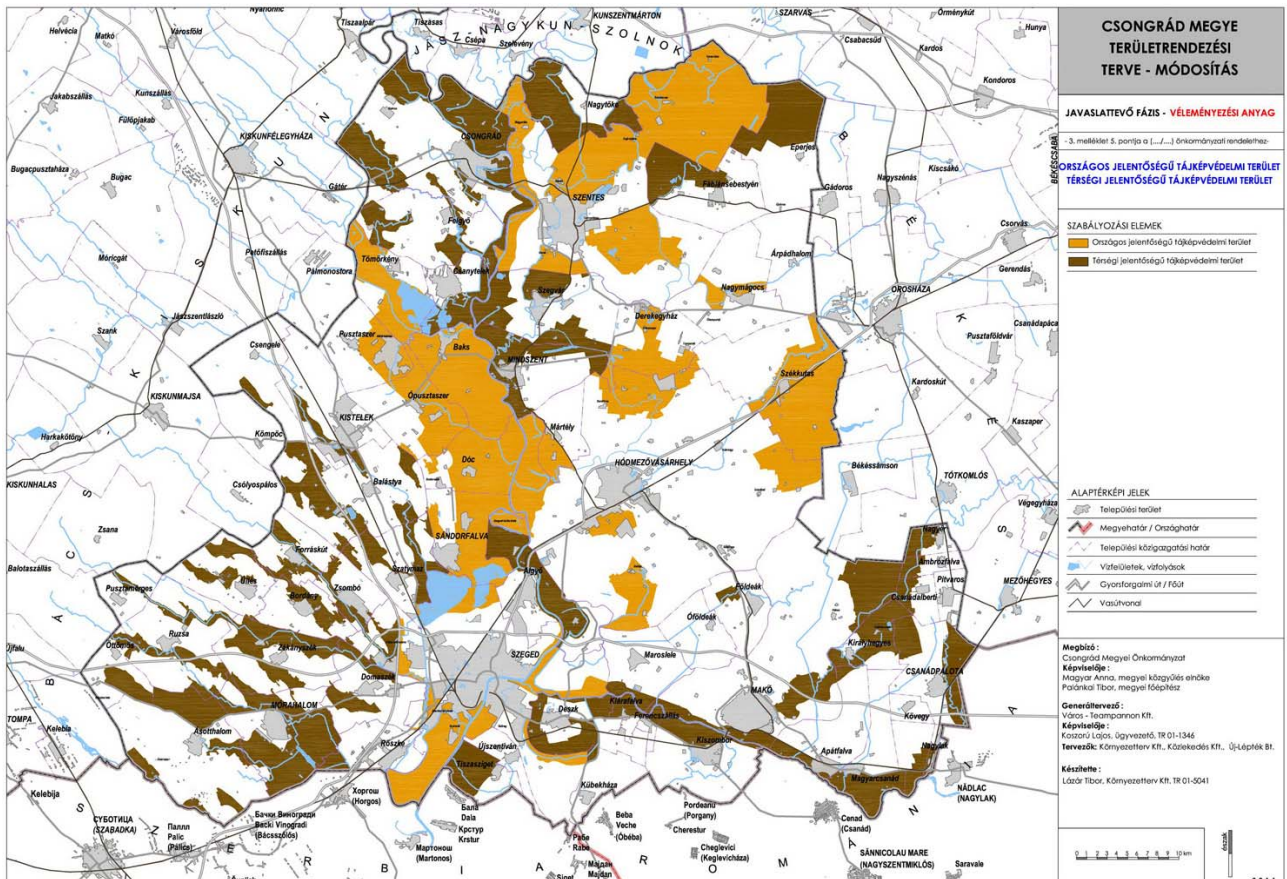

A megye területrendezési terve szerinti kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek

Csongrád megye Területrendezési Terve Módosításának Környezeti Értékelése

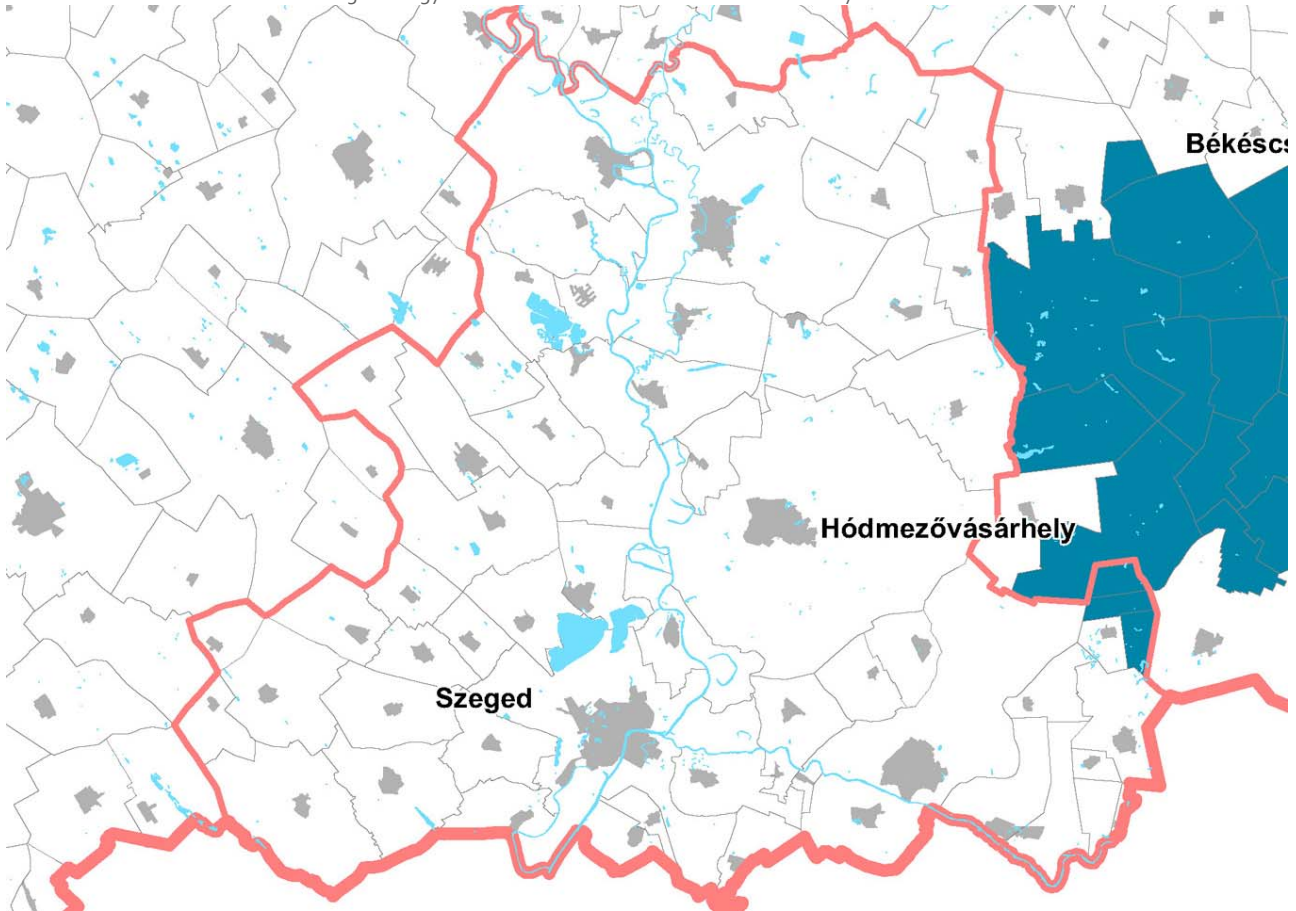

Az OTt szerinti országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

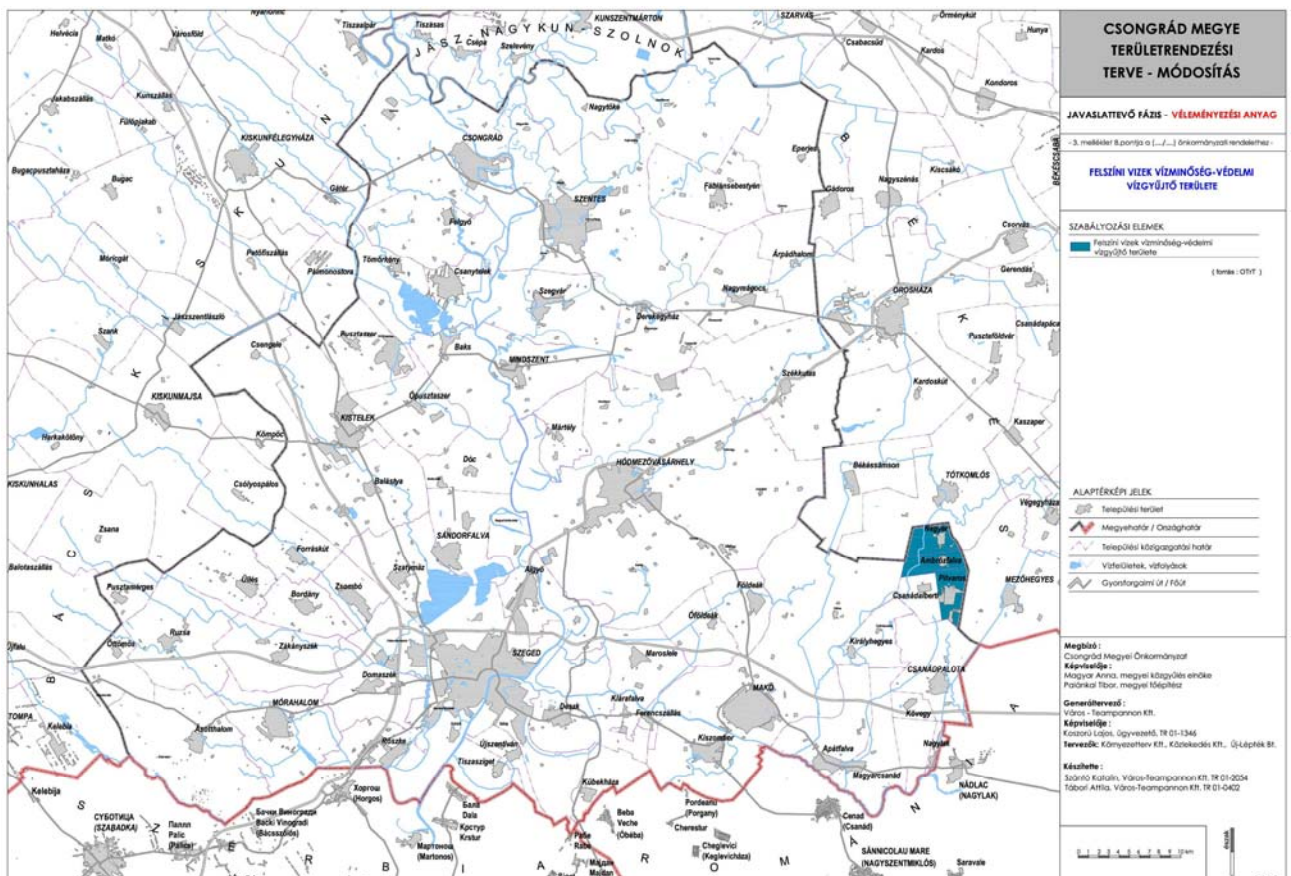

A megyei területrendezési terv szerinti országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi területek

Csongrád megye Területrendezési Terve Módosításának Környezeti Értékelése

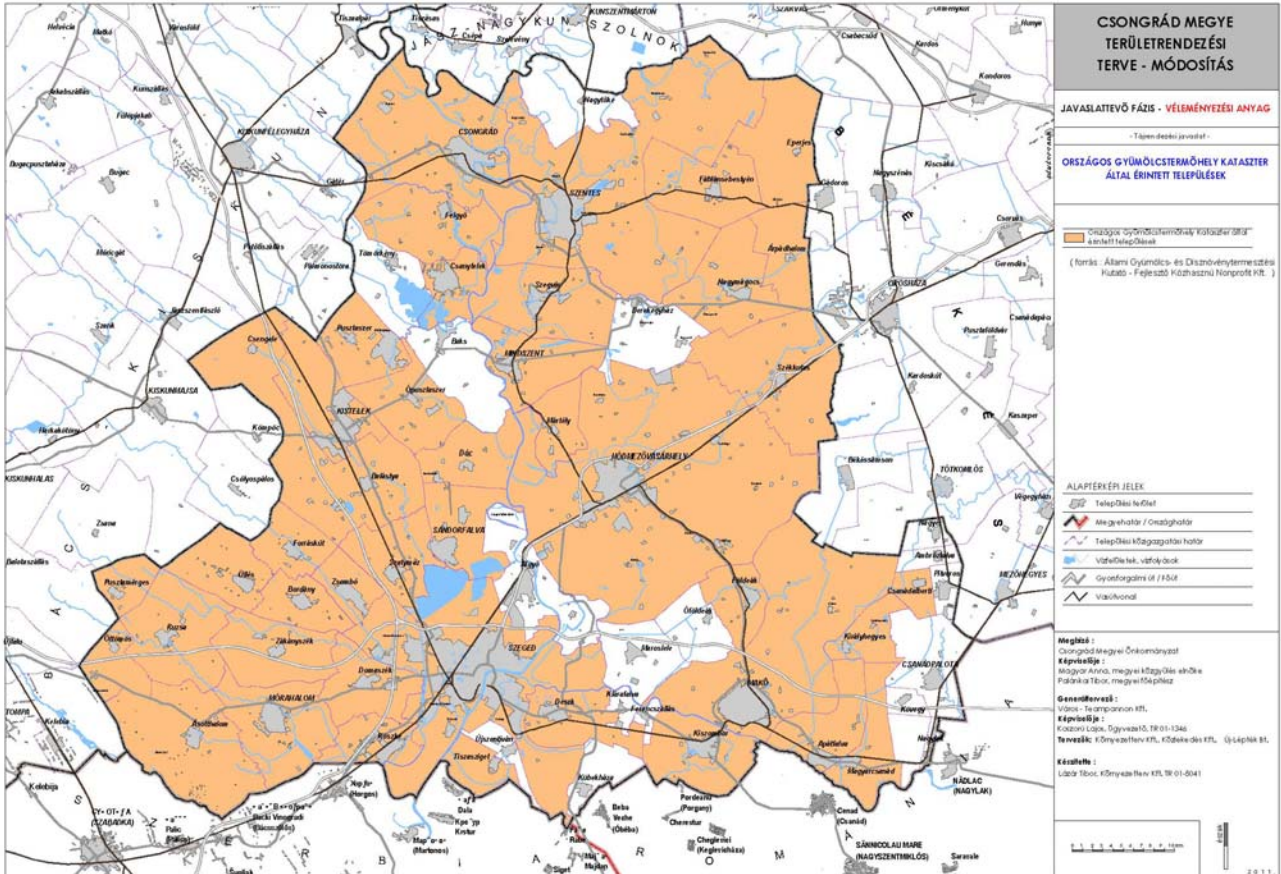

Az OT/1 szerinti felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete

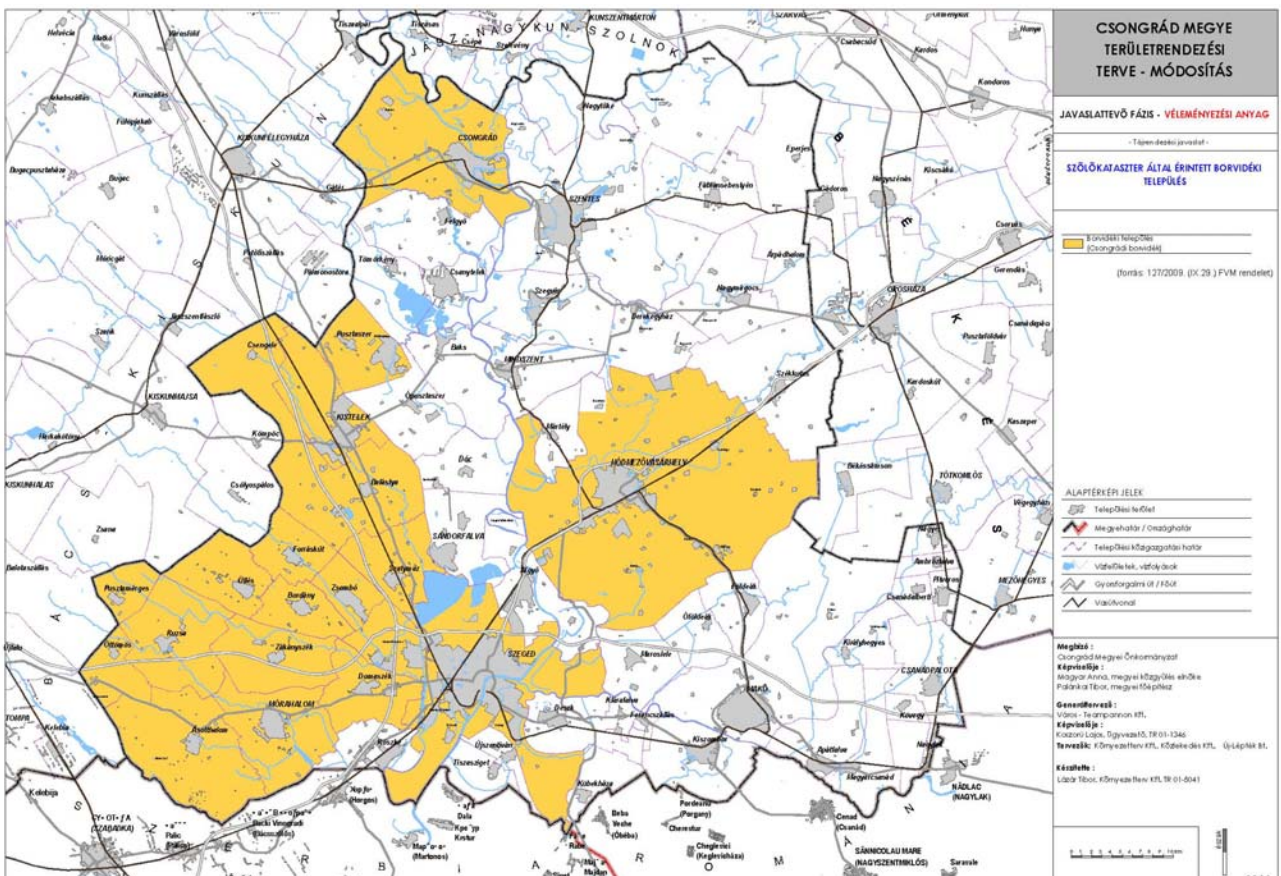

A felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe

Csongrád megye Területrendezési Terve Módosításának Környezeti Értékelése

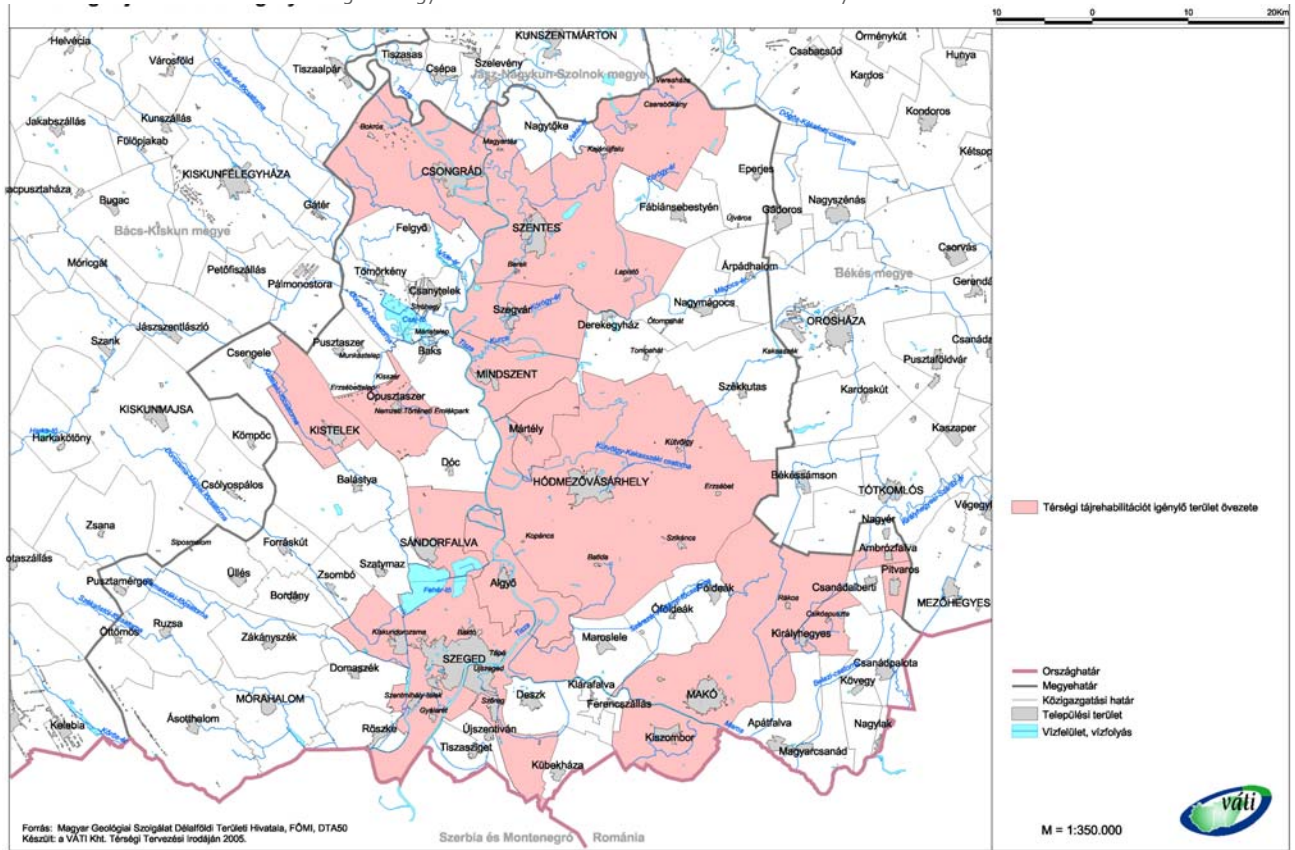

Országos gyümölcstermőhely kataszter által érintett települések

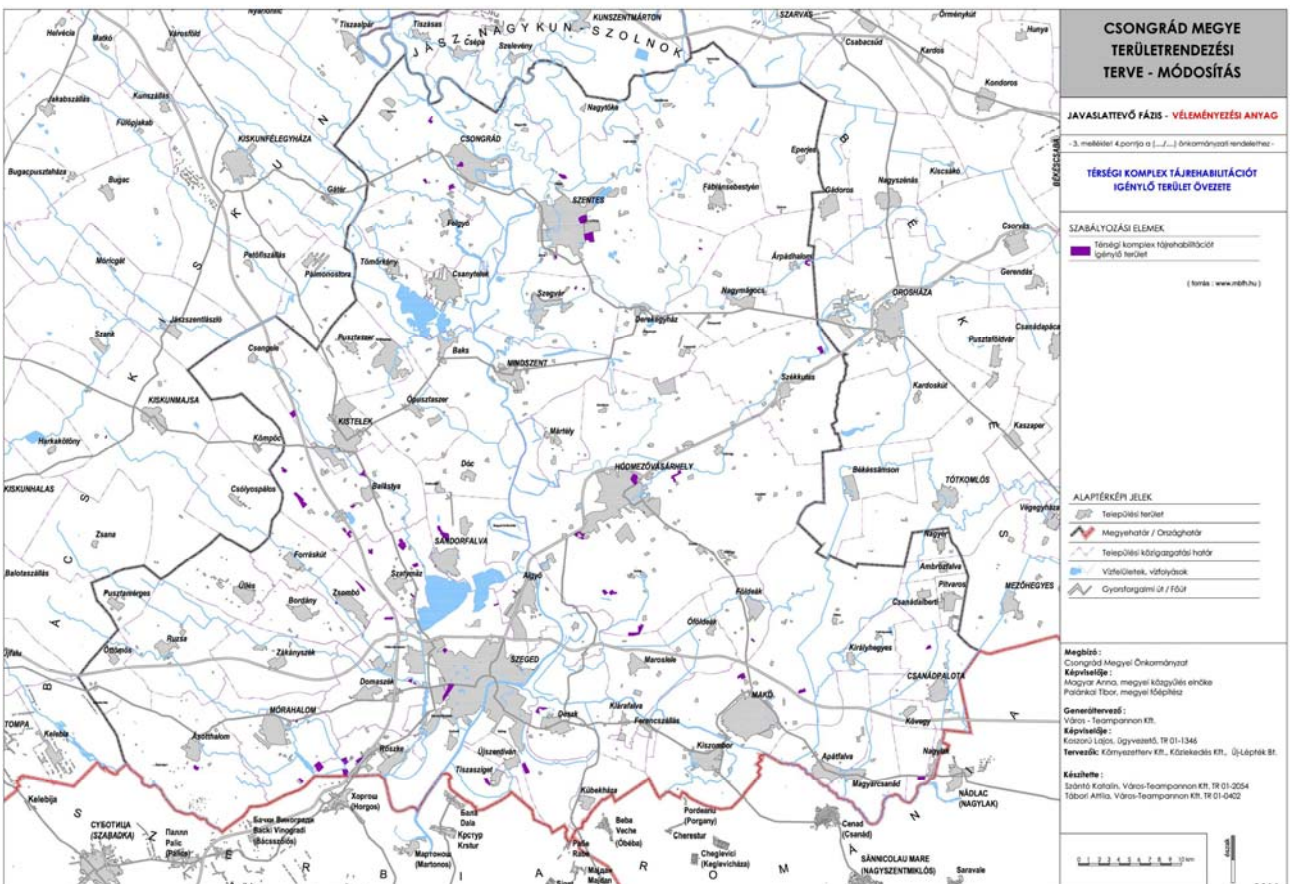

Szőlőkataszter által érintett borvidéki települések

Csongrád megye Területrendezési Terve Módosításának Környezeti Értékelése

Térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezete településhatárossan a hatályos megyei terv szerint

Térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezete a megyei terv módosítása szerint

Csongrád megye Területrendezési Terve Módosításának Környezeti Értékelése

OTrT-ben lehatárolt övezetek			Csak az MTrT-ben lehatárolt további övezetek		
Az övezet megnevezése	OTrT 2008-ban történt módosításának eredménye	Az országos övezet ábrázolása az MTrT-ben	A térségi övezet megnevezése	Változás az övezeti rendszerben a hatályos megyei tervben lévő övezetekhez képest	A lehatárolás módosításának alapja a hatályos megyei tervhez képest
Országos ökológiai hálózat	Az országos övezet lehatárolása változott	Az országos ökológiai hálózat övezetét adatszolgáltatás alapján magterület, ökológiai folyosó és pufferterület övezetébe kell sorolni	Magterület	A hatályos megyei terv szerinti Védett természeti terület, Védett természeti terület védőövezete, Természeti terület, Ökológiai (Zöld) folyosó övezeteit váltotta fel az OTrT módosításával	Illetékes minisztérium kötelező adatszolgáltatás szerint lehatárolva (282/2009. (XII.11.) Korm.rendelet)
			Ökológiai folyosó		
			Pufferterület		
Kiemelten fontos érzékeny természeti terület övezete	Az övezet törlésre került	Bár az OTrT törölte az övezetet, a terv határozati javaslatként tartalmazza a magas természeti értékű területek sajátos megyei térségét.			
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	A lehatárolás új módszer szerint történt, így az övezet kiterjedése változott	A módosult lehatárolás pontosítása értelemszerűen történt a településrendezési tervek alapján a pontosításra vonatkozó szabályok figyelembe vételével.			
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	Új országos övezet	MgSzH Bács-Kiskun megyei Erdészeti Igazgatóság kötelező adatszolgáltatása szerint lehatárolva (282/2009. (XII.11.) Korm. rendelet)			
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület	Új országos övezet	Az országos tájképvédelmi terület lehatárolásának pontosítása a védett természeti területek, a Natura 2000 területek, országos ökológiai hálózat övezetei és azok védőövezeteinek figyelembe vételével történt.			
			Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	-	A hatályos megyei terv szerinti tájképvédelmi területre jelentős mértékben ráfed az új országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete, így e térségi övezet újragondolása szükséges.
			Erdőtelepítésre alkalmas övezet	Új térségi övezet	Gyenge termőképességű talajok területi elhelyezkedése, településrendezési tervek erdőtelepítésre vonatkozó javaslatai alapján.
			Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő területek	-	A lehatárolás módja változott: A települések közigazgatási határának megjelölése helyett a pontos lehatárolás alkalmazandó, melynek alapját a MBFH honlapjának bányatelkei képezik.
Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület övezete	Új országos övezet	A megyei területrendezési tervben vagy történeti települési térségbe, vagy világörökség és világörökség-várományos terület övezetébe kell sorolni	Történeti települési térség	Új térségi övezet	Az OTrT-ben lehatárolt országos övezetet a Nemzeti Erőforrás Minisztériumának kötelező adatszolgáltatása szerint világörökségi vagy történeti települési területbe kell sorolni (282/2009. (XII.11.) Korm.rendelet). A megye területén világörökségi vagy világörökség-várományos terület nincs.
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	A lehatárolás módosult	A lehatárolás az OTrT-hez képest változatlan			
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe	A lehatárolás módosult, így a megyére is kiterjed az övezet	A hatályos megyei terv – az OTrT ellenére – már korábban is jelölte az övezetet. A lehatárolás módosítása az OTrT lehatárolásának megfelelően történt.			
Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület	Új országos övezet	Az OTrT övezetét a megyei területrendezési			

Csongrád megye Területrendezési Terve Módosításának Környezeti Értékelése

OTrT-ben lehatárolt övezetek			Csak az MTrT-ben lehatárolt további övezetek		
Az övezet megnevezése	OTrT 2008-ban történt módosításának eredménye	Az országos övezet ábrázolása az MTrT-ben	A térségi övezet megnevezése	Változás az övezeti rendszerben a hatályos megyei tervben lévő övezetekhez képest	A lehatárolás módosításának alapja a hatályos megyei tervhez képest
övezete		terv változatlan lehatárolással ábrázolja.			
Együtt tervezhető térségek	Új országos övezet	Az OTrT övezetét a megyei területrendezési terv változatlan lehatárolással ábrázolja.			
			Térségi hulladéklerakó-hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület	Az övezet törlésre került	A vizsgálat alá vonható területek kijelölése nagy távlatban szükségtelessé vált, mivel a megyét kiszolgáló szükséges lerakóhelyek kialakítása megtörtént.
			Nagyvízi meder	Korábban nyílt ártér és hullámtér övezete	Az övezet lehatárolása a VKKI kötelező adatszolgáltatása alapján került lehatárolásra. (282/2009. (XII.11.) Korm. rendelet). A lehatárolás gyakorlatilag nem változott, csak az övezet megnevezése módosult.
			Rendszeresen belvízjárta terület övezete	-	Az övezet lehatárolása a VKKI kötelező adatszolgáltatása alapján módosult. (282/2009. (XII.11.) Korm. rendelet)
			Szélerózióknak kitétt terület	-	Az övezet lehatárolása változatlan.
			Katasztrófavédelmi terület övezete	Az OTrT módosítása az övezetet törölte	-
Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület	Új országos övezet	A Honvédelmi Minisztérium kötelező adatszolgáltatása szerint, pontos kiterjedésének megfelelően lehatárolva (282/2009. (XII.11.) Korm.rendelet).			
			Honvédelmi terület övezete	-	A Honvédelmi Minisztérium kötelező adatszolgáltatása szerint, pontos kiterjedésének megfelelően lehatárolva (282/2009. (XII.11.) Korm.rendelet).

3. A TERVBEN FOGLALTAK KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA

3.1. A terv céljainak összevetése a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal (NKP), a Nemzeti Természetvédelmi Alaptervvel (NTA), továbbá a megye környezetvédelmi programjával;

A terv korábban bemutatott alapvető célja, hogy meghatározza a megye egyes térségei terület-felhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére.

3.1.1. *Nemzeti Természetvédelmi Alapterv – III (2009-2014)*

A Nemzeti Természetvédelmi Alapterv készítésének célja a dokumentum szerint, „hogyan egy távlati jövőképhez igazítva meghatározza a természet védelmével, a biológiai sokféleség megőrzésével kapcsolatos állami feladatokat és politikát, ezen belül összehangolja és tervidőszakokra bontva ütemezze a természeti és táji értékek, természetes élőhelyek, vadon élő növény- és állatfajok, valamint más természeti értékek felmérésével, értékelésével, védelmével és helyreállításával összefüggő tevékenységeket.” Az alapterv főbb céljait tulajdonképpen az ország természeti jövőképe határozza meg. A területrendezési tervet érintő célok a tájképi értékek sokféleségének, a biodiverzitás megőrzése, az energiatermeléssel, klímaváltozással összefüggően, valamint a vizek és erdők védelme esetén fogalmazódnak meg. A tájképi értékek sokféleségének megőrzése és a biodiverzitás megőrzése összefügg, hiszen a hagyományos tájgazdálkodás alapjainak megteremtésével, a gazdálkodás módjának fokozatos változtatásával a biológiai sokféleség is növelhető. A klímaváltozás leginkább a vizes élőhelyeket veszélyezteti a kiszámíthatatlan vízutánpótlás miatt. A terv kiemeli, hogy felül kell vizsgálni a belvizek elvezetésének eddigi gyakorlatát, és előtérbe kell helyezni a vízvisszatartás, tárolás és szabályozott kibocsátás lehetőségeit. Az energiatermeléssel összefüggően számos célt határoz meg az alapterv. A megújuló energia előállításához szükséges biomasza termelésre alkalmas területeket térségenként ki kell jelölni, figyelembe véve a természetvédelmi, tájvédelmi, ökológiai, termőhelyi adottságokat és a szántóföldek minőségét. Itt fontos hangsúlyozni, hogy az energiatermelő létesítmény mindenképpen kis léptékű legyen, mely a helyben keletkező szerves anyagot használja fel. A vízerőművek esetén a meglévő erőművek kapacitásának olyan mértékű fejlesztését javasolja a terv, mely nem okoz a tájban, élővilágban károsodást. Nem támogatható szélerőműpark létesítése a madárvédelmet célzó közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeken, vizes élőhelyek közelében, madárvonulási útvonalak, pihenő és táplálkozó helyek környezetében, ökológiai folyosókon, valamint tájképvédelmi területeken.

A teljes dokumentum többször visszatérő kiemelt célja, hogy természetvédelem és ahhoz kapcsolódó értékek társadalommal való megismertetése, valamint az oktatás, nevelés, hiszen az emberek széles rétegének értékrend-változását, finomodását követően lehet egyre nagyobb eredményeket felmutatni a természetvédelem terén.

A terv céljai összhangban vannak a Nemzeti Természetvédelmi Alaptervvel, hiszen a térségi területfelhasználás és műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolása során a tervezés figyelembe vette az NTA-ban is kiemelt jelentőségű táji, természeti, ökológiai adottságokat, értékeket. A tervezés során a tájképi értékek és a biodiverzitás megőrzésének érdekében számos övezeti korlátozás került meghatározásra (ökológiai hálózat övezetei, tájképvédelmi övezetek, vízgazdálkodási térség és vizek védelmével összefüggő övezetek stb.), a módosított OTTrT előírásainak alapján (a konkrétumokat a következő fejezetek tartalmazzák).

3.1.2. *Nemzeti Környezetvédelmi Program*

A megyei területrendezési terv céljai számos ponton érintkeznek a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal, hiszen a tervezés során figyelembe kell venni a területi, táji, természeti és ökológiai adottságok, értékek megőrzését. A területi adottságok megőrzése a fenntartható terület- és földhasználattal vonható párhuzamba, mely tervi elemként övezeti szinten a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület, települési térségek stb. lehatárolásában, valamint határozati szinten a térségi árutermelő mezőgazdaság terület lehatárolásában jelenik meg. A megfelelő területhasználat orientációja áttételesen megjelenik a gazdaságfejlesztés és turizmusfejlesztés sajátos megyei térségeinek kijelölésében is. A táji, természetvédelmi és ökológiai értékek védelme szintén az NKP céljaival áll összhangban, melyek a tájképvédelmi, országos ökológiai hálózat övezeteinek

lehatárolásával, a határozatok között a szelerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható területek, a NATURA 2000 területek, nitrátérzékeny területek lehatárolásával történt meg. E területrendezési célokba bele értendők a vizek védelme is, mely a megyei tervben a felszíni vizek vízminőség-védelmi vizgyűjtő területek és a kiemelten érzékeny felszín alatti vizek kijelölésében testesül meg. A Nemzeti Környezetvédelmi Programban több összefüggésben is nevesített Tisza térség és Homokhátság komplex programon, integrált vízgazdálkodáson alapuló fejlesztése a megyei tervben több helyen is hangsúlyosan, explicit módon megjelenik.

Az NKP III a környezeti problémák felszámolása és az értékek megőrzése érdekében meghatározza a legfontosabb célkitűzéseket. Az NKP III hatéves (2009-2014) időszakára az alábbi átfogó célterületeket és tematikus akcióprogramokat fogalmazza meg, melyek különböző mértékben kapcsolódnak Csongrád megye területrendezési tervének módosításához:

NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM		CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE	
Átfogó célterületek	Tematikus akcióprogramok	Kapcsolat intenzitás	Csongrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
I. A fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése:	Környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése	gyenge	A megyei területrendezési terv jellegéből adódóan nincs közvetlen kapcsolat ezzel a témakörrel.
	II. Természeti erőforrásaink és értékeink megőrzése:		
- a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás kialakítása	Éghajlatváltozás	közepes	Térségi szerkezeti terv szinten a közlekedési hálózat és a területhasználat összehangolására való fokozott törekvés, kapcsolódó ajánlások szintjén a vasúti közlekedés szerepének, vonzerejének növelése. Több övezet is kapcsolódik az akcióprogramhoz: az árvízvédekezéssel, belvízrendezéssel összefüggő övezetek és ajánlások, az erdőgazdálkodáshoz kapcs. övezetek, szerkezeti terv, sajátos megyei térségként a szelerőmű telepítés szempontjából vizsg. alá vonható területek, ajánlások (pl. kompakt települések)
- környezetszennyezés megelőzése	Környezet és egészség	közepes	Több a környezet védelmére készített övezet közvetve segíti az akcióprogramot (víz és földvédelmi övezetek), sajátos megyei térségként a nitrátérzékeny területek is.
- terhelhetőség/megújuló képesség figyelembevételére épülő fenntartható használat	Települési környezetminőség	közepes	A megyei terv a településrendezési terveken keresztül fejt ki a hatását, így a településrendezési tervezést és a településfejlesztést jelentősen befolyásolják. Úgy mint a települési térségek mértéktartóan kijelölt, de a települések fejlesztését biztosító területei által, kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő települési térségek. A Térségi szerkezeti terv több elemet is tartalmaz ezzel kapcsolatban, pl. a vasút és kerékpáros közlekedés fejlesztését. A területrendezési terv az ajánlások keretében kijelölt sajátos megyei térségekkel nagymértékben hozzájárul a települési környezetminőség romlásának megakadályozásához, illetve a pozitív változásokhoz: településhálózati csomópont térsége, a turizmusfejlesztés térségei és térségi jelentőségű központjai, a térségi jelentőségű árutermelő gazdálkodás és a szelerőmű telepítéséhez vizsgálat alá vonható területek.
III. A települési élet-és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése:			
- magas színvonalú környezeti infrastruktúra	A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem	erős	Ezzel a témakörrel összefüggő térségi területfelhasználási kategória a vegyes területfelhasználású térség, amely a megye ökológiai hálózatának mozaikos térségeit foglalja magába a Homokhátságban és a folyók mentén. A vonatkozó javaslatok kiemelten hangsúlyozzák a természeti értékek védelmének, a vízvédelemnek, a biológiai sokféleség megőrzésének fontosságát. Az övezetek közül a magterület, ökológiai folyosó és pufferterület övezete, a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület illetve a tájképvédelmi övezetek jelentik a kapcsolatot. A sajátos megyei térségek közül a Natura 2000 területek, az MTÉT és az ártéri tájgazdálkodás térsége jelentik a kapcsolatot. A közlekedési hálózat alakításánál a védett területek elkerülése kiemelt prioritás.
- a település, a lakóhely épített és természeti elemeinek megfelelő aránya, minősége, összhangja	Fenntartható terület- és földhasználat	erős	A területrendezési terv fő célja a fenntartható területhasználat kialakítása. A természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás a térségi szerkezeti terv természeti adottságokhoz és történeti racionális tájhasználatához igazodó térségi területfelhasználási rendszerében érvényesül. Az övezetek közül a föld- és víz védelmével, az erdővel kapcsolatos övezetek, a térségi tájrehabilitációt igénylő területek, az ásványi nyersanyag-gazdálkodási területek, a komplex tájgazdálkodás térségei, Natura 2000 területek, nitrátérzékeny területek, térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági területek és az ártéri tájgazdálkodás térsége, valamint a kialakult tanyás térségekre vonatkozó ajánlások jelentik a kapcsolatot.
- a szélsőséges természeti folyamatok és természeti katasztrófák kárainak csökkentése	Vizeink védelme és fenntartható használata	közepes	Az országos övezeteken kívül a vizek védelmével összefüggő övezetek és ajánlások jelentik a kapcsolatot. Legtöbbször csak ösztönző, ill. tájékoztató jellegű a védelem, passzív. A szennyezés viszont így megelőzhető, kivéve a balesetből eredő. Az OTrT által kijelölt és nem változtatható övezetek nem rugalmasak. A vonatkozó rendeletek felülvizsgálatra szorulnak.

NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM		CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE	
Átfogó célterületek	Tematikus akcióprogramok	Kapcsolat intenzitás	Csongrád megye területrendezési tervével való kapcsolat
	Hulladék-gazdálkodás	gyenge	A térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezetét nem tartalmazza a tervmódosítás, mert a megye csatlakozott a regionális hulladékgazdálkodási rendszerhez, és a megyében a lerakók kijelölése nagytávra megtörtént: Felgyő, Szeged, Hódmezővásárhely. Új lerakó kijelölése nem indokolt.
	Környezetbiztonság	erős	A felszíni vizek és a felszín alatti vizek védelmét biztosító övezetek által hozzájárul az ivóvízbázisok védelméhez, a nagyvízi meder övezete megakadályozza a hullámtérben építést, a rendszeresen belvízjárta terület és annak pontosítása a településrendezési tervekben hozzájárul a veszélyeztetett területek biztonságos kezelésére, továbbá a bányákat, fúrásiszap tárolókat érintő térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület, a szélerózióknak kitett települések övezete teremti meg a kapcsolatot.

3.1.3. Csongrád megye Környezetvédelmi Programja

A megye környezetvédelmi programja 2007-ben került felülvizsgálatra. A program 10 tematikus alprogramot tartalmaz, ezek az alábbiak.

1. Korszerű hulladékgazdálkodás
2. Egészséges ivóvíz biztosítása a megye településein
3. Ár- és belvízvédelem, vízkészlet-gazdálkodás
4. Regionális szennyvízgyűjtés
5. A megújuló energiaforrások elterjesztése
6. Környezetbarát közlekedés
7. Egészséges települési környezet
8. Környezetbarát mezőgazdaság
9. Helyi értékek védelme
10. Társadalmi tudatformálás

A megyei területrendezési tervvel való összhangot a következő (3.2) alpont keretében vizsgáljuk.

3.2 Környezetvédelmi célok és szempontok megjelenése, illetve figyelembevétele, konzisztenciája a tervben

A környezetvédelmi célok és szempontok meghatározásának alapja a Nemzeti Környezetvédelmi Program. A jelenleg hatályos III. Nemzeti Környezetvédelmi Program a 2009-2014. évekre készül, tehát a megyei területrendezési terv készítésekor fontos háttér dokumentum. A megyei környezetvédelmi program még az NKP előtt készült, de egyes alprogramjai az NKP-nak jól megfeleltethetők. Ezt kihasználva a környezetvédelmi célok és szempontok megjelenését, illetve figyelembevételét, konzisztenciáját az NKP gerincét alkotó tematikus akcióprogramok és hozzájuk rendelve a megyei környezetvédelmi program alprogramjai mentén mutatjuk be:

<p>NKP tematikus programjai</p> <p>a megyei környezetvédelmi program kapcsolódó elemei</p>	<p>Térségi szerkezeti terv és vonatkozó ajánlások</p>	<p>Övezetek, vonatkozó szabályozás és ajánlások</p>	<p>Sajátos megyei térségek és vonatkozó ajánlások</p>	<p>Intézkedések</p>
<p>Éghajlatváltozás (lásd még <i>Európa 2020 Stratégiával való összefüggések</i>)</p> <p>3. Ár- és belvízvédelem, vízkészlet-gazdálkodás 5. A megújuló energiaforrások elterjesztése 6. Környezetbarát közlekedés 8. Környezetbarát mezőgazdaság</p>	<p>Új térségi vasútvonal: vasúti közlekedés erősítése</p> <p>Területhasználat és térségi közlekedési hálózat összehangolása (szállítási igények racionalizálása)</p> <p>Vegyes területfelhasználású térség nagy aránya a Homokhátság és a nagyvízi meder területén</p>	<p>Rendszeresen belvízjárta terület övezete, Nagyvízi meder övezete</p> <p>Erdőtelepítésre alkalmas területek</p>	<p>Komplex ártéri tájgazdálkodás sajátos megyei térsége</p> <p>Szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható területek</p>	<p>Vasútfejlesztéssel kapcsolatos intézkedések</p> <p>Homokhátság fenntartható fejlesztésével kapcsolatos intézkedési javaslatok</p> <p>Tisza térségre vonatkozó intézkedési javaslatok</p>
<p>Települési környezetminőség</p> <p>1. Korszerű hulladékgazdálkodás 4. Regionális szennyvízgyártás 5. A megújuló energiaforrások elterjesztése 6. Környezetbarát közlekedés 7. Egészséges települési környezet 9. Helyi értékek védelme</p>	<p>Elkerülő útszakaszokra vonatkozó javaslatok, különös tekintettel a teherforgalommal is terhelt átkelési szakaszokra;</p> <p>Szerkezetalkításra vonatkozó általános ajánlások</p> <p>Szélerőmű telepítés lehetőségének biztosítása</p> <p>Kerékpáros hálózat fejlesztése</p> <p>Vasút fejlesztése</p>	<p>Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete</p> <p>Felszíni vizek vízminőség-védelmi vizgyűjtő területe</p> <p>Térségi jelentőségű komplex tájrehabilitációt igénylő területek</p> <p>Együtt tervezhető térségre vonatkozó ajánlások</p> <p>Történelmi települések</p>	<p>Nitrátérzékeny területek</p> <p>Településhálózat sajátos megyei térségei</p> <p>Védendő szerkezetű települések, Szatymazi kultúrtáj sajátos megyei térség</p> <p>Megyei jelentőségű kulturális örökségvédelmi területek</p>	<p>Vasútfejlesztésre vonatkozó intézkedési javaslat</p>
<p>Biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem</p> <p>8. Környezetbarát mezőgazdaság 9. Helyi értékek védelme</p>	<p>Mezőgazdasági, erdőgazdasági és vegyes területfelhasználású térségek pontosítása (<i>utóbbi nagy arányban: a folyók mentén és a Homokhátság területén</i>)</p> <p>Vízgazdálkodási térségre, vízelvezető rendszerekre vonatkozó ajánlások</p>	<p>Ökológiai hálózat övezetei: magterület, ökológiai folyosó, pufferterület</p> <p>Országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi területek övezete</p> <p>Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek és erdőtelepítésre alkalmas területek övezete</p> <p>Rendszeresen belvízjárta terület, Nagyvízi meder övezetére vonatkozó ajánlásai</p>	<p>Natura 2000 területek</p> <p>Magas természeti értékű területek</p> <p>Komplex ártéri tájgazdálkodás sajátos megyei térsége</p> <p>Szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható területek</p> <p>Borvidéki területekre vonatkozó ajánlások</p>	<p>Tisza-térség és Homokhátság komplex fejlesztésére vonatkozó intézkedési javaslatok</p> <p>Belvízvédelem-vízviszartartás komplex programra vonatkozó intézkedési javaslat</p>

NKP tematikus programjai	Térségi szerkezeti terv és vonatkozó ajánlások	Övezetek, vonatkozó szabályozás és ajánlások	Sajátos megyei térségek és vonatkozó ajánlások	Intézkedések
a megyei környezetvédelmi program kapcsolódó elemei				
Fenntartható terület és földhasználat	Mezőgazdasági, erdőgazdasági és egyes területfelhasználású térségek pontosítása Városias és hagyományosan vidéki térségekre vonatkozó ajánlások	Kiváló termőhelyi adottságú szántó és erdőterületek övezete, erdőtelepítésre alkalmas területek, ökológiai folyosó övezete,	Településhálózat sajátos megyei térségei, a térségi jelentőségű áru-termelő területei, a szél-erőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület	A szőlőkataszteri és gyümölcskataszteri területek által érintett településekre vonatkozó intézkedés,
3. ár- és belvízvédelem, vízkészlet-gazdálkodás 6. Környezetbarát közlekedés 7. Egészséges települési környezet 8. Környezetbarát mezőgazdaság	Térségi közlekedési hálózat és területhasználat összehangolása jogszabályok szabta lehetőségek mértékéig Vonatkozó ajánlások (barnamezős területek, kertés mezőgazdasági területek stb.) Kerékpáros hálózat	Rendszeresen belvízjárta terület övezete ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete, a szél-erőzőzónák kitért területek övezete Együtt tervezhető térség övezete vonatkozó ajánlásai	Natura 2000 és MTET területekre vonatkozó ajánlások Komplex ártéri tájgazdálkodás sajátos megyei térsége	tanyák fejlesztését segítő OTÉK módosításra irányuló kezdeményezés Homokhátság és Tisza térség komplex fejlesztésére vonatkozó intézkedési javaslatok
Vizeink védelme és fenntartható használata		kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete,		
1. Korszerű hulladékgazdálkodás 2. Egészséges ivóvíz biztosítása a megye településein 3. ár- és belvízvédelem, vízkészlet-gazdálkodás 4. Regionális szennyvíz-gazdálkodás 8. Környezetbarát mezőgazdaság	Víz-gazdálkodási területek pontosítása Nagyvízi meder területén erdő és vegyes területfelhasználású térségek	felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe és vonatkozó ajánlások Rendszeresen belvízjárta területek övezete Nagyvízi meder Erdőtelepítésre alkalmas területek és a vonatkozó ajánlások	Nitrát-érzékeny területek Komplex ártéri tájgazdálkodás térsége	Belvízrendezés és vízviszattartás komplex programjára, Homokhátság és Tisza térség komplex fejlesztésére vonatkozó intézkedési javaslatok
Környezetbiztonság		Nagyvízi meder övezete térségi komplex tájrehabilitációt igénylő területként való kijelölése Rendszeresen belvízjárta területek övezete kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete,		
1. Korszerű hulladékgazdálkodás 2. Egészséges ivóvíz biztosítása a megye településein 3. ár- és belvízvédelem, vízkészlet-gazdálkodás 4. Regionális szennyvíz-gazdálkodás	Nem releváns	felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe és vonatkozó ajánlások	Nitrát-érzékeny területekre vonatkozó ajánlások	Belvízrendezés és vízviszattartás komplex programjára, Homokhátság és Tisza térség komplex fejlesztésére vonatkozó intézkedési javaslatok

A megyei területrendezési terv lehetőségeihez mérten minden területtel foglalkozott, amit többek között a környezeti értékelés és a tervezés párhuzamos kidolgozásának köszönhető. A Környezetbiztonság vonatkozásában – a terv által sokoldalúan kezelt klímaváltozás, vízrendezés mellett – érdemes felhívni a figyelmet a megyét érintő, illetve keresztező nagyszámú meglévő és tervezett szénhidrogén-vezetésekre, melyek rendkívüli körülmények között (szélsőséges viharok, árvizek stb.) fokozott környezeti kockázatot jelenthetnek. A geotermikus energiát használó gazdasági szervezetek illetve önkormányzatok vitatják a víz visszapumpálásának szükségességét. Állításuk szerint a

megye adottságai nem azonosak Európa más területeivel, ahol ez a szabályozás indokolt. Bár nem területrendezési kérdés, indokolt lenne az ezzel kapcsolatos kételyeket tisztázni.

Ami a Környezetvédelmi Program 10. alprogramját, a *társadalmi tudatformálást* illeti, a megyei területrendezési terv módosítási folyamatának kiemelkedő jelentőséggel bír. A tervezés során legalább – a kötelező véleményezési eljáráson túl – két alkalommal közös kistérségi egyeztetés keretében vitatják meg a települések a területrendezési tervet a tervezőkkel, de szükség esetén további egyeztetésekre is sor kerül: ezen egyeztetések felbecsülhetetlen mellékhatása a területi szemlélet és az integrált fejlesztés, komplex program fogalmak megismertetése a helyi döntéshozókkal, annak a szemléletmódnak a terjesztése, hogy a környezetvédelem a területfejlesztés- és rendezés integrált része.

3.3. A változatok összevetése az egyes környezeti tényezőkre

Ez a fejezet az OTTrT és a megyei terv változatok környezeti elemekre gyakorolt hatását elemzi összefoglaló táblázatos formában is. Az egyeztetett tematika szerint a terv értékeli:

- a földre
- a vízre
- a levegőre
- az élővilágra, biodiverzitásra
- a tájra (tájképre)
- az épített környezetre
- a kulturális örökség épített elemeire
- az emberi egészségre

gyakorolt hatásokat.

A táblázat tartalmazza a hatások erősségét, a leírás magyarázatot ad a hatás jellegére, következményére.

- 0- nincs hatás, vagy nehezen értelmezhető
- 1- bizonytalan hatás, vagy ebben a léptékben nem meghatározható, nehezen igazolható
- 2- közepes-gyenge áttételes hatás, közvetett kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált övezet között
- 3- erős közvetlen hatás, jelentősen befolyásolja a környezeti elem állapotát

A megyei terv módosítás övezetei, intézkedési tervlapjai	Föld	Víz	Levegő	Élővilág - Biodiverzitás	Táj, tájkép	Épített környezet	Kulturális örökség	Emberi egészség	Magyarázat
Magterület övezete	2	2	2	3	3	0	0	2	Az országosan védett területek mellett a Natura 2000 és egyéb védett területek is részei az övezetnek, ami biztosítja az épületelhelyezés és beépítésre szánt területek szabályozását, átláthatóságát.
Ökológiai folyosó	2	2	2	3	3	0	0	2	A összefüggő és mozaikos területek között lineárisan biztosítja az élőhely védelmet és hozzájárul a biodiverzitás megőrzéséhez. A folytonosság elősegíti a kapcsolatok megőrzését, helyreállítását. Különösen a folyók menti térségben.
Pufferterület	2	2	2	2	2	0	0	2	A pufferterület hozzájárul az ökológiai rendszer védelméhez a beépítésre nem szánt területe által.
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	3	2	2	2	2	0	0	2	Ezek a legjobb minőségű és adottságú szántóterületek a szántóföldi növénytermesztés elsődleges színhelyei, melyek megőrzendők. Befolyásolják a talajok állapotát, így fontos e területeken a hosszútávú környezetkímélő, erózió megelőző, termékenység megőrző fenntartható földhasználat.
Térségi jelentőségű komplex tájrehabilitációt igénylő területek	3	3	3	2	3	2	0	2	A megyei terv szerint e területbe tartoznak a meglévő és bezárt bányák (szénhidrogén bányászat tájsebei, az iszaptárolók, agyaggyödrök stb.) A roncsolt, veszélyes anyagokat is tartalmazó rehabilitálandó területek kedvezően hatnak a környezeti elemekre és rendszerekre. Közvetlenül a természeti rendszerekre, közvetetten az emberi egészségre.
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület	1	1	1	3	3	3	2	2	A települési szinten lehatárolt övezet a tájkép védelmén kívül kedvezően hat az élővilágra, ökológiai rendszerre és a települési környezetre is. Az OTRT szerinti kijelölés hiányos.
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület	1	1	1	3	3	3	3	2	A megyei terv módosítása az országos övezet hiányosságait pótolja a természetvédelmi szempontból kiemelt és érzékeny területeken, elsősorban a Homokhátságban, a folyók mentén stb. Szoros kapcsolatban van az ökológiai hálózattal. A mozaikos tájkarakter védelmére, és a hagyományos tájhasználat megőrzésére is vonatkoznak az ajánlások. A folyók mentén egységessé válik a táj védelme. Kiemelt értéke a megyének a tanyás tájszerkezet, melyhez az egész megyét érintően csak ajánlások kerültek megfogalmazásra.
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület	2	3	1	2	0	0	0	2	Az övezetek hozzájárulnak az vizek mennyiségi és minőségi védelméhez, a tiszta ivóvíz és vizes élőhelyek megőrzéséhez. Ezáltal pedig az élővilágra és emberi egészségre is hatással vannak.
Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe	2	3	1	2	0	0	0	2	
Rendszeresen belvízjárta terület	2	2	0	3	2	2	0	2	A belvíz általában növeli a környezeti terhelést. De nem mindenütt és minden esetben tekinthető károsnak, amennyiben nem veszélyeztet értéket. Az éghajlatváltozás hatására az elszivagosodó és vízhiányos Homokhátságban a megfelelő belvíz elvezetés helyett a belvíz összegyűjtése és tározása a cél, hogy a vízhiányos időszakokban jelentkező vízutánpótlás gazdaságosan elérhető legyen. Fontos a tájhasználat megváltoztatása is, ahol a mezőgazdasági termelés a jellemző, a vízvisszatartás prioritásnak megfelelő területhasználat indokolt: a komplex, a vízgazdálkodást, a természet-és környezetvédelmet és a jövedelemtermelést egységesnek tekintendő tájgazdálkodás. Az ajánlások részletesen kitérnek a problémára.
Nagyvízi meder	3	3	0	3	2	0	0	1	Az övezet kijelölésével az élővilág, ökológiai rendszer kedvező helyzetbe kerül. A megyei terv módosítás ajánlásai az új beépítésre szánt terület tiltása mellett (meglévő beépített területen is javasolja a beépítésre nem szánt terület átsorolást) többek között kitérnek a másodlagos területhasználat helyes megválasztására, az árvízi védekezés és természetvédelem szempontjaival összhangban a többcélú (mező-, hal-, erdő-, gyepe-, vadgazdálkodás, ártéri tájgazdálkodás) hasznosításra és a turisztikai hasznosítás lehetőségeinek vizsgálatára is.
Szélerózióknak kitett terület	3	0	3	2	2	0	0	2	A deflációs területek negatív környezeti hatásúak. A megyei tervben való kijelölésük és az ajánlások viszont ellensúlyozni próbálják ezt a hatást a kisebb terület művelése, a mozaikosság, mezővédő erdősávok telepítése és erdősítés, művelési ág átsorolás ösztönzésével.

Csongrád megye Területrendezési Terve Módosításának Környezeti Értékelése

A megyei terv módosítás övezetei, intézkedési tervlapjai	Föld	Víz	Levegő	Élővilág - Biodiverzitás	Táj, tájkép	Épített környezet	Kulturális örökség	Emberi egészség	Magyarázat
Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület	1	1	1	2	2	2	1	1	A honvédelmi területeknek elsősorban a településképre és tájképre vannak hatással, mert általában távol a beépített területektől helyezkednek el, sokszor tájba nem illő beépítéssel és használattal. Az érintett területeknek zajhatása van, de védőövezet kijelölésével orvosolható Hódmezővásárhely, Szentes, Dóc és Sándorfalva településeken. Vizsgálni szükséges a gyakorlóterek védett gyepterület érintettségét. Különösen Sándorfalván, mert védett természeti területen található, a Pusztaszeri Tájvédelmi körzetben. De a Szentesi és Dóci térségi jelentőségű terület is érint ökológiai folyosót illetve puffert területet.
Térségi jelentőségű honvédelmi terület	1	1	1	2	2	2	1	1	
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	3	3	3	3	3	2	3	2	Az OTRT hatására új övezet a tervben, mely a környezeti elemek mindegyikére jelentős pozitív hatással bír. Az Erdészeti Igazgatóság adatai szerint került kijelölésre. Az OTRT-nél szigorúbb szabályozást javasol a megyei terv: beépítésre szánt területet kivételesen se lehessen kijelölni.
Erdőtelepítésre alkalmas terület	3	3	3	3	3	2	3	2	A tervezői javaslat a gyenge termőképességű mezőgazd. területeken jelölte ki az övezetet, ahol gazdasági, vidékfejlesztési v. környezetvédelmi szempontok indokolják az erdők létesítését. A Homokhátság és a folyók nagyvízi medrének területén található kiemelten az erdőgazdálkodási térségek, ahol a megye erdőszűrségén javítani szükséges. Az ökológiai rendszereket kedvezőtlenül befolyásolhatják az ültetvény jellegű tájidegen, nem elegyes telepítések, erdőfelújítások. A közties gyepkezelés védelmére figyelni kell.
Történelmi települési terület	0	0	0	1	3	3	3	2	Az OTRT szerint kijelölt 8 településen található a megye 405 műemlékének és a 20 kiemelten v. fokozottan védett régészeti lelőhelyek nagy része (Csongrád, Hódmezővásárhely, Kiszombor, Makó, Szeged, Szegvár). Az örökségvédelmi területek táji-környezeti hatása kedvező, a települési karakter megőrzése és a tájképvédelem feltétele javul. Az ott élők identitástudata erősödik. A település megtartó ereje nő. A település értékkatasztere elkészülhet. A turisztikai vonzerő nő.
Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület	3	2	2	2	3	2	0	2	Az övezet által érintett településeken nem feltétlenül jelent bányanyitást, de potenciális veszélyként, környezeti konfliktusok forrásaként jelentkeznek, ha tájképvédelmi, örökségvédelmi, természetvédelmi területeket érint. Az ajánlás tiltja ezeken a területeken a külszíni bányateleket.
Együtt tervezhető térségek	2	2	0	2	2	3	2	2	Az OTRT-ben kijelölt nem módosítható övezet 12 településből áll. A rendeleti előírás ajánlás jellegű, mivel bármely település csoport tervezhető együtt az Étv. szerint. A terület lehatárolását megkérdőjelezi a terv, mivel szuburbanizációs növekedés észrevehető Mórahalom, Bordány Forráskút, Üllés és Zákányszék településeken, ahol nőtt a lakások és lakosok száma, miközben a megye népessége csökkent. A térség lehatárolása aktualizálásra szorul. Ezekre a településekre készülő közös szerkezeti terv hozzájárul a természeti erőforrások ésszerű hasznosításához, a területkínálat összehangolásához, a környezeti elemek terhelésének csökkentéséhez.
Sajátos megyei térségek									
Településhálózati csomóponti térség	2	2	2	2	2	3	2	2	A megye legnagyobb népességét és gazdasági potenciálját jelenti a térség, mely átnyúlik Szerbia (Szabadka) területére is. Ez az övezet az Együtt tervezhető OTRT övezet aktualizálása, pontosítása. Az urbanizált térségnek együtt fejlesztése, tervezése, összehangolása (területkínálat, rekreáció, értékvédelem, infrastruktúra, környezetbarát közlekedés), együttműködésének ösztönzése hozzájárul a homokhátsági tanyás térség és a zártkertek szuburbanizációs nyomásának szabályozásához, a természeti erőforrásokkal jobb gazdálkodáshoz, ezáltal az épített környezetre és emberi egészségre gyakorolt hatás is kedvező, mely azonban időben elhúzódhat.
Térségi jelentőségű Tisza menti településpárok	2	2	2	2	3	3	2	2	A Tisza Stratégia megalapozása c. tanulmány szerinti kijelölés, az abban foglalt stratégiai tervezés a cél. A kijelölés ösztönzi a Tisza menti térség összehangolt fejlesztését (Csongrád-Szentes és a Makó-Kiszombor) a helyi erőforrásokkal és a beépítésre szánt területekkel való jó gazdálkodást és a folyó menti fekvés jobb kihasználását a komplex tájgazdálkodással. A területkínálat racionális kialakításán keresztül közvetve a környezeti elemek megőrzését is elősegítik.

A megyei terv módosítás övezetei, intézkedési tervlapjai	Föld	Víz	Levegő	Élővilág - Biodiverzitás	Táj, tájkép	Épített környezet	Kulturális örökség	Emberi egészség	Magyarázat
Turizmusfejlesztés kiemelt térségei	2	2	2	2	3	3	2	2	A kiemelt térségekben és településeken a kulturális örökség védelme, a táj- és tájképvédelem, a tájrehabilitáció, természetvédelem és a turisztikai potenciált veszélyeztető fejlesztések elkerülése érdekében került kijelölésre az övezet. Azon túl, hogy gazdasági és táji, tájképi, épített környezeti hatásuk nagy, a környezeti elemekre, de különösen az emberi egészségre gyakorolnak közvetlen pozitív hatást. Országos és nemzetközi jelentőségű célpontok Ópusztaszer és Szeged. A megye különleges adottsága a termálvíz, ezért fontos a vízkivétel és használt víz elhelyezés szabályozása. A vizekkel kapcsolatos rekreáció, sport révén az emberi egészség megőrzésében játszik szerepet. A tanyás térségekre vonatkozó ajánlás biztosítja a településkép megővését, javítását. A térségben az egymásra épülés elvét és kiegészítést ösztönzi, mely a természeti erőforrásokkal való jó gazdálkodást segíti elő. A tanyasi térség és a kerékpárturizmus, a komplex ártéri gazdálkodás és a szelíd turizmus összehangolását is segíti. Az üdülőterületek kijelölésének szabályozása segíti a természet- és tájvédelmet, településkép védelmet. A gyógyfürdőhelyek szabályozott fejlesztése, bővítése, a területhasználat szabályozása mind pozitív hatású a környezetre.
Térségi jelentőségű turisztikai attrakciók	2	2	2	2	3	3	2	2	
Örökségvédelem sajátos megyei térségeivel érintett települések	0	0	0	1	2	3	3	2	Az országos övezetbe sorolt településeken túl több településnek is van védendő szerkezete, történelmi településközpontja, településképe és tájképe, kialakult tanyás térsége (Szatymazi kultúrtáj). Ezek megőrzésére, megújíthatóságára, értékörző fejlődésére született az övezet, mely érzékenyen kezeli és igen pozitív hatással van a tájra, az épített környezetre, a kulturális örökségre, áttételesen az emberi egészségre.
Natura 2000 területek - Különleges és kiemelt jel. természetmegőrzési terület	3	3	2	3	3	0	0	2	E területeken támogatni kell a természeti állapot fenntartását, a rehabilitációt szolgáló mező és erdőgazdálkodási fejlesztéseket. A fejlesztési dokumentumokban a jogszabályokkal összhangban támogatja a gazdaságfejlesztés részeként a fenntartható agrár-környezetgazdálkodást. A környezeti elemekre erős pozitív hatást tesz.
Natura 2000 területek - Különleges madárvédelmi terület	2	3	2	3	3	0	0	2	
Magas Természeti Értékű Területek	2	2	1	3	3	1	2	2	Agrárkörnyezetgazdálkodással összefüggő övezet, ahol ösztönözni kell a szántóföldi és gyepgazdálkodási természetvédelmi zonális célprogramok minél szélesebb körű megvalósítását. A támogatott természetkímélő gazdálkodás révén az élőhely, a biológiai sokféleség és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzése biztosítható.
Ártéri tájgazdálkodás térsége	3	3	1	3	3	1	2	2	A Tisza, a Kőrös és a Maros hullámterében, ahhoz kapcsolódó természetes és természetközeli területeken, holtágokban, és ehhez kapcsolódó tájszerkezeti egységekben a vízgazdálkodás, vízkárelhárítás, erdőgazdálkodás, környezetkímélő mezőgazdaság és a turizmus tájvédelmi, természetvédelmi, ökológiai értékekkel összehangolt komplex ártéri tájgazdálkodásának megvalósítására létrehozott övezet. A komplex tájfejlesztés célja ezzel a folyók vízminőségének védelme, az árvízvédelem mellett a vízi turizmus, az ökoturizmus fejlesztése, a többfunkciós erdőgazdálkodás ösztönzése (ártéri ligeterdők védelme és rehabilitációja). Az övezet pozitív hatású a környezeti elemekre.
Nitrátérzékeny területek	2	3	0	2	0	0	0	2	A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelmét kívánja erősíteni azzal, hogy külön felhívja a figyelmet az érintettségre és a jogszabályban meghatározott cselekvési programra. Közvetve jó hatással van a földre, az élővilágra és az emberre.
Térségi jelentőségű árutermelő mezőgazd. térség	3	2	2	2	2	0	0	2	Az OTRT kijelölését bővíti, a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületekre vonatkozó ajánlások erre az övezetre is érvényesek a termőföld védelme érdekében. Több környezeti elemre pozitív áttételes hatása van.
Szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható területek	0	0	0	2	3	3	3	2	A megújuló energiaforrás felhasználására egyre nagyobb igény jelentkezik. Ennek szabályozására készült az övezet, hogy megővje a természetvédelmi és örökségvédelmi területeket, továbbá az infrastruktúra hálózatoktól és településektől kellő távolságba kerüljenek a tájkép-, zajvédelem és környezetbiztonság miatt.

A tervmódosítás hatása a (termő)földre

Az OTrT kiemelten foglalkozik a termőföld védelmével. Az országos és térségi övezetekkel biztosítja a mennyiségi és minőségi védelmét. A megyei terv ezen felül a sajátos megyei térségekkel is hozzájárul a védelemhez.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 14.§-a szerint a föld védelme magában foglalja a termőföld mennyiségi, a talaj minőségi védelmét, továbbá a földtani és ásványvagyron védelmét egyaránt. A termőföld, mint természeti erőforrás védelmével és fenntartható használatával az OTrT kiemelten foglalkozik, és így a megyei területrendezési tervek számára is kiemelt feladat a föld védelme. Csongrád megye területrendezési terve azonban még ennél is részletesebben foglalkozik a megye termőföld védelmével és fenntartható használatával, ugyanis a térségi területfelhasználási egységekre és övezetekre vonatkozó ajánlások ismeretében megállapítható, hogy a terv kiemelt környezetvédelmi prioritása a földvédelem.

A termőföld mennyiségi védelme szempontjából vizsgálni kell a megye szerkezeti terve szerinti területfelhasználás rendszerének, közlekedési infrastruktúra hálózatnak és az egyedi építményeknek a hatását a termőföld mennyiségi védelmére. A kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek és a közlekedési hálózat kapcsolatát a mellékelt tervlap ábrázolja. Látható, hogy a legtöbb tervezett fejlesztés meglévő dűlőúthálózatot használ fel, illetve az OTrT szerinti tartalmazza a terv. A módosítás során új nyomvonal nem került kijelölésre, hanem a hatályos tervben szereplő nyomvonalak kerültek felülvizsgálatra, melyek közül néhány kikerült a tervből (Apátfalva-Magyarcsanád elkerülése, Makó-Óföldsík összekötése, Nagymágocs-Tompahát összekötése stb., lásd 2.3 fejezet), melyek érintettek jó termőföldeket is. Az új bányai főút nyomvonala az OTrT szerint került kijelölésre apró korrekcióval a Kübekháza előtti erdőterületnél.

A nagysebességű vasútvonal az OTrT szerint került kijelölésre az országos törzshálózattal párhuzamosan, mely Szegedtől nyugatra érint kiváló termőhelyeket.

A térségi szerkezeti terv területfelhasználási rendszeréből a városias és a hagyományosan vidéki települési térség lehatárolása jelenti a termőföld művelésből való kivonásának lehetőségét, tehát a termőföld csökkentését. A termőföld védelmét a terv azzal biztosítja, hogy a települési térségek területét a települések hatályos (tehát az államigazgatási szervekkel egyeztetett) településszerkezeti terveivel összhangban jelölje ki, azonban van olyan település, ahol még nincs jóváhagyott terv. Ennek egyértelművé tétele érdekében ezt az elvet külön szabállyal is megerősítette a rendelet tervezet:

3. § Ha település e rendelet hatályba lépése előtt már hatályos településszerkezeti terve által kijelölt belterület és az ahhoz szervesen kapcsolódó beépített és beépítésre szánt területek együttes területe, továbbá a beépített és beépítésre szánt külterületi lakott helyek területe nagyobb, mint a Térségi Szerkezeti Terv szerinti városias települési térség és hagyományosan vidéki települési térség területe, akkor a 3. § szerinti szabályok alkalmazásánál a településszerkezeti terv szerinti jellemzően beépített és beépítésre szánt együttes területet kell települési térségként figyelembe venni.

Településrendezési terv hiányában települési térségnek kell tekinteni az ingatlan-nyilvántartás szerinti belterületet, az ahhoz szervesen kapcsolódó művelésből kivett és jogszerűen beépített területeket, továbbá az önálló belterületként nyilvántartott lakott helyeket is.

Sajnos az OTrT nem engedi meg a 10 hektár alatti települési térségek jelölését a tervlapon, legyen az környezetvédelmi jellegű beépítés, gazdasági üzem vagy lakott terület, ezért ezek általában vegyes vagy mezőgazdasági térségbe kerültek.

A mezőgazdasági térség, erdőgazdálkodási térség, vegyes területfelhasználású térség kijelölése a termőföld minősége, az ökológiai hálózat és a megye meglévő erdőszűkségének figyelembe vételével történt. Az egyes területfelhasználási térségek területének 85%-át a településrendezési terveknek mezőgazdasági, illetve erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia. A térségi területfelhasználási kategóriák legfeljebb 15%-a sorolható olyan más területfelhasználási egységbe, amely termőföld más célú hasznosítását is jelentheti.

A vegyes területfelhasználású térségek összefüggő rendszerének kijelölésével a Homokhátság területén és a folyók menti térségben a terv lehetőséget ad a termőhelyi adottságokhoz igazodó racionális tájhasználat elvének érvényesítésére is.

Az egyes területfelhasználási egységekre vonatkozó ajánlások között is szerepel a termőföldek védelme, fenntartható használata:

- az ártermelő gazdálkodásra alkalmas mezőgazdasági területeken a településrendezés eszközeivel is biztosítani kell a legalább egy család eltartani képes földbirokok megtartását, kialakítását;
- biztosítani kell a mezőgazdasági majorok, üzemközpontok hagyományos funkciójuknak megfelelő fejlesztési lehetőségét, új birtokközpontok kialakításának településrendezési feltételeit.;

- általános mezőgazdasági területen a termőföldek felaprózódását a településrendezés eszközeivel is indokolt megakadályozni;
- az Országos Területfejlesztési Kon koncepcióval összhangban az Alföldre – így Csongrád megyére is – jellemző nemzeti értéket képviselő tanyás tájszerkezet védelmét, a tanyás tájgazdálkodás megújulását a településrendezés eszközeiben is biztosítani kell;
- a belvív által veszélyeztetett területek racionális tájhasználatára érdekében támogatni kell a gyepterületek, vizes élőhelyek rehabilitációját, a belvizes területek erdősítését, az állóvizek kialakítását;
- a folyók menti térségben ösztönözni kell a környezetkímélő tájgazdálkodást;
- a biológiai sokféleség növelése, a táj változatosabbá tétele érdekében növelni célszerű az erdőterületek arányát;
- törekedni kell a kompakt településtestek megőrzésére, kerülni kell a nagy összefüggő új kertvárosias területek kijelölését. A zöldmezős lakóterület-fejlesztések, kertes mezőgazdasági területek lakóterületté válása helyett a meglévő lakóterületek felértékelését, minőségi fejlesztését, intenzitásának növelését indokolt a településrendezés eszközeivel is elősegíteni.
- gazdasági területek kínálatát kistérségi szinten szükséges összehangolni, új gazdasági terület kijelölésére csak akkor és olyan mértékben kerüljön sor, hogy a kistérség összes kínálatára ne haladjon meg a már betelepült, működő gazdasági területek nagyságának kétszeresét. A legalább hét éve kijelölt, de nem betelepült gazdasági területek területfelhasználási egységbe sorolásának felülvizsgálata indokolt.
- elsősorban a közlekedési hálózatokkal is jól feltárt barnamezős területek (újra)hasznosításának ösztönzése;
- Új beépítésre szánt területek kijelölése a földhivatali nyilvántartás szerinti belterület legfeljebb 10 %-ának mértékéig, belterülethez csatlakozóan indokolt, de csak akkor, ha a már korábban beépítésre szánt terület telítődése 5 éven belül bekövetkezik, és a településen az üresen álló ingatlanok száma az elmúlt 5 évben nem nőtt, illetve csökkent.

A térségi szerkezeti terv tervezett közlekedési hálózati elemeinek megvalósítása termőföld igénybevételével jár. A gyorsforgalmi utak, főutak tervezett elemeit már az OTrT meghatározta, a tervmódosítás csak kis mértékben pontosít a nyomvonalakon Hódmezővásárhely (tervezett nyugati-északi), Derekegyház és Kistelek elkerülésével kapcsolatban, így a termőföld védelme szempontjából további kedvezőtlen hatással nem jár. A térségi közúthálózat tervezett elemeit a hatályos megyei területrendezési terv már kijelölte, a módosítás során azonban kikerült a tervből Székkutas-Nagymágocs-Nagytőke-Szentes összekötése és Mórahalom-Zákányszék-Bordány-Zsombó-Szatymaz közötti meglévő út fejlesztése. A terv felülvizsgálta és racionalizálta a térségi közúthálózatot, az egyéb mellékúthálózatot, ami az összekötő utakat jelenti, ezt részben tartalmazza a térségi szerkezeti terv. Az összekötő utakat csak az intézkedésekről szóló határozat tartalmazza. A termőföld védelme szempontjából fontos szempont volt, hogy a tervezett mellékutak már meglévő dűlőutak nyomvonalán haladjanak.

A termőföld mennyiségi és minőségi védelmét szolgálja, továbbá a racionális földhasználat elvét érvényesíti az OTrT által meghatározott **kiváló termőhelyi adottságú szántóterület és erdőterület** övezete. Ezen területek védelmét, megőrzését erősíti az övezetekre vonatkozó ajánlások is. A kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezeténél jóval több a megyében az árutermelésre kedvező adottságú termőföld és a megye gazdaságfejlesztési érdeke is e területek rendeltetésének megfelelő használata, ezért a terv térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdaság térséget is kijelölt, amelyekre ugyanazokat az ajánlásokat alkalmazza, mint a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületekre.

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében az OTrT szerint kivételesen beépítésre szánt terület is kijelölhető. Ez a megengedő szabály ellentétes a környezetvédelmi és erdőgazdálkodási érdekekkel is. Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 78.§ (1) bekezdése szerint erdőt igénybe venni csak kivételes esetben, kizárólag közérdekekkel összhangban lehet. A legjobb adottságú, erdőgazdálkodásra legalkalmasabb erdők megtartása, épületmentesen történő megőrzése ugyancsak közérdek. Ezzel összhangban van az övezetre vonatkozó ajánlás is:

2.3.1 Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében beépítésre szánt terület kijelölése még kivételes esetben sem javasolt.

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetének pontosításával összefüggésben konfliktust okoz, hogy a minősítés jogszabályi háttere hiányzik. A jelenlegi földminősítés rendszeréhez az övezet nem illeszkedik. Így a településrendezési tervek készítése során az övezet pontosítása az adatszolgáltató államigazgatási szerv hiányában problémákat okoz.

A termőföld védelmével összefüggő övezet még **az erdőtelepítésre alkalmas területek** övezete is. Ennek a lehatárolására az új OTrT kötelezi a megyei területrendezési terveket. Az övezet kijelölése ágazati adatszolgáltatás

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE - MÓDOSÍTÁS

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEK

- KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS - KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZAT ÉS A KIVÁLÓ TERMŐHELYI ADOSSÁGÚ SZÁNTÓTERÜLETEK KAPCSOLATA

Jelmagyarázat:

meglévő	tervezett	
		Gyorsforgalmi út
		Főút
		Főúttá fejlesztés meglévő nyomvonalon
		Térségi jelentőségű mellékút
		Egyéb mellékút (összekötő út)
		Transzeurópai hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonal
		Országos törzshálózati vasútvonal
		Vasúti mellékvonal
		Nagysebességű vasútvonal
		Különszintű csomópont
		Jelentősebb folyami híd
		Kompátkelő
		Országos jelentőségű kikötő
		Térségi jelentőségű kikötő
		Helyi jelentőségű kikötő
		Kereskedelmi (nemzetközi) repülőtér
		replülőteré fejlesztésű repülőtér
		Egyéb repülőtér (sportcélú stb.)
		Országos határátlépesi pont
		Országos vasúti határátlépesi pont
		Országos határ-kikötő
		Térségi határátlépesi pont
		Nemzetközi törzshálózati kerékpáros nyomvonal (EuroVelo)
		Országos törzshálózati kerékpáros nyomvonal
		Térségi jelentőségű kerékpáros nyomvonal

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek

	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek (forrás: OTRT)
	Térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdaság területe (forrás: Agrotopográfiai térkép)

Megbízó:
Csongrád Megyei Önkormányzat

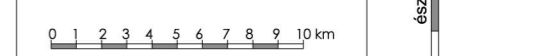
Képviselője:
Magyar Anna, megyei közgyűlés elnöke
Palánkai Tibor, megyei főépítész

Generáltervező:
Város - Teampannon Kft.

Képviselője:
Koszorú Lajos, ügyvezető, TR 01-1346

Tervezők: Környezetterv Kft., Közlekedés Kft., Új-Lépték Bt.

Készítette:
Rhorer Ádám, Közlekedés Kft. KÉ-T 01-3157
Orosz Ágnes, Közlekedés Kft. 01-2615

hiányában a tervező javaslata. A kijelöléshez segítséget nyújtottak a településszerkezeti tervek is. A kijelölés az OTrT megfogalmazása alapján történt, amely szerint az övezetbe azok a gyenge termőképességű mezőgazdasági területek tartoznak, amelyeknél gazdasági, vidékfejlesztési vagy környezetvédelmi szempontok indokolják az erdők létesítését és azt természetvédelmi vagy termőhelyi okok nem zárják ki. A Homokhátság szélérozó által veszélyeztetett homoktalajain, és a folyók nagyvízi medrének területén koncentrálódnak ezek a térségek.

A termőföld védelme mellett komplex környezetvédelmi érdekek a roncsolt területek, tájsebek rehabilitációja. Az OTrT a megye területén országos jelentőségű komplex tájrehabilitációt igénylő területet nem jelölt ki. A **térségi komplex tájrehabilitációt igénylő területek** tehát kijelölik azokat a meglévő és bezárt bányákat, melyek tájidegen elemek és fontos, hogy idővel felszámolásra kerüljenek és újrahasznosuljanak a föld védelme érdekében is. A kijelölés a Bányakapitányság adatbázisa és a google légifotó alapján történt. Még működő bányákat is tartalmaz a terv, hogy már működésük során meghatározzák a tájrehabilitáció célját, mivel a jogszabályok miatt a bezárást követően kevés lehetősége van a településeknek a településrendezési eszközeikben meghatározni az újrahasznosítási célt. A bezárt települési hulladéklerakókat a folyamatban lévő rekultivációjuk miatt nem tartalmazza a terv, de a bányákban, bányagödörökben található felhagyott hulladéklerakók megjelennek a tervben. A leginkább problematikus a föld védelme szempontjából a szénhidrogén-bányászat hátrahagyott fúrásiszap tárolói Szeged-Algyő térségében, ahol a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyeződés valószínűsíthető, kármentesítése még nem történt meg.

A természetvédelemmel is összefüggő sajátos megyei térség az Érzékeny Természeti Területek-**Magas Természeti Értékű Területek** (MTÉT). Kijelölésének a célja a természeti, ökológiai szempontból érzékeny földrészeteken olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, amelyek támogatással ösztönzött korlátozások révén biztosítják a föld védelmét is. Ezek a területek többek között a rét, legelő, nádas, halastó művelési ágú termőföldeket, a nem megfelelő hasznosítás által veszélyeztetett, illetve a jelentős természeti értékű szántó, gyümölcsös, fásított terület művelési ágú földrészeteket foglalja magába Csongrád megyében a Békés-Csanádi hát és a Homokhátság MTÉT területre vonatkozóan.

A föld védelmével összefüggő másik sajátos megyei térség az **ártéri tájgazdálkodás térsége**, mely a Tisza, a Körös és a Maros hullámterét, a hullámtérhez szervesen kapcsolódó természetes és természetközeli területeket, holtágakat és ezekkel egy tájszerkezeti egységet alkotó térséget foglalja magába. A célja a különböző területhasználat, azon belül a természetkímélő mezőgazdálkodás összehangolása a természetvédelemmel, hogy összehangolt komplex ártéri tájgazdálkodás alakuljon ki. Az ajánlások több ösztönző szabályt tartalmaznak az ártéri tájrehabilitáció megvalósítására, az ártéri gazdálkodási hagyományok újraélesztésére (gyümölcs-, gyp-, erdő-, halgazdálkodás), az extenzív és ökológiai szántóföldi növénytermesztésre, az integrált gyümölcsstermesztésre.

A terv sajátos megyei térségként kijelölte a termőföld minőségi védelmével is összefüggő **nitrátérzékeny területeket** a vonatkozó jogszabály szerint. A nitrátérzékeny területeken a jogszabályok szerinti természetkímélő gazdálkodással nem csak a felszíni vizek, de a talaj, a talajvíz nitrátszennyezése is megelőzhető.

Az **ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület** az OTrT új övezete, amelynek területét módosítás nélkül át kell venni az OTrT-ből. Ennek következtében a környezeti hatásának értékelésére nincs lehetőség, hiszen az OTrT-t az Országgyűlés a környezeti értékelés ismeretében fogadta el.

Mivel a „környezetvédelmi” törvény és az NKP is hangsúlyozza az ásványi nyersanyagok védelmének fontosságát, így az övezet kijelölése környezetvédelmi jogszabályokkal összhangban van.

Sajátos megyei térségként a **szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület** övezete is összefügg a termőfölddel, mivel kizárja a terv az erdőtelepítésre alkalmas területeket is.

A tervmódosítás hatása a vízre

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 18. §-a szerint „a víz védelme kiterjed a felszíni és felszín alatti vizekre, azok készleteire, minőségére és mennyiségére, a felszíni vizek medrére és partjára, víztartó képződményekre és azok fedőrétegére, valamint a vízzel kapcsolatosan jogszabályban vagy hatósági határozatban kijelölt megkülönböztetett védelem alatt álló (védett) területekre”.

Az NKP vizek védelmével kapcsolatos fő célkitűzései:

- „A Víz Keretirányelvvel összhangban 2015-ig a vizek „jó állapotának” elérése.

- A vizeknek a vízi és a vizektől függő szárazföldi ökoszisztémákban betöltött szerepének, és a vele történő gazdálkodás társadalmi megosztottságának összehangolása, a készletek mennyiségi és minőségi védelme (az ésszerű és takarékos vízhasználat elterjesztése, a vizek szennyezőanyag terhelésének csökkentése).
- A vízgazdálkodáson belül a vízvisszatartás, a tározás feladatán túlmenően az árvízvédelmi védképesség megtartása, különös tekintettel a klímaváltozás következtében várható szélsőséges vízjárásra.
- Az árvizek és aszályok hatásának mérséklése a „jó állapot”, mint célkitűzés figyelembevételével.
- A vízkészletekkel összefüggő nemzetközi együttműködésben a területi szuverenitás tiszteletben tartása mellett a károkozás tilalmának, a szennyező fizet elvének és a méltányos részesedés jogának érvényesítése.”

A megyei terv ezekkel a célkitűzésekkel teljes mértékben összhangban készült. A vizek védelme szempontjából az OTrT két övezetet jelölt ki:

- kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi övezetet,
- felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezetét.

Továbbá az OTrT a megyei tervekben térségi övezetként kéri kijelölni adatszolgáltatás alapján:

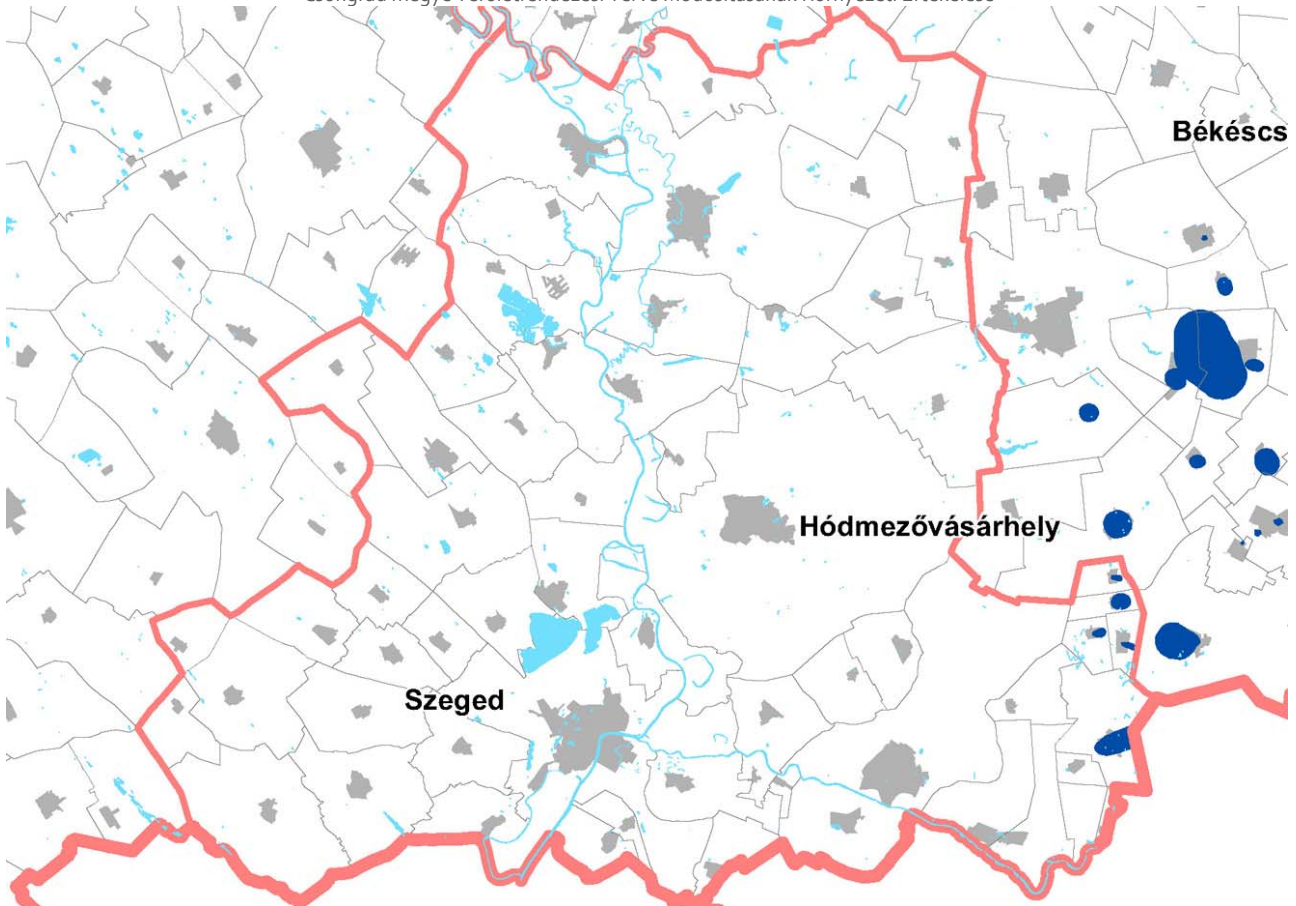
- a nagyvízi meder övezetét
- a rendszeresen belvízjárta terület övezetét.

A **kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület** a megye kis területét érinti a Békés megyével határos 5 kistelepülésen, a védett Maros hordalékkúp területén. A Nagyér, Ambrózfalva, Csanádalberty, Pitvaros és Csanádpalota sérülékeny földtani környezetben üzemelő közüzemi vízbázisainak védelmét a védőterület biztosítja. Az OTrT pontosította az övezetet a 219/2004. (VII.21.) K.r. szerint, így kissé csökkent az érintett terület nagysága. Az OTrT az övezetre csak a bányászati tevékenységre vonatkozóan állapít meg szabályt, de a megye teljes területére is alkalmazni kell a 219/2004. (VII.21.) kormányrendeletben foglalt előírásokat. A szennyvizek elszikkasztásának felszámolása, a szennyvizek ártalmatlanítása és elhelyezése, a csatornázás kiemelten fontos feladat ebben a térségben, amit az ajánlások is hangsúlyoznak. Az övezetek területén a megyei térségi szerkezeti terv módosított a települési térség növelésével, az erdőgazdálkodási térség kijelölésével. Előbbi változás kedvezőtlen hatással lehet a terv kiemelten érzékeny területre, de a települési tervekben kell korlátozni a területhasználatot és szabályozni a tevékenységeket. A megye nagy része ezen kívül érzékeny a felszín alatti vizek állapotával kapcsolatban. A megyében általános probléma a felszíni és felszín alatti vizek terhelése a tisztítatlan és elszikkasztott szennyvizekkel a tavaknál az üdülőterületeken, a kis településeken és a tanyás térségekben. Ezt a problémát megyei tervi szinten nem lehet kezelni, a térségi szerkezeti terv a megváltozott jogszabályi környezet miatt nem ábrázolhatja a térségi vízi közműhálózatokat, így nem foglalkozhat a szennyvízelvezető rendszerekkel sem.

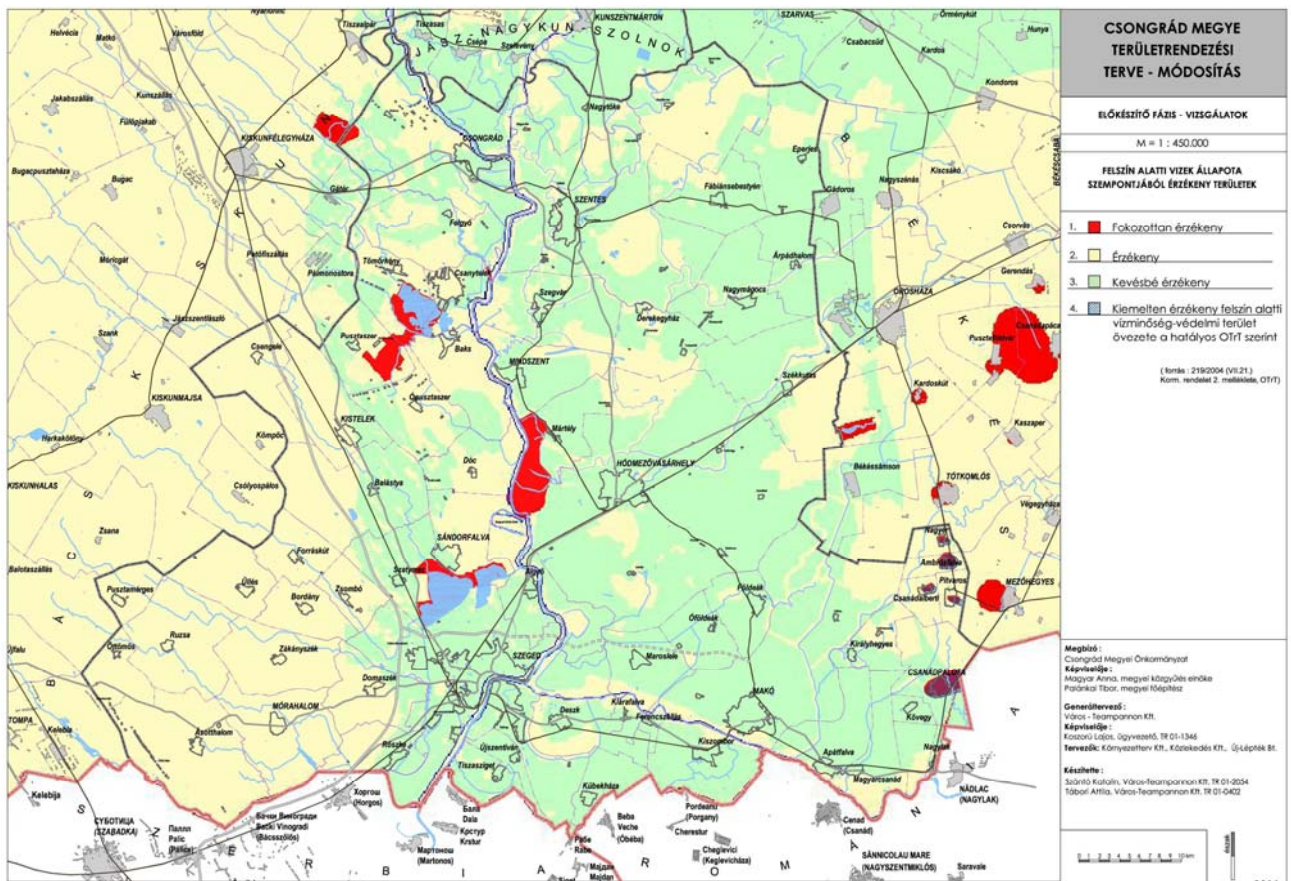
Az OTrT által kijelölt **felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének** övezete a megyében ugyancsak az érzékeny védett Maros Hordalékkúp térsége. A szennyezésre érzékeny befogadók által érintett 3 településen (Ambrózfalva, Nagyér, Pitvaros) még megoldatlan a szennyvíztisztítás és elhelyezés. A rendelet tervezetbe azonban bekerült az OTrT szerinti előírás hatására három új előírás is a szennyvíz bevezetésére és tisztítására. Az ajánlások is a vizek védelmét szolgálják: csapadékvíz előtisztítása, új beépítésre szánt terület kijelölése csak a keletkező szennyvizek megfelelő kezelése – területről elvezetése, vagy területen belüli megfelelő tisztítása esetén javasolt, az egész megye területén a tisztított szennyvizek befogadóba vezetésekor figyelemmel kell lenni a befogadó vízfolyás kis vízhozama miatt esetlegesen bekövetkező szennyezés megakadályozására. Mérsékelni szükséges az élővízbe bevezetett tisztított szennyvizek által okozott szervesanyagterhelést. Az övezeten belül a vizek védelme érdekében alkalmazni kell a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII.21.) Kormányrendelet előírásait is, amely egyébként a megye teljes területére érvényes. A felszíni vizek védelmét is szolgálja a megye szerkezeti tervében a folyók mentén kijelölt vegyes területfelhasználású térség és erdőgazdálkodási térség, melyekre vonatkozó ajánlások között a víz védelmével is összefüggő erdőterületek arányának növelése és a környezetkímélő tájgazdálkodás is kiemelésre került. Az ártéri terület érzékenységét hangsúlyozza a Vizsgálatok kötetben a táj terhelhetősége fejezet is, amely megkülönböztetett figyelmet fordít az ártéri tájra. Az ártéri táj a sajátos megyei térségek között is figyelmet kap **ártéri tájgazdálkodás térségeként**, ahol a komplex tájfejlesztés célja a folyók vízminőségének védelme és az árvízvédelem is.

A vizek védelmét hangsúlyozza a terv a **nitrátérzékeny területek** kijelölésével is, ahol mezőgazdasági használatot a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Kormányrendelettel és az 59/2008. (IV.29.) FVM rendelettel kell összehangolni. Nitrátérzékeny területeken az övezetre vonatkozó ajánlás is hangsúlyozza, hogy az FVM rendelet Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat cselekvési program javaslatait a gazdálkodás során be kell tartani.

Csongrád megye Területrendezési Terve Módosításának Környezeti Értékelése

Az OTrT szerinti kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete

A felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területek a 219/2004. (VII. 21) Kormány rendelet alapján

A terv kijelöli az OTrT-vel összhangban a **nagyvízi meder övezetét** és a **rendszeresen belvízjárta terület övezetét**, amely területeken a vonatkozó jogszabályok szerint az épületek kialakítása fokozottan korlátozott, és a beépített területek beépítésre nem szánt területként szabályozása szintén szolgálja a víz védelmet is. A belvíz által veszélyeztetett térségek tájrehabilitációját javasolja terv, amelynek keretében gyepgazdálkodás, vizes élőhely rehabilitáció, illetve az erdősítés szolgálhatná a racionális tájgazdálkodás elvét. A vízhiányos homokhátsági településeknél viszont fontos a mély fekvésű területeken vagy időszakos vízborítású területeken a vízvisszatartás célú hálózatba szervezett vízhasznosítás. A terv hangsúlyozza ugyanakkor a vízgazdálkodási térség másodlagos területfelhasználását is, mely a valós területhasználatot tükrözné. Több településen gondot okoz a területrendezési tervekkel való összhang igazolása, ezért a nagyvízi meder sajátos másodlagos területfelhasználása szerinti igazolást megengedi a megyei terv. Ez a másodlagos funkció az árvízi védekezés és a természetvédelem kiemelt szempontjaival összhangban lehetőséget teremt a terület többcélú hasznosítására is (mező-, hal-, erdő-, gyep-, vadgazdálkodás, ártéri tájgazdálkodás), mely nem ellentétes a víz védelmére vonatkozó jogszabályokkal.

A tervmódosítás hatása a levegőre

Az OTrT a levegő védelmére egyetlen övezettel sem utal. A környezet védelméről szóló törvény 22.§ (1) bekezdése szerint a levegő védelme kiterjed a légkör egészére, annak folyamataira és összetételére, valamint a klímára. Az NKP III. a települések levegőminőségének javításával összefüggésben a következőket tartalmazza:

„Országos léptékben a termelés és fogyasztás szerkezete, a felhasznált energiahordozók mennyisége és minősége, az alkalmazott technológiák, és nem utolsósorban a közlekedés határozzák meg a levegőszennyező anyagok kibocsátásának alakulását.”

A térségi szerkezeti terv tervezett közlekedési hálózata tehát a levegő minőségét, állapotának javulását is befolyásolja. A tervezett gyorsforgalmi utak (M47, M9), a tervezett főutak és a meglévő főutak településeket elkerülő szakaszai a települések levegőminőségének javulását és a zaj, rezgésterhelést csökkentik. Az elkerülők és összekötő utak kiépítésével az érintett települések környezetminősége, életminősége javulni fog. A térségi szerkezeti terv szerint a következő települések főúti és térségi mellékúti elkerülése tervezett: Mórahalom, Szentes, Makó, Kúbekháza, Kistelek, Derekegyház, Hódmezővásárhely, melyek közül az utóbbi 3 település főúti elkerülése új elem a tervben, vagyis az OTrT nem így tartalmazza.

A közlekedési hálózat tervezett elemeinek részletes ismertetését a környezeti értékeléshez nem tartjuk szükségesnek az ismételtség miatt, azokat a térségi szerkezeti terv, a területrendezési szabályzat melléklete, az intézkedések és a közlekedési megalapozó munkarész is részletesen tartalmazza.

A levegő védelme szempontjából fontos, hogy a megye kommunális szilárd hulladékgazdálkodási rendszere kiépült, a térségi hulladéklerakók (Szeged, Hódmezővásárhely és Felgyő) a települési térségektől kellő távolságban vannak a lakóterületeket érintő esetleges légszennyezés elkerüléséhez. A szegedi kórházi veszélyeshulladék-ártalmatlanító teljesen zárt rendszerben működik, levegőszennyezése nem számottevő. Környezetvédelmi szempontból kedvező, hogy folyamatban van a települési és kistérségi lerakók rekultivációja.

A diffúz (ipari) eredetű levegőszennyezés nem számottevő a megyében, mivel nincs nehézipar és nagy erőmű, valamint a kiporzás veszéllyel járó jelentős kiterjedésű rekultivatlan barnamezők. Azonban a **térségi komplex tájrehabilitációt igénylő** területek övezete közvetetten hat a levegőre, mivel a bezárt bányák, agyaggödörök, homokbányák, tőzgebányák, fúrásiszap tárolók rendezése a porszennyezést megállíthatja. Ennél sokkal nagyobb probléma a megyében a parlagfű, melynek megoldása sürgető feladat. A megyei terv közvetlenül nem tudja megoldani a problémát, de hozzájárulhat áttételesen a térségi szerkezeti terv területfelhasználási kategóriákkal, és az ajánlásokban hangsúlyozott tájhasználat racionalizálásának ösztönzésével.

Az OTrT Csongrád megyében nem jelez erőművet. A megyei terv térségi szerkezeti terve kijelölte a szélenergiaerőművekhez kapcsolódóan az 5 és 50 MW közötti térségi jelentőségű kiserőműveket Makó, Kiszombor, Árpádhalom és Maroslele településeken, ahol már előrehaladott a tervezés. Ezeket a megújítható energiával üzemelő biomassza erőműveket támogatja a megye, a kijelölésük a kistérségi és települési fejlesztési igényeket tükrözi.

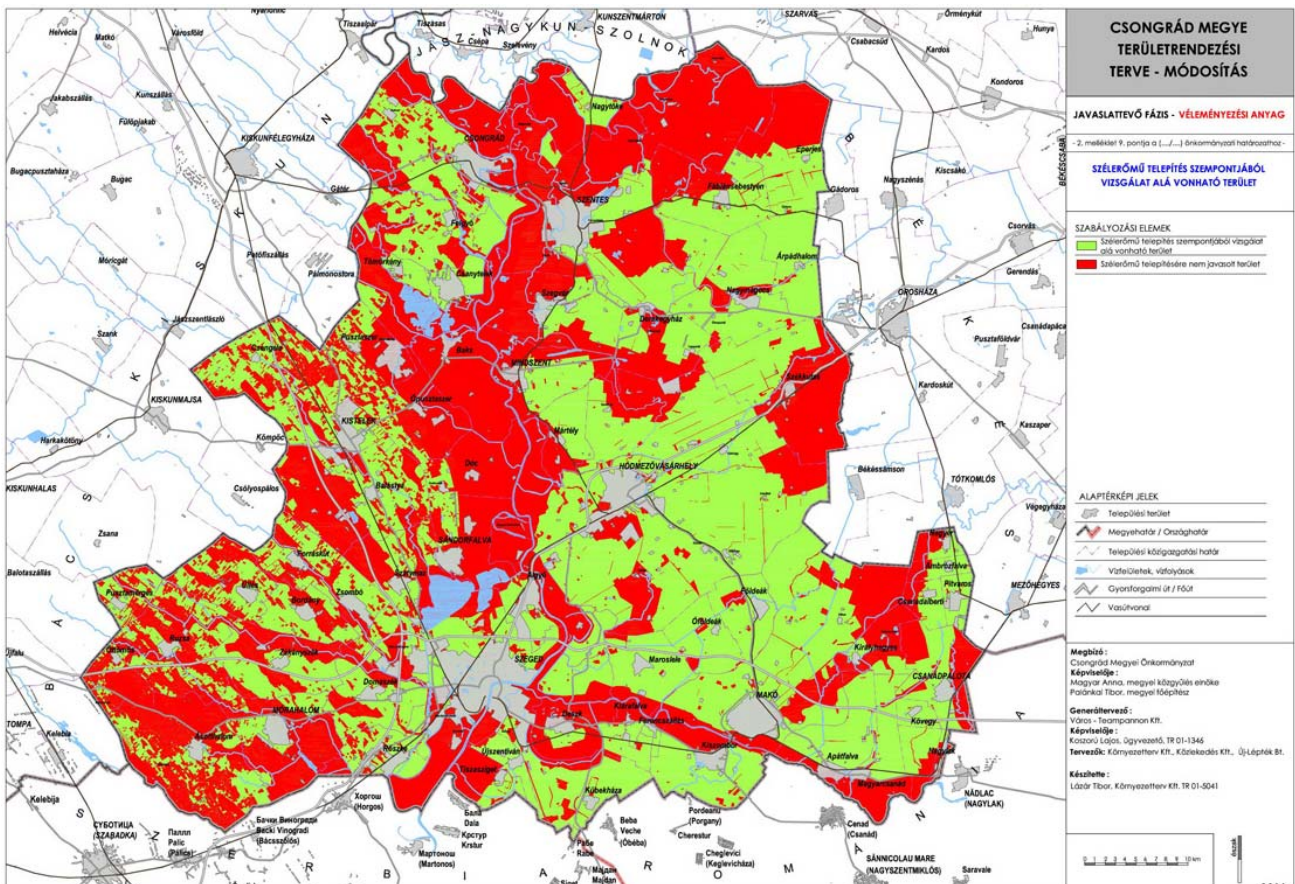
A repülőterek zajterhelés és levegőszennyezés szempontjából okozhatnak települési környezetvédelmi konfliktust. A meglévő szegedi sportrepülőtér az OTrT-ben és a hatályos megyei tervben változatlan kereskedelmi (nemzetközi) repülőtérre fejleszhető repülőtérként szerepel a tervben. A repülőterek (sport és mezőgazdasági is) védőtávolságokat és a védőtávolságon belüli korlátozásokat a településrendezési tervekben kell meghatározni.

A tervmódosítás hatása az élővilágra (biodiverzitásra) és az emberi egészségre

A megyei terv módosítása az OTrT és egyéb jogszabályok tartalmi követelményei hatására több országos és térségi övezete szolgálja közvetve vagy közvetlenül az élővilág védelmét, a biológiai sokféleség megőrzését. A föld és a táj mellett ez a környezeti elem van a leginkább hangsúlyozva az OTrT-ben. A térségi szerkezeti terv is hatással van az élővilágra és az emberi egészségre, leginkább az erdőgazdálkodási és vegyes területek kapcsolódnak az élővilág védelméhez, megőrzéséhez. A hatályos megyei területrendezési terv készítése óta eltelt időszak jelentős jogszabályi változása, hogy a módosított OTrT az ökológiai hálózat teljesen új övezeti rendszerét vezette be. Az OTrT kijelölte az ökológiai hálózat területét, amelyet a megye területrendezési tervének magterület, pufferterület és ökológiai folyosó övezetre kellett felbontania a Vidékfejlesztési Minisztérium térinformatikai adatszolgáltatása alapján. Az OTrT az országos ökológiai hálózat övezeteire vonatkozóan a bányászati tevékenységre, a beépítésre szánt területek kijelölésére, a közművezetésekre, a közlekedési infrastruktúra hálózatokra vonatkozóan fogalmaz meg korlátozásokat. A megyei terv módosítása az ökológiai hálózat kiemelt területeire vonatkozóan ajánlásokat fogalmaz meg a Natura 2000 területekre is a sajátos megyei térségek között. Az ajánlások a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvénnyel összhangban a természeti örökség és az élővilág védelmének prioritásával készültek. Az élővilág védelmét, a táj biológiai sokféleségének változatosabbá tételét, a természeti, táji értékek védelmét is szolgálják a terv övezetei és a vonatkozó ajánlások:

- országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi területek
- kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek
- erdőtelepítésre alkalmas területek
- térségi komplex tájrehabilitációt igénylő területek
- nagyvízi meder

A megye sajátos térségei közül a Natura 2000 madárvédelmi területeken és Natura 2000 természetmegőrzési területeken kívül a Magas Természeti Értékű Területek, az ártéri tájgazdálkodás térsége és a szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható térség is hozzájárul az élővilág és a természeti értékek védelméhez.

Szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület

A táblázatból is jól kiolvasható, hogy milyen sok övezetnek van áttételes hatása az élővilágra és a biodiverzitásra, általában jó hatással. Az élővilág védelmét nem szolgálja viszont az ásványi nyersanyaggyártási terület övezete, a műszaki infrastruktúra tervezett elemei, utóbbi elemek a terület felszabdolásával váltanak ki kedvezőtlen hatást.

Az ökológiai hálózat jelentőségét hangsúlyozza a terv a megye szerkezeti tervében az erdőgazdálkodási térség mellett a vegyes területfelhasználású térségek kijelölésével a folyók mentén és a homokhátsági területeken, ahol az élőhely védelme és a biológiai sokféleség fokozása az erdőtelepítéssel biztosítható. Az élővilág, élőhely zavartalanságának megőrzése szempontjából kiemelten fontos vizsgálni a tervmódosítás tervezett közlekedési hálózatának elemeit (közút, vasút). A mellékelt tervlapok együtt ábrázolják a védett területeket, a Natura 2000 területeket és az ökológiai hálózatot a közlekedéshálózattal. A tervmódosításnak át kellett vennie az OTTrT gyorsforgalmi és főút nyomvonalakat, azokat épphogy csak pontosította a megyei terv néhány településnél az elkerülés miatt. A térségi jelentőségű közúthálózat fejlesztésénél fontos szempont volt a meglévő közutak felhasználása és a természetközeli területek elkerülése. A települések átkelési szakaszainak kiváltására tervezett elkerülő utak néhány főúti elkerülő szakasznál érintenek magterületet, ökológiai folyosót, Natura 2000 területeket. E területek nem kerülhetők ki teljes mértékben a település körül kijelölt védett területek miatt. Ezek a nyomvonalak az OTTrT-ből és a településrendezési tervekben lettek áttemelve:

- Főúti kapcsolat: Bánáti főút: M43 gyorsforgalmi úttól délre a Maros folyó ökológiai folyosóját és a Natura 2000 területet keresztezi, valamint Deszk elkerülésével a Deszki gyepek magterületet és pufferterületet keresztez. Kis korrekció történt az OTTrT nyomvonalához képest, Kübekháza előtt egy meglévő erdő elkerülése miatt.
- Makó elkerülő út: érinti a Marosnál az ökológiai folyosót és a Natura 2000 területet.
- Az intézkedések között szerepel egy olyan javaslat, miszerint természetvédelmi okokból is felülvizsgálandó az M47 nyomvonal Hódmezővásárhely és Szeged (M43) között. Az OTTrT-ben szerepeltetett szakasz alternatívájaként a Szerbiából É-ra tartó "Bánáti út" részeként, tiszai átkelés nélkül Szegedet elkerülve tudna megvalósulni. A megyei terv módosítás felülvizsgálta a hatályos terv térségi mellékúthálózatát, és ennek eredményeképp több fejlesztés kikerült a tervből, melyek érintettek természetközeli területet is:
- Székkutas-Nagymágocs-Nagytőke-Szentes összekötése a 4405-4448-4402. j. mellékutak felhasználásával. Ez mindenképp pozitív változás, mivel a nyomvonal keresztezte a Cserebökényi-puszták nevű Nemzeti Park részt és Natura 2000 területet.
- Makó-Kövegy-Csanádpalota térségi mellékúttá fejlesztés kikerült a tervből;
- Mórahalom-Zákányszék-Bordány-Zsombó-Szatymaz térségi mellékúttá fejlesztés kikerült a tervből;

A vasúthálózat része az OTTrT szerinti nagysebességű vasútvonal, melynek nyomvonalát a megyei terv átvette változtatás nélkül. A nyomvonal a Budapest-Szeged transzeurópai hálózat részeként működő országos törzshálózattal egy nyomvonalon (de Szatymaz elkerülésével) került kijelölésre egy új Tisza híddal. Ez a fejlesztés Szatymaz-Szeged-Röszke-Kübekháza között érinthet ökológiai hálózatot.

A vasúthálózat új eleme az OTTrT szerint a nemzetközi törzshálózathoz kapcsolódva a Szeged-Szőreg-Oroszlámos-Kikinda-Temesvár kapcsolat helyreállítása új Tisza híddal Újszentiván érintésével. A tervezői javaslat módosítást javasol a nyomvonalon, hogy a szegedi belvárost elkerülje Szőreg felé a nagysebességű vasútvonallal párhuzamosan. Továbbá új törzshálózati vasútvonal került kijelölésre Nagylaknál Arad felé. A vasúti hálózat fejlesztésével kapcsolatosan természetvédelmi konfliktus nem jelentkezhet.

A térségi közműhálózat és egyedi építmények — az erőművek, a légvezetékek, a magas hírközlési és távközlési építmények — is hatással vannak az élővilágra, az emberi egészségre. Új elemet a terv nem tartalmaz, csak amit országos elemként az OTTrT kijelölt, de ezek környezeti értékelése nem szükséges. Meglévő és tervezett erőmű nincs a megyében, de kiserőmű sincs. A jogszabályok lehetőséget adnak, hogy a terv kijelölje a szélerőműparkokat, mint kiserőműveket. Makó, Kiszombor, Árpádhalom és Maroslele településeken tervezésük folyamatban van, ezért a térségi szerkezeti terv tartalmazza. A közműhálózat és egyedi építmények tájba illesztését és az érzékeny területeken a felszín alatti vezetést a törvényi előírás garantálja.

Az emberi egészségre közvetlenül egyik területfelhasználási térség, övezet és ajánlás sincs, hanem csak áttételesen kapcsolódnak valamilyen szinten az emberhez. Igazából minden, a környezet védelmével összefüggő tervi elem jó hatással van az emberi egészségre. Az OTTrT sem foglalkozik közvetlenül az emberrel, de az élővilág védelmére, a termőföld védelmére, a víz és levegő védelmére vonatkozó övezetek és ajánlásaik mind kihatással vannak az egészségre. Legerősebben az erdősítéssel kapcsolatos övezetek hatnak kedvezően. Ezenkívül az épített környezet, kulturális örökség és táj védelme is befolyásolja az emberi egészséget, az élhető környezet kialakításával. A környezet állapotában bekövetkező kedvező változás mind jó hatással van az emberre. A sajátos megyei térségek

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE - MÓDOSÍTÁS

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEK

- KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS - KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZAT ÉS AZ ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT KAPCSOLATA

Jelmagyarázat:

	megelevő		tervezett
			Gyorsforgalmi út
			Főút
			Főúttá fejlesztés megelevő nyomvonalon
			Térségi jelentőségű mellékút
			Egyéb mellékút (összekötő út)
			Transzeurópai hálózat részeként megelevő országos törzshálózati vasútvonal
			Országos törzshálózati vasútvonal
			Vasúti mellékvonal
			Nagysebességű vasútvonal
			Különszintű csomópont
			Jelentősebb folyami híd
			Kompátkelő
			Országos jelentőségű kikötő
			Térségi jelentőségű kikötő
			Helyi jelentőségű kikötő
			Kereskedelmi (nemzetközi) repülőtér
			fejlesztésre alkalmas repülőtér
			Egyéb repülőtér (sportcélú stb.)
			Országos határátlépi pont
			Országos vasúti határátlépi pont
			Országos határ-kikötő
			Térségi határátlépi pont
			Nemzetközi törzshálózati kerékpáros nyomvonal (EuroVelo)
			Országos törzshálózati kerékpáros nyomvonal
			Térségi jelentőségű kerékpáros nyomvonal

Országos ökológiai hálózat övezetei

	Magterület
	Ökológiai folyosó
	Pufferterület
- (forrás : Vidékfejlesztési Minisztérium)

Megbízó :
Csongrád Megyei Önkormányzat

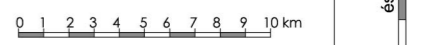
Képviselője :
Magyar Anna, megyei közgyűlés elnöke
Palánki Tibor, megyei főépítész

Generáltervező :
Város - Teampannon Kft.

Képviselője :
Koszorú Lajos, ügyvezető, TR 01-1346

Tervezők : Környezetterv Kft., Közlekedés Kft., Új-Lépték Bt.

Készítette :
Rhorer Ádám, Közlekedés Kft. KÉ-T 01-3157
Orosz Ágnes, Közlekedés Kft. 01-2615

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE - MÓDOSÍTÁS

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEK

- KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS - KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZAT ÉS A NATURA 2000 KAPCSOLATA

Jelmagyarázat:

meglévő	tervezett	
		Gyorsforgalmi út
		Főút
		Főúttá fejlesztés meglévő nyomvonalon
		Térségi jelentőségű mellékút
		Egyéb mellékút (összekötő út)
		Transzeurópai hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonal
		Országos törzshálózati vasútvonal
		Vasúti mellékvonal
		Nagysebességű vasútvonal
		Különszintű csomópont
		Jelentősebb folyami híd
		Kompátkelő
		Országos jelentőségű kikötő
		Térségi jelentőségű kikötő
		Helyi jelentőségű kikötő
		Kereskedelmi (nemzetközi) repülőterre fejlesztendő repülőtér
		Egyéb repülőtér (sportcélú stb.)
		Országos határátlépési pont
		Országos vasúti határátlépési pont
		Országos határ-kikötő
		Térségi határátlépési pont
		Nemzetközi törzshálózati kerékpáros nyomvonal (EuroVelo)
		Országos törzshálózati kerékpáros nyomvonal
		Térségi jelentőségű kerékpáros nyomvonal

Natura 2000 területek

	Különleges és kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
	Különleges madárvédelmi terület

(forrás: Vidékfejlesztési Minisztérium)

Megbízó:
Csongrád Megyei Önkormányzat

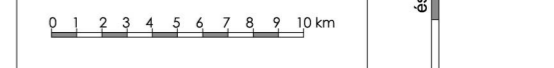
Képviselője:
Magyar Anna, megyei közgyűlés elnöke
Palánkai Tibor, megyei főépítész

Generáltervező:
Város - Teampannon Kft.

Képviselője:
Koszorú Lajos, ügyvezető, TR 01-1346

Tervezők: Környezetterv Kft., Közlekedés Kft., Új-Lépték Bt.

Készítette:
Rhorer Ádám, Közlekedés Kft. KÉ-T 01-3157
Orosz Ágnes, Közlekedés Kft. 01-2615

CSONGRÁD MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE - MÓDOSÍTÁS

MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEK

- KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS - KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZAT ÉS A VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEK KAPCSOLATA

Jelmagyarázat:

		Gyorsforgalmi út
		Főút
		Főúttá fejlesztés meglévő nyomvonalon
		Térségi jelentőségű mellékút
		Egyéb mellékút (összekötő út)
		Transzeurópai hálózat részeként működő országos törzshálózati vasútvonal
		Országos törzshálózati vasútvonal
		Vasúti mellékvonal
		Nagysebességű vasútvonal
		Különszintű csomópont
		Jelentősebb folyami híd
		Kompátkelő
		Országos jelentőségű kikötő
		Térségi jelentőségű kikötő
		Helyi jelentőségű kikötő
		Kereskedelmi (nemzetközi) repülőterre fejleszthető repülőtér
		Egyéb repülőtér (sportcélú stb.)
		Országos határátlépési pont
		Országos vasúti határátlépési pont
		Országos határ-kikötő
		Térségi határátlépési pont
		Nemzetközi törzshálózati kerékpáros nyomvonal (EuroVelo)
		Országos törzshálózati kerékpáros nyomvonal
		Térségi jelentőségű kerékpáros nyomvonal

Védett természeti területek

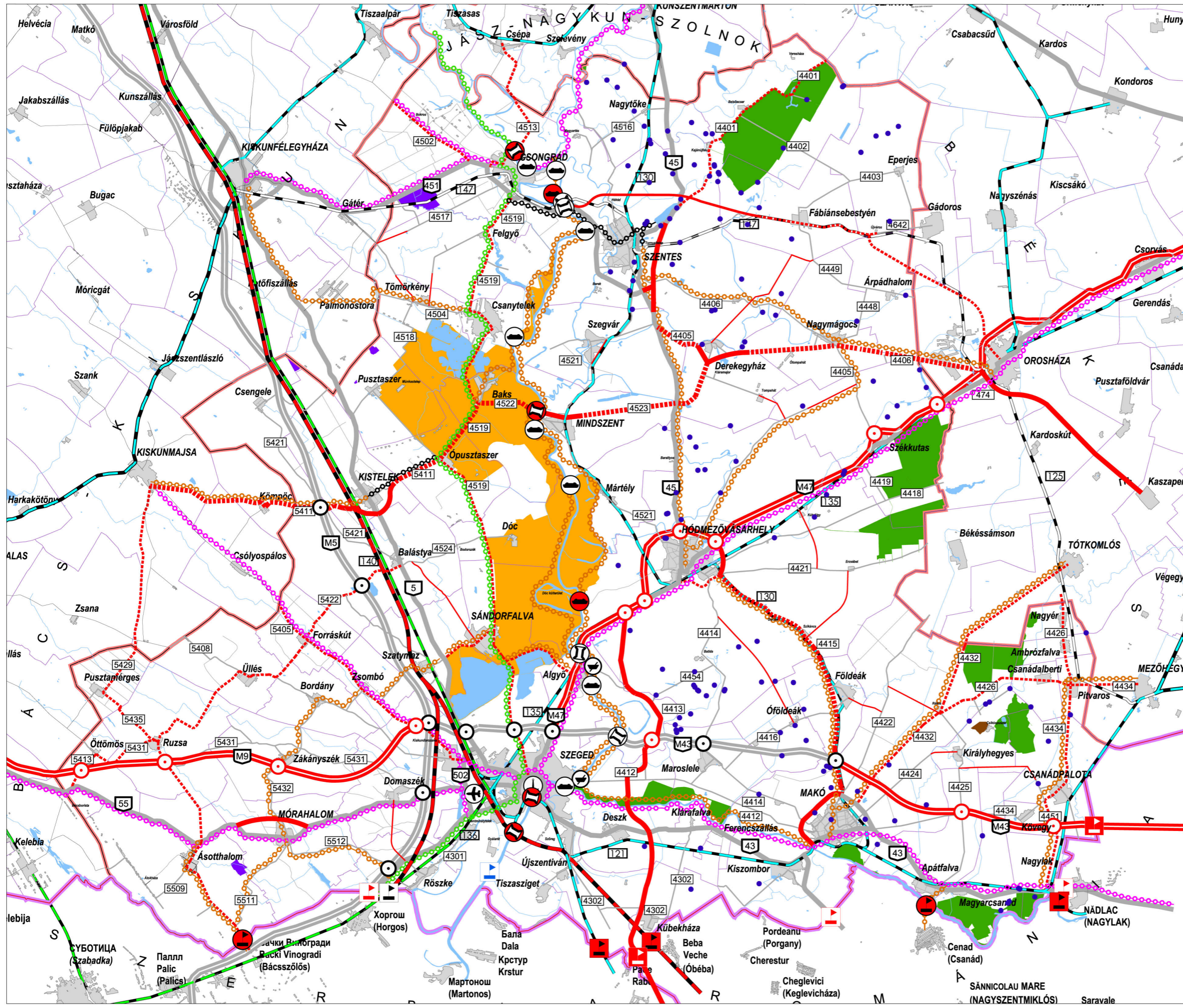
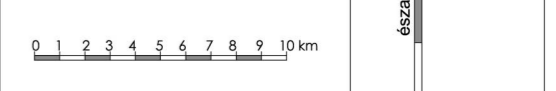
		Nemzeti park ¹	Tájvédelmi körzet ¹
		Természetvédelmi terület ¹	Exlege védett lápok ²
		Exlege védett kunhalmok ²	

(forrás :
1. Vidékfejlesztési Minisztérium,
2. Kőrös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság)

Megbízó :
Csongrád Megyei Önkormányzat
Képviselője :
Magyar Anna, megyei közgyűlés elnöke
Palánkai Tibor, megyei főépítész

Generáltervező :
Város - Teampannon Kft.
Képviselője :
Koszorú Lajos, ügyvezető, TR 01-1346
Tervezők : Környezettervező Kft., Közlekedés Kft., Új-Lépték Bt.

Készítette :
Rhorer Ádám, Közlekedés Kft. KÉ-T 01-3157
Orosz Ágnes, Közlekedés Kft. 01-2615

közül a turizmusfejlesztés szempontjából jelentős térségek és ajánlásaik is kapcsolódnak az emberi egészséghez, a rekreáción keresztül.

A tervmódosítás hatása a tájra

A megyei területrendezési terv módosítása a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 6. és 7. §-a szerinti tájvédelemre vonatkozó előírásainak megfelelően készült. A szabályozás lényege, hogy a tájhasznosítás során meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, a tájak esztétikai értékeit, a táj jellegét, az egyedi tájértékeket. A területrendezés során kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti értékek, rendszerek, a tájképi adottságok, tájértékek megőrzésére.

A térségi szerkezeti terv, a térségi övezetek, a sajátos megyei térségek ajánlásai az NKP céljaival teljes összhangban vannak, figyelembe vették a természet- és tájvédelem szempontjait, beépítették a fenntartható tájhasználat, az országos ökológiai hálózat és a táj védelmét.

A térségi szerkezeti terv területfelhasználási rendszere figyelembe veszi a természeti értékek, rendszerek védelmét. A terv vegyes területfelhasználási térségként határozta meg tájvédelmi, természetvédelmi szempontból a mozaikos tájjellegű térségeket a Homokhátsági és a folyók menti térségben. Utóbbi területen az erdősítés által fontos a tájkép változatosabbá tétele. A Homokhátságban különösen fontos a történeti hagyományokon alapuló mozaikos tájszerkezet megőrzése, mert ez adja a térség egyedi és változatos tájkarakterét. E tájképvédelmi szempontból igen érzékeny területek településrendezési terveiben kiemelt fontosságú a területfelhasználási egységek kialakítása, melyek a táj és település harmonikus egységét nem bontják meg (erdőfejlesztés sem alakíthatja át a történeti tájkaraktert). Továbbá az egész megyét érintően kiemelt értéket képez a tanyás tájszerkezet is, melynek megőrzése nemzeti érdek. Az Országgyűlés a 49/2009. (V.27.) OGY. sz. határozatában kinyilvánította, hogy „a tanya, a tanyás településrendszer és gazdálkodási forma a magyar nemzeti örökség része, amelynek fennmaradása, új életre keltése és fejlesztése nemzeti érdek”. E döntés alátámasztásában komoly szerepe volt a 2005-ben készített „Átfogó fejlesztési program a tanyás térségek helyzetének a javítására, különös tekintettel a tanyavillamosítási feladatokra” című tanulmánynak (MTA RKK Kecskemét és VÁTI Kht.), melynek fontos kijelentése:

„A tanyás térségek további degradációja alapvetően veszélyezteti az érzékeny alföldi tájak fenntartható fejlődését, a természet és környezet védelmét, eltűnhetnek egyes hagyományos agrártermékeink, pótolhatatlan tanyai népi építészeti, kulturális, néprajzi értékeink.”

A megye nagyarányú érintettsége (a Makói kistérség területének kivételével minden településen található többkevesebb tanya, a Duna-Tisza közti Homokhátságban a legsűrűbb a tanyás térség) miatt nem került kijelölésre külön sajátos megyei térségként a tanya, de a tanyás jellegben rejlő értékek fenntartható hasznosítása és fejlesztése érdekében ajánlásokat fogalmaz meg a terv. Ugyanezen cél érdekében intézkedési javaslatot is tartalmaz a terv a tanyák életképességét segítő szabályozással kapcsolatban. Javasolja a terv, hogy az OTrT-ben térségi övezet legyen a „kialakult tanyás térség” övezete is, és törvényi szabályozással biztosítsák a tanyás térségek megújítását, a többfunkciós fejlesztés lehetőségét az OTK-val összhangban.

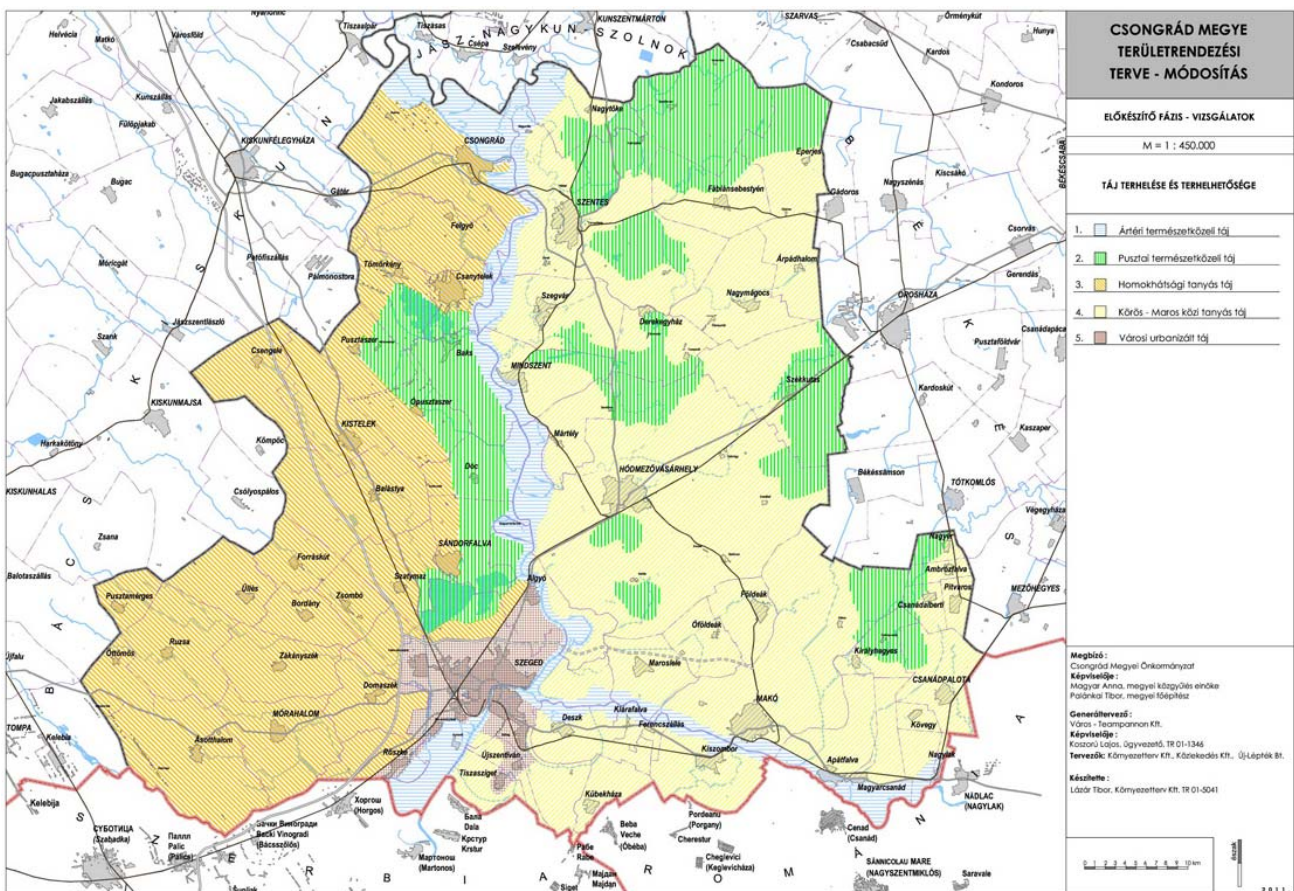
Az övezeti rendszeren belül a tájképvédelmet közvetlenül szolgálja az országos és térségi tájképvédelmi terület övezetei. Ezen kívül közvetve kapcsolódik a tájvédelemhez **az országos ökológiai hálózat övezetei, a térségi komplex tájrehabilitációt igénylő területek övezete és a történeti települési terület övezete**. A sajátos megyei térségek közül közvetve kapcsolódik **a Natura 2000 területek, a Magas Természeti értékű Területek és az ártéri tájgazdálkodás térsége**, valamint az intézkedésként meghatározott **Homokhátság fenntartható fejlesztése komplex programmal érintett települések**.

A sajátos megyei térségként meghatározott **szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület** kijelölése és a vonatkozó ajánlások a tájvédelem szempontjából is meghatározóak.

Az OTrT **az országos jelentőségű tájképvédelmi terület** övezetében csak Baks, Derekegyház, Dóc, Hódmezővásárhely, Mártély, Nagymágocs, Ópusztaszer, Pusztaszer, Sándorfalva, Szeged, Szentes, Székkutas, Tömörkény került bele. A megyei terv pontosította az országos jelentőségű területet ezen településeken. A hatályos megyei terv a védett természeti területeket, a Natura 2000 területeket, az országos ökológiai hálózat övezeteit és azok védőövezetét jelölte ki. A jelen tervmódosítás kijelölése is ugyanezen elv alapján történt, így az új övezetek által érintett települések köre csak kis mértékben változott (Kövegy, Óföldsé, Pitvaros, Újszentiván, Árpádhalom már nem tartozik az övezetbe).

A megyei terv a tájképvédelmi övezetekre határozza meg a legtöbb ajánlást, összesen 21-et, melyek a korábbi terv ajánlásaival összhangban vannak. Az ajánlások a területfelhasználás táji, természeti értékeket is figyelembe vevő differenciált településrendezési szabályozására, a történeti hagyományokon alapuló kertés mezőgazdasági tájhasználat fenntartására, a tájkarakter megőrzésére és fejlesztésére, az építményi funkciók és sajátos területhasználatok összehangolására, tájrehabilitációjára ösztönöz. A terv nem javasolja az önálló reklámpítmények és reklámtáblák elhelyezését.

Kimondottan a tanyás tájszerkezet megőrzését és fenntarthatóságát célozza meg sajátos megyei térségként a **kulturális örökségvédelem sajátos megyei térsége**, azon belül a kialakult tanyás térséggel rendelkező települések és a Szatymazi kultúrtáj és a vonatkozó ajánlások. Utóbbi Szatymazi területen javasolja a terv a településrendezési tervben kijelölni a külterületen „térégi jelentőségű kultúrtáj” területét és egyedi szabályok megfogalmazását a tájképvédelmi érdekek érvényesülésére. Továbbá a tájérték kataszter készítését és értékvédelmi rendelet alkotását is javasolja a terv, melyet a tanyás térségben is javasol. Az ajánlások hangsúlyozzák a hagyományos szőlő- és gyümölcsstermesztést támogató mezőgazdasági területek szabályozását, mely biztosítja a jól működő, jelentős tájképi értéket hordozó tájhasználatot.

A táj terhelhetősége

A tájat befolyásolja még a Térségi szerkezeti terven jelölt különböző egyedi építmények és műszaki infrastruktúra hálózatok, melyek közül elsősorban az energiaellátáshoz és távközléshez tartozó magas építmények (szélerőmű és hírközlési torony), nagyfeszültségű légvezetékek változtatják meg a tájképet. Ezek megjelenése zavaró a tájban, ezért a magterület és a tájképvédelmi övezetek ajánlásaik szabályozzák a tájba illesztést, de az OTrT is több övezetben (magterület, ökológiai folyosó, tájképvédelmi övezetek) előírja az illesztést és a felszín alatti vezetést. Új országos jelentőségű elem nincs a megyét érintően. Új térségi jelentőségű elem csak a tervezett kiserőművek, melyek a megyében a szélerőműparkokat jelentik. Elhelyezésüket sajátos megyei térségként a szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület szabályozza. Ezen kívül a tájvédelemmel is összefügg az a műszaki infrastruktúrahálózatok és egyedi építmények ajánlása, hogy a tervezett vonalas létesítmények (közlekedési hálózat, távvezetékek, szénhidrogén szállítóvezetékek) nyomvonalát koncentráltan, a meglévő vonalas létesítmények nyomvonalához célszerű igazítani egy folyosót alkotva.

A tervmódosítás hatása az épített környezetre

A környezet védelméről szóló törvény 24.§-a szerint „az épített környezet védelme kiterjed a településre, az egyedi építményekre és a műszaki létesítményekre.” Az épített környezet védelme a településrendezés eszközeiben érvényesíthető, így meghatározóan települési önkormányzati hatáskör. Az OTrT az épített környezet védelmével közvetlenül nem is foglalkozik, azzal összefüggő övezetet nem határozott meg. A kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület térségi övezete, a **történeti települési terület** övezete kapcsolódik az épített környezet védelméhez. Ezt erősítik az övezetre meghatározott ajánlások is. A vizsgálatok kimutatták azt is, hogy az országos övezetbe sorolt 8 településen túl több település is rendelkezik térségi szempontból védendő szerkezettel, településkép és tájkép együttesen védendő értékeivel, vagy történelmi településközponttal. A sajátos megyei térségként meghatározott **védendő szerkezetű települések** és a **kialakult tanyás térséggel** rendelkező települések, a Szatymazi kultúrtáj kijelölés elősegíti a különleges települési és táji, tanyasi értékek megőrzését és fenntartható fejlesztését Algyő, Apátfalva, Csanytelek, Mindszent, Deszk, Kistelek és Kübekháza településeken. A településkép-védelmi területen belül az épületek elhelyezésére és kialakítására vonatkozó szabályok biztosítják az értékes épületállomány, településszerkezet, beépítési mód, utcakép, településkép értékőrző fejlődését, megújulását.

A megye „rejtett” értékeinek megőrzésére vonatkozó ajánlások meghatározóan az épített környezet védelmét szolgálják. Az épített környezet védelmét szolgálják a terv **települési térségre**, ezen belül a városias települési térségre és a hagyományosan vidéki települési térségre vonatkozó ajánlásai. Az épített környezetre vonatkozó javaslatokat tartalmazzák az ajánlások is, melyek foglalkoznak a területkínálattal, az üdülőterületekkel, a lakóterületi átsorolással, barnamezős területekkel, új beépítésre szánt területek szabályozásának ütemezésével, települési zöldfelület-hálózattal, a kompakt településtest megőrzésével, kialakításával, és egyéb a település szerkezetét, építészeti minőségét kedvezően befolyásoló szabályozási elvekkel:

- a települési térség,
- a városhálózati csomópont térsége,
- térségi jelentőségű Tisza menti településpárok,
- az együtt tervezhető térség,
- a turizmusfejlesztés kiemelt célpontjai és térségi jelentőségű turisztikai attrakciók települései.

Ezen kívül az **országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi terület** övezetére vonatkozó ajánlások között is megtalálhatók az épített környezetre vonatkozó ajánlások is a települések és a táj harmonikus egységének megőrzése érdekében. A terv az OTrT-vel összhangban lévő rendelettel elfogadandó munkarészeinek az épített környezet védelmével összefüggő szabályozást nem tartalmaz. Ez az OTrT és a tartalmi követelmények hibája. A terv határozattal elfogadandó ajánlásai részletesen foglalkoznak az épített környezet védelmével.

A tervmódosítás hatása a kulturális örökség védelmére

A megyei terv módosítás helyzetelemzése részletesen feltárta a kulturális örökség értékeit, a megyei jelentőségű műemlékeket, a régészeti területeket és az épített környezet értékeit egyaránt. Az OTrT új országos övezetként bevezette és kijelölte a kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület övezetét, amelyet a megyei területrendezési tervnek az adatszolgáltatás szerint történeti települési terület övezetébe kellett besorolnia.

A megyében nem található világörökségi és világörökség várományos terület, csak történeti települési terület. Ezekben a településeken található a megye 405 műemlékéből a legtöbb és a 20 db kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhelyből 18 db. A történeti települések övezetbe 8 település került: Csongrád, Hódmezővásárhely, Kiszombor, Makó, Ópusztaszer, Szeged, Szegvár és Szentés.

Mivel a terv az OTrT szabályozása szerint csak az érintett településeket jelölheti ki, ezért a történeti települések településkép-védelmi területét a településrendezési tervben kell meghatározni. Utóbbi területnek magában kell foglalni az összes országos és helyi védettséget is. A területre vonatkozóan az OTrT csak a településkép-védelmi terület kijelölését és ahhoz korlátozó szabályok rendelését, valamint a nagy kiterjedésű építmény elhelyezésére vonatkozó építési-műszaki tervhez a külön jogszabályban meghatározott látványtervet írja elő.

A terv ajánlása szerint a történeti települési területen a fejlesztés komplexen a kulturális és természeti értékek összehangolt védelmével biztosítható, mely a terv többi szabályainak, ajánlásainak együttes alkalmazásával biztosítható igazán (ökológiai hálózat övezete, tájképvédelmi övezetek, térségi komplex tájrehabilitációt igénylő területek, Natura 2000 területek, védendő szerkezetű települések, tanyás térségek).

A történeti települések körét a megyei terv nem bővítheti. Azonban az új vizsgálatot kiterjesztette a terv a településszerkezetek elemzésére is, így született meg a településszerkezet védelmét ösztönző új övezet. A besorolt települések mind rendelkeznek a településkép és tájkép együttesen védendő értékeivel, történelmi településközponttal. Ilyen 7 település Algyő, Apátfalva, Csanytelek, Mindszent, Deszk, Kistelek és Kübekháza. Sajátos megyei térség továbbá az OTrT történeti településeit kiegészítő térségi jelentőségű kulturális örökségvédelmi területek, mely Derekegyháza, Nagymágocs, Mártély és Óföldaék településeket érinti. Fontos ajánlás hozzá, hogy itt is le kell határolni a településkép-védelmi területet és a történeti települési térség előírásait, ajánlásait is javasolja alkalmazni. Mivel az egész megyében található kialakult tanyás térséggel rendelkező települések is, ennek védelmére is tartalmaz ajánlásokat az övezet: javasolja a tanyás tájszerkezet értékőrző, fenntartható fejlesztése érdekében a kultúrtörténeti szempontból kiemelkedő jelentőségű tájrészletek, tanyacsoportok, egyedi tanyák és más egyedi tájértékek értékvédelmi kataszterben történő összegyűjtését és védelmüket rendeletben szabályozni. A terv kiemeli a Szatymaz területén kialakult sajátos tájértékeket, melyre külön ajánlások is megfogalmazódtak. Javasolja a terv a „**térségi jelentőségű kultúrtáj**” területének kijelölését a településrendezési eszközökben, ahol az értékes ingatlanok (kúriák, tanyák) és egyéb értékek tájérték kataszterben történő rögzítését és értékvédelmi rendelet kidolgozását, mely az értékőrzés ösztönző elemeit is magában foglalja.

3.4. A változatok összevetése a fennálló környezeti konfliktusok, problémák enyhítése-kezelése/ esetleges súlyosbítása közötti különbség tekintetében

A fennálló környezeti konfliktusok vizsgálatánál az OTrT és a megyei terv-módosítás vizsgálatainak anyagai az irányadók. Az alábbi vizsgálat a meglévő konfliktusokat és azokhoz kapcsolódó közvetlen vagy közvetett területrendezési tervi javaslatokat mutatja be, melyek pozitívan vagy negatívan befolyásolják a környezeti elemek állapotát. Míg az előző fejezetben összefoglaltuk az egyes övezetek hatását a különböző környezeti elemekre, most kifejezetten a konfliktusok kezelésére helyezük a hangsúlyt.

A megyei területrendezési terv módosítása a helyzetelemzés során feltárt környezeti konfliktusok enyhítésére és kezelésére az országos és térségi övezetek meghatározásánál, pontosításánál, az ajánlásaiban és az intézkedésekben a jogszabályi kereteken belül további javaslatokkal is élt. Az OTrT által meghatározott övezetek és előírások a léptékből adódóan sokszor átfogóan és általánosan rendelkeznek a problémák kezelésével, és általában csak korlátoznak, nem rendelnek rugalmas szabályokat a változó környezeti állapothoz, a fejlesztésekkel összefüggésben. Az integrált kezelést és szabályozást nem ismeri az OTrT, a kialakult állapotot és adottságokat nem tudja megyei szinten kezelni. Az egyes övezeti lehatárolások pontatlansága miatt pedig nem biztos, hogy célzott az egyes övezetekkel kapcsolatos jogos korlátozás. Egyik ilyen hibája az országos tervnek a léptékből adódó pontatlanság és az aktualitását veszített jogszabályok és módszerek által lehatárolt övezetek, az indokolatlanul nagy térségre vonatkozó lehatárolások, mint pl. az erdőgazdálkodási térség, vagy a figyelembe nem vett jellemző területek (országos komplex tájrehabilitáció, kialakult tanyás térség).

A megyei terv előnyben van az OTrT-vel szemben, mivel a módosítás óta eltelt 3 év alatt is változtak a jogszabályok, a felülvizsgált, vagy felülvizsgálni szükséges térségi övezetek. A környezeti elemek állapotában bekövetkezett változások, a földdel, vizekkel, levegővel kapcsolatos újabb problémák (talajszennyezés (olajszármazék, vezeték megfúrás), belvizek, vízvezetés romlott, vízhiány, tranzitforgalomból eredő zaj-és légszennyezés) és fejlesztési igények jelentkeztek a megyében (gazdasági célú területigénybevétel nőtt). Az OTrT-ben van olyan területfelhasználási térség és övezet is, mely nem követte 2003 és 2008 között a változásokat, a túlzott kijelölést nem javították (lásd erdőgazdálkodási térség).

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk a két változat hatását és megoldásait a feltárt konfliktusokra (a vonatkozó ajánlásokra és intézkedésekre csak utalások vannak, azok részletezése a 3.7. fejezetben található).

Környezeti elem	Konfliktus, probléma	OTrT	Magyei terv-módosítás
	Az egyik legérzékenyebb és legsérülékenyebb természeti erőforrásaink. Szennyező forrással veszélyeztetett víz és földtani közeg a FAVI Kárinfo adatbázisa szerint több településen is van, felmért és releváns telephelyek:	Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete. A kormányrendelet szerinti kiemelten érzékeny területek tartoznak az övezetbe, de vannak még ezenkívül fokozottan érzékeny területek Mártély,	Az OTrT-ben a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004 (VII.21.) K.r. 2. melléklete szerint a vizek jó állapotának biztosítása érdekében lehatárolt fokozottan érzékeny területek mindkét tervben azonosak. Az ivóvízbázisokat veszélyeztető korlátozó szabályozás biztosítja a védelmet, melyet az ajánlások kiegészítenek. Korlátozó szabályokat kell előírni a települési tervben. Csatornázást és az állattartó

Környezeti elem	Konfliktus, probléma	OTrT	Megyei terv-módosítás
Földtani közeg és felszín alatti víz	volt kommunális hulladéklerakók, döngkút környéke, szennyvíziszap, szennyvízelvezetés, ipari hulladékok, üzemanyag-töltők, fűrésziszap-tárolók stb.	Pusztaszer, Tömörkény, Sándorfalva és Szatymaz állóvizeinek térségében (pl.Fehértó). A Homokhátság területe, a vízfolyások és holtágak térsége is érzékeny. Az övezet csak a védett felszín alatti vizekre vonatkozik, az egyéb érzékeny felszín alatti vizekre nem tartalmaz előírást. A talajvíz védelmére nincs előírás, lehatárolás. A vízbázisok rétegvizek, kevés a sekély porózusú vízáadó réteg.	telepek szennyvizeinek és trágyakezelésének szakszerű megoldását kell biztosítani. Az egyéb vizekre nincs ajánlás. A térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület kijelöli a megye összes potenciális veszélyes barnamezős területeit, a fűrésziszap-tárolókat, bányákat, bányagödöröket (hulladékfeltöltés is volt). Rekultivációjuk a természet védelmével összhangban mindenképpen pozitív hatású.
	Tájsebek, roncsolt területek, bányatavak, bányák, fűrésziszap-tárolók potenciális veszélyforrások	Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület nincs a megyében. Aktualizálásra szorul.	A terület megfelelő újrahaznosítását, és tájba illesztését segíti. Részben kezelni tudja a problémát. A térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület pótolja az OTrT hiányosságait, tartalmazza az összes bányát, bányatavat, fűrésziszap-tárolót felhasználva a Bányakapitányság adatait és a google légifotót. A természet védelmével összefüggő hasznosítást segíti. A tájkép, mint természeti erőforrás erősödik a térségben. Turisztikai hatása is jelentős.
Felszíni víz	Szennyvíz tisztítása nem megfelelő, szennyvízbevezetés, ipari szennyvíz kibocsátás, befogadók szennyeződése, használt fürdővíz bevezetés (Maros, Kurca, Élővíz-cs., Szárazér, Mártélyi-Holt-Tisza, Gyálai-, Serházzugi-, Nagyfai-Holt-Tisza, Hódtó-Kis-tiszai cs. stb.)	Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe csak a Maros Hordalékkúpon kezeli. Az egyéb terhelt befogadókkal kapcsolatban nincs előírás, övezet.	Az OTrT szerinti lehatárolást tartalmazza. Az ajánlásokban konkrét javaslatokat, feladatokat rendel az övezethez a szennyvizekkel, tisztítással kapcsolatban. Figyelembe kell venni a Víz Keretirányelv alapján kidolgozott vízgyűjtő-gazdálkodási terveket is. A megye összes felszíni víz minőségére vonatkozó országos előírásokra tartalmaz utalást. A vízvédellemben kapcsolatban ajánlásokat fogalmaz meg a térségi területfelhasználásokhoz és több övezethez. A sajátos megyei térségek, mint az ártéri tájgazdálkodás térsége, a nitrátérzékeny területek ajánlásai is elősegítik a vízvédelmet, megakadályozva a talajvíz szennyeződést.
	Veszélyes hulladéklerakókból (állati eredetű és ásványi olaj) szennyező anyagok bemosódása a vizekbe (Algyő, Domaszék, Mindszent, Szentes, Hódmezővásárhely)	OTrT nem kezeli, nincs rá javaslata.	A tervmódosításnak nincs rá eszköze, hogy befolyásolja, új veszélyes hulladéklerakó nincs kijelölve. Elsősorban a rekultivációval, a szennyezőanyagok feltárásával és kármentesítéssel orvosolható. A térségi tájrehabilitációra kijelölt területek segítik a potenciális területeken a megvalósítást.
	Intenzív mezőgazdasági művelés, tápanyagbemosódás, diffúz nitrát szennyeződés Nitrát és/vagy ammónium szennyezettség a talajvízben a mezőgazdasági (túltrágyázás, állattartás, vegyszerhasználat) és hulladékelhelyezési tevékenység, kezeletlen felszíni lefolyás miatt.	OTrT nem kezeli, nincs rá javaslata. Jogszabály rendelkezik a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének csökkentése és védelme érdekében: 27/2006. (II.6.) kormányrendelet az érzékeny területeken új állattartó telep nem létesíthető. Felülvizsgálat 2008-ban volt esedékes.	Ez elsősorban emberi tevékenység által okozott probléma. A vizek védelmével összefüggő övezetek ajánlásai befolyásolják (csapadékvízvezetés, állattartás és vegyszerhasználat). A sajátos megyei térségi övezetek tartalmazza a nitrátérzékeny területeket, azokra a területekre is, melyek MePar szinten nem kerültek még lehatárolásra (forrása a VGT): összes belterület, bányatavak 300 m parti sávja stb. A vonatkozó jogszabály szerinti környezetkímélő gazdálkodással a talajvíz nitrátszennyezése megelőzhető. A komplex ártéri tájgazdálkodást hangsúlyozza a terv, melynek keretében csökkenthetők a diffúz szennyezések.
	Zavart parti sáv, mederrendezés helytelen, zonáció, ökológiai problémák, Tisza mentén	Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe, Ökológiai hálózat övezete, Nagyvízi meder övezete részben befolyásolja	Erdőgazdálkodási térség, a felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe, az erdővel kapcsolatos övezetek, magterület, ökológiai folyosó, pufferterület, nagyvízi meder övezete hozzájárul a beépítésre szánt területek kizárásához, az erdősítés ösztönzéséhez. A tájképvédelmi területhez készült ajánlás tartalmazza a mederrendezés szabályozását is.
	Belvízveszély, csapadékvíz-elvezetés hiányosságai az egész	Rendszeresen belvízjárta terület kijelölését írja elő érintettség	A megyében a rendszeresen belvízjárta terület az előző tervhez képest pontosításra került. A

Környezeti elem	Konfliktus, probléma	OTrT	Megegyi terv-módosítás
Felszíni víz	megyét érintik. Homokhátsági vízhiány, túlzott vízkivétel, pótlódást meghaladó mértékű túlhasználat, indokolatlanul sűrű belvízcsatornák	esetén.	vízgazdálkodás ajánlásai tartalmaznak a problémát megoldani segítő vonatkozó javaslatot: vízrendezési program készítése, csatornák vízgazdálkodási besorolása, vízelvezetők melletti fenntartó sáv biztosítása stb. A vízhiányos homokhátsági településeken a vízviszatarítás, hálózatba szervezés az elsődleges cél. Az intézkedésekben javasolja a terv a belvízvédelem-vízviszatarítás komplex feladata koncepcionális tervezési munkáinak kezdeményezését az illetékes Minisztériumnál.
Föld	Tápanyag lemosódás nitrogén és foszfor (Körös-Maros köze), szélerózió	A megyei tervekben kell lehatárolni a szél és vízerózió területét. Vízerózió nem érinti a megyét a sík fekvés miatt. Az erdőgazdálkodási térség kijelölésével enyhíti, kezeli a problémát.	Az erdőszítéssel kapcsolatos övezetek, az erdőgazdálkodási térség és a vegyes térség hozzájárul az erózió elleni védekezéshez, az erdőszítéshez. Az erózióhoz készült ajánlások betartása, a jó területhasználat kiválasztása, fásítás, stb. enyhítik az erózió okozta károkat. Ide tartozik még a nitrátrétegeny területek is, mivel a vonatkozó jogszabály szerinti környezetkímélő gazdálkodással a talaj és talajvíz nitrátszennyezése is megelőzhető.
	Rekultivatlan kommunális hulladéklerakók, illegális hulladéklerakók	OTrT nem kezeli, nincs rá javaslata. Térségi hulladéklerakót a megyei terv jelöli ki.	A regionális hulladékgazdálkodási rendszer keretében folyamatos a rekultiváció. A térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete részben kezeli a problémát. Illegális hulladéklerakó problematikát úgy kezeli a terv, hogy ki vannak jelölve a térségi hulladéklerakók helyei (másképp nem tudja kezelni a megyei terv), a felszámolásuk a környezetvédelmi program és a települések feladata.
	Mezőgazdasági területek felaprózódása, eltartóképeség csökkenése	Nem határoz meg szabályokat.	A mezőgazdasági térség és a tájképvédelmi területek övezete ajánlásaiban szabályozást javasol a birtokközpontra, üzemműközpontokra, a művelési ágak szerint a telekméretekre és beépítésre, funkciókra, karakterre a tájhasználat, tájvédelem figyelembe vételével. A javaslat figyelembe veszi a gazdasági méretet is az eltartóképeség függvényében.
	Meglévő és tervezett bányaterületek ökológiai folyosóban, egyéb védett terület közelében, tájképvédelmi területen.	Nincs kellően szabályozva, nincs koordinálva a többi ágazattal. Átfedés van a települési szintű lehatárolásnak a tájképvédelemmel. A gazdasági és természetvédelmi érdek ütközhet.	A gazdasági és természetvédelmi érdek összehangolása szükséges ez ügyben. A terv szabályozza, hogy külszíni művelésű bányatelek magterület, ökológiai folyosó és világörökségi területen nem jelölhető ki.
	Túlzott területkínálat, mezőgazdasági területek beépítésre szánt területbe sorolása	Csak a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében van részben szabályozva. Nem megfelelő a védelem szintje, mert kivételes esetben beépíthető.	A megyei terv módosítása szigorítaná az országos előírást, javasolja a beépítésre szánt terület teljes kizárását a kiváló termőhelyen. Továbbmegy a szabályozásban, térségi áru-termelő mg. térséget is kijelöl a terv, fokozva a föld védelmét, megtartását. Az ajánlásokban több helyen is megjelenik a barnamezők újraháznosítása, a meglévő gazdasági területek jobb kihasználásának ösztönzése stb., új település elkerülő utak és meglévő gazdasági területek jobb kihasználásának összehangolása
Táj, tájkép	Tagolatlan, sivár, nagy összefüggő mezőgazdasági táblák, tájba nem illő beépítés, zártkertek átalakulása üdülőterületté, lakóterületté, mezőgazdasági területek rendezetlen beépítése	Országos jelentőségű tájképvédelmi terület a területfelhasználás és közművezetékek, építmények szabályozásával, a látványterv készítésével biztosíthatja a tájképi értékek fennmaradását. Bányászati tevékenységet megengedi.	Az ajánlások több szempontból szabályozzák az érintett területet. Megakadályozza a nagy és kis táblák kialakítását, segíti a különböző védettséggű területek megőrzését. A meglévő majorok, üzemek fejlesztését ösztönzi. A helyi építészeti hagyományok figyelembe vételét hangsúlyozza, történeti tájszerkezet megőrzését segíti. A kialakult tanyás térség, az ártéri tájgazdálkodás ajánlásai is segítik az érintett településeken az integrált szemléletű tervezést és az adottságokhoz mért komplex hasznosítást javasolja. A zártkertek átalakulását üdülőterületté, és új hétvégházak terület kijelölését nem támogatja a terv, mivel jelentős környezeti terhelést jelent a csatornázás megold(hat)atlansága. Ez Mártélyon fokozott veszélyt jelent.
Élővilág,	Erdősítés hiánya, ökológiai	Az Ország Szerkezeti Terve a	A megyei tervben több övezet is segíti az élővilág,

Környezeti elem	Konfliktus, probléma	OTrT	Megeyi terv-módosítás
biológiai sokféleség	folyosó megbontása, ültetvény jellegű tájidegen, nem elegendő telepítések, parlagterületek, kaszálás hiánya, energiaerdő telepítése	megyére nagy területen jelölt ki erdőgazdálkodási térséget. Az ökológiai hálózat kijelölése megakadályozza a meglévő védett területek, zöldfolyosók beépítését, káros területfelhasználási kategória kijelölését. Több övezet is a területhasználat korlátozásra vonatkozik. Szabályozás hatására a területek károsodása megelőzhető.	ökológiai rendszer megőrzését, javítását. A területhasználatok meghatározása, és a korlátozások biztosítják a biológiai sokféleséget a védett területeken. Az erdőgazdálkodási térség és az erdővel kapcsolatos övezetek megőrzik az erdőtelepítésre alkalmas termőhelyek állapotát, megelőzik a romlását. Az országos ökológiai hálózat közvetlenül segíti az összefüggő rendszer megtartását. A sajátos megyei térségek közül a Natura 2000, az MTÉT és ártéri tájgazdálkodás térsége is ezt a célt szolgálják.
Épített környezet	Indokolatlanul nagy területkínálat, nem racionális beépítésre szánt területek kijelölése. Külterületi beépítésre szánt terület tájba nem illő átsorolása.	Nem szabályozza. Átadja a megyei tervnek a feladatot.	A települési térségeket a településszerkezeti tervek alapján határolta le, abban nem tudott korlátozni. Azonban a terület felhasználása és a terület beépítésének ütemezése, az együtt tervezés javaslatai mind segítik a racionálisabb kijelölést és gazdálkodást, a sajátos megyei térségek segítségével is.
	Ökológiai hálózatot, erdőt, védett, védelemre tervezett területet érintő közlekedési hálózat, elem	Az országos terv nem tudja kellő részletettséggel kezelni. A főúti nyomvonalak és elkerülők néhány esetben érintenek ökológiai hálózatot, elsősorban a folyók átkelésénél.	A ágazati és települési tervek felhasználva kijelölte az optimális nyomvonalakat, felhasználva a meglévő dűlőutakat is. Egyik sem érint v. érinthet védett területet, azonban néhány településnél elkerülhetetlen volt a közeli védett területek kismértékű érintése. Az M47 új tiszai átkelése helyett javasolja a terv a „bánáti főút” M43 és M47 közötti részén gyorsforgalmi úttá módosítását.
Kulturális örökség	Történelmi településmag átépülése, tömbök átvágása, a helyi védett épületek bontása, településkarakter eltűnése	Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület övezete. Nem kezeli teljes körűen.	A megyében a történelmi települési terület övezete passzív módon kezelni tudja, de az érintett települések köre nem teljes, ezért a sajátos megyei térség kiegészítette a lehatárolást. A részletes értékvédelmi vizsgálat alapján lehatárolandó településkép-védelmi terület és a helyi értékvédelmi terület kijelölésével, de a szabályok és korlátozások meghozatala és betartatása már a települések feladata. A megyei terv sajátos térségként meghatározta a védendő szerkezetű településeket, a Szatymazi kultúrtáját, valamint a kialakult tanyás térséget így teljes és biztosított a megyében az értékek fennmaradása.
Levegő	Közlekedési eredetű szennyezések, főút menti területek nagy terhelése (5, 43, 44, 47, 55), nagyobb városok átkelési szakaszai különösen terheltek Szálló por mennyiség nagy Parlagfű Zaj, rezgés Lakossági fűtésből eredő légszennyezés	OTrT nem kezeli megfelelően, mert több főúti elkerülő szakaszt nem ábrázol a leginkább szennyezett térségben. A térségi jelentőségű úthálózatra nem ad javaslatot, melyek segíthetnék a belterületek terheltségének csökkentését. Fűtési szezonban fellépő szennyezést nem tudja kezelni.	A tervezett térségi mellékúthálózatot és építményeit az intézkedések tartalmazzák, tervlappal is. A leginkább terhelt főút menti térség Deszk, Hódmezővásárhely, Makó térségében több javaslatot is tartalmaz (hiányzó elkerülő utak). A vasúti hálózat fejlesztése is fontos terhelést csökkentő feladat (törzshálózat meghosszabbítása dél felé Arad, Temesvár, Szabadka felé), a vasút villamosítása, kétvágányúsítások. A vízi közlekedés fejlesztése is kiemelt feladat. A terv nem módosít ez ügyben, a kijelölt kikötők (Hódmezővásárhely, Szentcsongrád) maradtak a tervben. A tervi elemek a DKMT eurorégió fejlesztési stratégiával és a Tisza mente Stratégia megalapozása tanulmánnyal összhangban kerültek a tervbe: 3 ország közötti vasúti kapcsolat, szegedi vasúti híd újjáépítése, bánáti út Szeged belvárosának tehermentesítésére stb. A parlagfű ellen a terv az erdőszítéssel és a megfelelő tájhasználat próbál segíteni.
	Ipari eredetű diffúz szennyezések	OTrT nem kezeli.	A térségi szerkezeti terv sem tudja megfelelően kezelni. A települési térségen belül nem lehet lehatárolni a szennyező ipari területeket. Az ajánlások és intézkedések viszont javaslatokkal segítik a gazdasági területekkel való gazdálkodást, a zavaró területhasználatok térbeli elkülönítését és a jelentős mértékű zavaró hatású gazdasági területek kijelölését. Ennek a kezelése elsősorban a települési tervek feladata.

Össességében a megyei terv módosítás nem súlyosbítja egyik környezeti konfliktust sem, hanem megpróbálja megelőzni a konfliktust vagy javít a már meglévő állapotot a rendelkezésre álló szigorú meghatározottságú keretek között. A fennálló konfliktusokat a területrendezés eszköztára célirányosan kezeli, melyek a környezeti és természeti értékek megőrzésével, a térszerkezet/tájszerkezet fejlesztésével, a terület- és környezethasználat alakításával és a közlekedési hálózat formálásával, valamint az ajánlásokkal hozzájárul a megye környezeti állapotának javításához, a környezeti elemek veszélyeztetésének csökkentéséhez, közvetve pedig a lakosság egészségi állapotának javításához. A hatékonyság pedig nagyban függ a terv érvényesítésétől, ami pedig már a döntéshozók, és felhasználók felelőssége, az értékközpontú és érték alapú megközelítés.

A levegő minőségét a legnehezebb befolyásolni a megyei területrendezés eszközeivel, mert igen összetett konfliktus, közvetlen ráhatása nem lehet. Elsősorban a tranzitforgalomból eredő levegőszennyezés a jellemző a megyében, melynek csökkentése a gyorsforgalmi utak és az elkerülő utak megvalósulásával csökkenni fog. A kijelölt kiserőművek szélerőműparkokat jelentenek és csekély környezeti terheléssel járnak, inkább a táj- és településképet változtatják meg. Az 5 MW alatti biomassza erőművekre nincs hatása a tervnek. Az egyes közműépítmények, fő közlekedési hálózatok, melyek ökológiai hálózatokat szabdalhatnak fel, szintén nem megyei szintű kijelölések. A megyei terv mindent elkövetett, hogy csökkentse a közlekedésből eredő légszennyezést a vasúti hálózat, a vízi közlekedés, a térségi kapcsolatok közötti erősítéssel, a távolság lerövidítésével, a hidak révén és a térségi mellékúthálózat fejlesztésével az átkelési szakaszokon (elkerülő) és a területkínálattal való helyes gazdálkodás javaslatával.

A jogszabályban meghatározott Szegedi 11. zóna és a megye 10. légszennyezettségi zónája is biztosítja a levegő védelmét. A már meglévő ipari és közlekedési eredetű szennyezések csökkentése a környezetvédelmi program és a hatósági intézkedések feladata.

3.5. A változatok összevetése a közvetlen vagy közvetett környezeti hatásokat kiváltó tényezők, okok közötti különbség tekintetében

A megyei területrendezési terv módosítása a fenntarthatósági szempontok alapján jelölte ki az egyes területfelhasználási térségeket, figyelembe véve a települési szintű fejlesztési igényeket is. Az egyes környezeti hatásokat kiváltó tényezőket és okokat a környezeti konfliktusok felől közelíti meg a környezeti értékelés. A hatásokat értékeltük az egyes térségi területfelhasználási kategóriák, övezetek és a környezeti elemek összefüggésében az OTrT és a megyei terv változatra. Az előző fejezetekben felsorolt és értékelt védelmi funkciójú és értékőrző tervi elemekre és övezetekre a minimális pontosítások miatt újból nem térünk ki. A vizsgálatból megállapítható, hogy a megyei terv módosítás a szerkezeti terv pontosításával és az övezeti térségekre vonatkozó szabályok pontosabb meghatározásával, valamint az alacsonyabb szintű tervek számára készített ajánlások megfogalmazásával kedvezőbb keretet teremt, mint az OTrT, amivel elkerülhetők és mérsékelhetők a közvetett és közvetlen negatív hatások. A megfelelő területhasználati keretszabályokkal és a jól megválasztott infrastruktúra nyomvonalakkal biztosítani lehet a gazdasági, társadalmi és a környezeti minőség fenntartását, fejlődését, a termőföld, tájszerkezet, élőhely, faji sokféleség stb. megőrzését.

Térségi területfelhasználási kategóriák, övezetek, tervi elemek, intézkedések	Környezeti hatásokat kiváltó tényezők az Ország Szerkezeti Terve szerint	Környezeti hatásokat kiváltó tényezők a módosított Térségi szerkezeti terv szerint
Erdőgazdálkodási térség, kiváló termőhelyi adottságú erdőterület Erdőtelepítésre, fásításra alkalmas terület	Erdőterület növekszik, a monokultúras erdő aránya növekedhet. az indokolatlanul nagy kijelölés miatt a hagyományos mozaikos tájszerkezet eltűnhet, nem követi a kialakult értéket képviselő dombvidéki tájhasználatot. Értékes gyepek eltűnhetnek. Erdőtelepítés célterületei megőrződnek. Biodiverzitás nő. Települési fejlesztési igények korlátozása.	Erdőterület növekszik a hagyományos tájhasználat figyelembevételével. Megőrződik a tájszerkezet, tájhasználat, a homokhátság mozaikossága megmarad, a folyók menti térség változatosabbá válik. A termőhelyek megőrződnek. A monokultúras erdők arányának növekedése, a rövid vágásérettségű, biomassza termelési célú erdők arányának növekedése nem javasolt.
Vegyes területfelhasználású térség	Az adottságokat nem mindig figyelembe vevő kijelölés hatására megváltozik a tájszerkezet, a tájfejlesztés-tájrendezés nem hatásos. Felborul a mezőgazdasági és erdőterület aránya. Elveszik a tájkarakter.	A tájszerkezet megőrződik. A tanyás tájszerkezet, a mezőgazdasági és erdőterület megmarad a Homokhátságban és a folyók menti térségben peremvidékén. A történeti tájkarakter nem alakul át. A fenntartható tájgazdálkodás

Térségi területfelhasználási kategóriák, övezetek, tervi elemek, intézkedések	Környezeti hatásokat kiváltó tényezők az Ország Szerkezeti Terve szerint	Környezeti hatásokat kiváltó tényezők a módosított Térségi szerkezeti terv szerint
		kialakul, a tájhasználat kedvezőbb lesz.
Mezőgazdasági térség, kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	A megye kedvezőbb adottságú középső és keleti térsége, a Tiszántúl megmarad az árutermelő mezőgazdasági térségnek. A települési területek csökkennek. Kedvezőtlen adottságú területen történő gazdálkodás, védett területek túlterhelése, erőforrások túlzott használata. MTÉT területek túlterhelése, erőforrások túlzott használata.	Megmarad az értékes árutermelés mezőgazdasági területei. A mozaikos erdős területeket megőrzi a terv. A települések fejlesztései megvalósulhatnak. A kedvezőtlen termőhelyi adottságú területek erdősítése, művelési ág változtatás. A mozaikos tájszerkezetű, kedvezőtlen adottságú homokhátsági térségben a tájhasználat változás elősegítése..
Települési térség	Mivel a települések általában szimbólummal ábrázoltak, nem lehet meghatározni.	A településszerkezeti tervek szerint kijelölt települési térségek követik a helyi és térségi szándékokat. Beépítésre szánt terület nő, gazdasági területkínálat nő. Környezeti terhelés is nő. A természet- és környezet védelmével való összhang megteremtése a cél. Hagyományos településszerkezeti elemek fejlesztése. A térségen belül a zöldfelülethálózat fejlesztése pozitív hatású.
Vízgazdálkodási térség	A kisebb folyók és csatornák nem vízgazdálkodási térségben vannak. Vízhatal, szennyvíztisztítás indokolatlan beruházásai, nem megfelelően tisztított szennyvíz kibocsátása, mederrendezés, karbantartás	Vízgazdálkodási területek pontosítása megtörténik. A csatornák és állóvizek is a térségbe tartoznak. A vízzel borított felületek szabályozása.
Építmények által igénybevett térség	A térség nagysága növekszik, infrastruktúrafejlesztések, átviteli és elosztó hálózatok területigénye, élőhelyek károsítása. Területek felszabdálása.	Barnamezős területek újrahajósítása. A környezeti terhelés minimális. A térség nagysága alig változik a módosítás során. Új elem nincs a tervben.
Szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület	Nem foglalkozik a témával. Megnő a tájkaraktert befolyásoló, a látványt károsító tájelemek telepítése. Településkép veszélyeztetése. Túlterhelődés veszélye.	A tervben a kijelölés a legkevésbé érzékeny területeken történt, figyelembe véve több védelmi szempontot is. A túlterhelődés veszélye azonban itt is fennáll.
Nagysebességű vasútvonal	Mivel a nemzetközi törzshálózat nyomvonalával párhuzamosan került kijelölésre, plusz környezeti terhelése minimális. Ökológiai hálózatot Szegedtől nyugatra érinthet.	Az országos tervből vette át a megyei terv. Ökológiai hálózatot Szegedtől nyugatra érinthet.
Gyorsforgalmi és főutak nyomvonalai	Területigény nő a főútfejlesztéseknél. Élőhelyeket zavaró nyomvonallevezetés veszélye. Fragmentáltság növekszik populációk és élőhelyek tekintetében.	Nyomvonalak pontosításával mérséklődnek a környezeti hatások (zajszint, rezgésterhelés, porterhelés, káros anyag kibocsátás). Kistelekek, Derekegyház, Hódmezővásárhely elkerülők. Társadalmi gazdasági szempontból előnyös nyomvonalak.
Térségi mellékúthálózat	Nem tárgya az országos tervnek. Nem fejlődik, a kapcsolatok hiánya megmarad, a belterületek terhelése megmarad.	A módosítás több térségi mellékutat kivett a tervből. Közlekedéshálózat így is sűrűsödik, területigénybevétel nő, de a dűlőutak felhasználása fontos szempont volt, így a terhelés nem jelentős. Növekszik a biológiailag inaktív felületek aránya, ugyanakkor a forgalom átrendeződésével csökken a környezetterhelés. A térségi mellékúthálózat fejlesztése, és elkerülő utak kijelölése hatására javul a levegő minősége, a települési környezet állapota egyértelműen javul a főutak menti településeknél.

Térségi területfelhasználási kategóriák, övezetek, tervi elemek, intézkedések	Környezeti hatásokat kiváltó tényezők az Ország Szerkezeti Terve szerint	Környezeti hatásokat kiváltó tényezők a módosított Térségi szerkezeti terv szerint
Elővárosi és egyéb vasúti hálózat	Nem tárgya az országos tervnek. A környezetbarát közlekedés a városok között nem fejlődik. Az ipari térségek összekötése elmarad.	Nincs tervezve új elem, mivel a fejlesztések a meglévő nyomvonalakon történnek (Szeged-Hódmezővásárhely tram-train)
Kerékpárút-hálózat	Környezetbarát közlekedés. Csökkenő közúti forgalom. Területfoglalás.	Térségi jelentőségű kerékpárutak elősegítik a hivatásforgalmat a főutak mentén, a mellékutak mentén és a turisztikai központoknál javul az elérhetőség, a gazdasági potenciál nő. A turizmus növekedéséből származó környezetterhelést jelenthet.

3.6. A tervben foglaltak országhatáron átnyúló hatásainak értékelése

A fejezet bemutatja, hogy a terv módosítása nem tartalmaz olyan, a tervhierarchia magasabb szintű terveiben nem szereplő, vagyis kizárólag a megye döntése alapján bekerülő tervi elemet, mely a szomszédos ország környezeti állapotát negatívan befolyásolná.

Csongrád megye délen Romániával és Szerbiával is határos, sőt, Kübekházától délre még egy hármasszoros országhatár is található. Ez utóbbit kihasználja az OTrT és a megyei terv is és a kapcsolatok erősítésére több közlekedési jellegű elemet tartalmaz a terv. Ezek mindegyikét a hatályos megyei terv is tartalmazta.

Románia felé új elem a tervben az OTrT-ben is szereplő vasúti törzshálózatok összekötése Nagylaknál Arad felé egy leágazással, mely erősítené a kapcsolatot a szerb és román városokkal:

- Bácsalmás – Csikéria – Szabadka (Szerbia) – Röske és Szeged – Nagylak – (Románia) vasúti összeköttetés létesítése

Ez az új nyomvonal minimális területigénnyel kerülne megvalósításra és nem jár negatív környezeti hatással. A határozattal jóváhagyandó intézkedés tartalmazza a kezdeményezést a szerb és román megyékkel, a vasúti összeköttetés létesítésének lehetőségéről.

A megyei tervben új elemként szerepel a kiserőművek kijelölése. Kiszombor település területén a magyar-román országhatár közelében, a mezőgazdasági térségben kijelölésre került egy kiserőmű, mely tulajdonképpen a tervezett szélerőműparkot jelenti. A 2011. februári keltezésű elvi elrendezési tervben 37 db tornyot helyeznének el a 431. sz. főút két oldalán. Ez a szélerőműpark zavaró hatást gyakorolhat a környezetre, elsősorban a tájra, de zajhatása is lehet a határon túlra. Vizsgálatunk szerint a tájra gyakorolt hatás elenyésző, mert nincs erdő, védett vagy természetközeli terület a közelben. A magyar oldalon a park területén egyébként olaj és gázkutak is találhatóak. A legközelebb fekvő település Pordenau (Porgany), mely légvonalban kb. 2 km-re van a legszélső toronytól, a nagyobb Cheglevici (Keglevicháza) 4 km-re, Csanád pedig 8 km-re. Ez viszonylag nagy távolság ahhoz, hogy jelentős zavaró hatása legyen a szélerőműparknak. A megújítható energia ilyen módon való hasznosítása és az építmények az eddigi hazai és nemzetközi tapasztalatok alapján azonban nem jelenthetnek jelentős mértékű zavaró hatást a természeti értékekre és az élővilágra. Erre jó példa az osztrák-magyar határon meglévő szélerőműpark is.

2005-ben a határ menti területrendezési tervek összehangolása megtörtént. Az új OTrT ugyan kijelölt a határon átnyúló új fejlesztéseket, mint a „bánati főút”, a nagysebességű vasút, nemzetközi vasúti törzshálózat meghosszabbítása Temesvár felé Újszentiván és Kübekháza érintésével, de a környezetre hatást gyakorló új elemek értékelése az országos kijelölés miatt nem szükséges.

A terv a Duna-Maros-Tisza-Körös eurorégió fejlesztési stratégiával összhangban került kidolgozásra.

3.7. A terv környezeti vonatkozású ajánlásainak és intézkedéseinek értékelése

A terv és a környezeti értékelés párhuzamos készítése garantálta, hogy minden olyan javaslat (ajánlások) és intézkedés beépüljön magába a tervbe, ami a terv következtében várhatóan fellépő környezetre káros hatások elkerülése, csökkentése vagy ellentételezése érdekében lehetséges.

A megyei területrendezési terv olyan jogi dokumentum, amelynek területfelhasználási kategóriáit, övezeti rendszerét és szabályait az OTrT határozza meg, és amelyeket kötelezően meg kell jeleníteni. Az alsóbb szintű területrendezési tervek a rendelettel jóváhagyandó munkarészben nem vezethetnek be új, egyedi kategóriákat, nem változtathatják meg az OTrT törvényben rögzített területfelhasználási kategóriákat, térségi övezeteket és az azokhoz tartozó szabályokat.

A megyei területrendezési tervben megfogalmazhatók viszont ajánlások, melyek nem megyei önkormányzati rendelettel, hanem határozattal kerülnek elfogadásra. Ezek az ajánlások tulajdonképpen szabályoznak, figyelembe vételük és érvényesítésük azonban nem kötelező, csak javasolt. Mivel a megyei területrendezési terv elsősorban a kistérségi, de leginkább a településrendezési terveken keresztül befolyásolhatja a környezetalakítást, a megyei főépítészhez véleményezésre beküldött településrendezési terveknél megkívánhatja az ajánlások betartását.

A megye területrendezési tervének határozattal elfogadandó 1. fejezete tartalmazza a térségi területfelhasználási kategóriákhoz, illetve az országos szabályokat kiegészítő országos és térségi övezetekhez tartozó ajánlásokat. Ezek közül a környezet védelméhez közvetlenül és közvetve kapcsolódó ajánlások a következők:

1.1. A szerkezetalakításra vonatkozó általános ajánlások: az első pontban a megye adottságaiból adódó kiemelt stratégiai feladatokat fogalmazza meg, az ajánlások célja a környezeti konfliktusok elkerülése, megelőzése, az összehangolt fejlesztés, az ökológiai rendszer erősítése, árvízvédelem.

1.1.1 A megye területén stratégiai feladatként javasolt kezelni

- a) a nagyarányú vízvisszatartáshoz,
- b) a megújuló energiaforrások sokoldalú alkalmazásának jelentős növekedéséhez
- c) a tanyarendszer életképességének javulásához
- d) a hiányzó határon túli közlekedési kapcsolatok kiépítéséhez
- e) a folyók menti térségekben a komplex, differenciált tájgazdálkodás fejlesztéséhez

szükséges területszerkezeti-településszerkezeti feltételek biztosítását a településrendezési tervek módosítása, felülvizsgálata során.

1.1.2 A megyének – városhálózatának további bővítése helyett – a városhálózat minőségi fejlesztésére indokolt koncentrálnia.

1.1.5 Kerülendő a meglévő településtesttől elszakadó, más területfelhasználási egységekbe ékelődő és ezért környezeti/területhasználati konfliktusok kialakulásának veszélyét hordozó, új beépítésre szánt területek kijelölése.

1.1.8 A települések külterületi területfelhasználási rendszerében törekedni kell a magas ökológiai értékű zöldfelületi elemek zöldfelületi rendszerben történő összekapcsolására.

1.1.9 A fokozott árvízi kockázatnak kitett területeken a helyi építési szabályzat készítésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a biztonságos építés feltételeire, akár általános előírások, akár sajátos övezeti előírások alkalmazásával.

Földvédelmi, vízvédelmi, tájvédelmi és természetvédelmi szempontok érvényesítésére a **Mezőgazdasági térségre** vonatkozóan az alábbi ajánlásokat tartalmazza az 1.2. fejezet:

1.2.2 A védett természeti területeken, Natura 2000 területeken, az ökológiai hálózat területén lévő mezőgazdasági területeket a településrendezés eszközeiben olyan korlátozott használatú mezőgazdasági terület-felhasználási egységbe célszerű sorolni, ahol épület nem létesíthető, vagy az épületek kialakítása a védelmi célokkal összhangban a természeti területek fenntartása, a természetvédelmi célú tájgazdálkodás, ismeretterjesztés, bemutatás, génmegőrzés és ehhez kapcsolódó ökoturisztikai fejlesztés érdekében történik.

1.2.6 Általános mezőgazdasági területen a termőföldek felaprózódását a településrendezés eszközeivel is indokolt megakadályozni.

1.2.7 Az Országos Területfejlesztési Koncepcióval összhangban a Megyei Közgyűlés is kinyilvánítja, hogy az Alföldre – így Csongrád megyére is – jellemző tanyás tájszerkezet egyedülálló nemzeti érték, amelynek megtartását, fejlesztését élővé tételét a településrendezés eszközeiben is biztosítani kell.

1.2.11 A belvízelvezető csatornák rendszeres karbantartásával biztosítandó a belvíz által veszélyeztetett területek rendeltetésszerű használata. A belvíz által rendszeresen veszélyeztetett területek racionális tájhasználatára érdekében

támogatandó a gyepterületek, vizes élőhelyek rehabilitációja, a belvizes területek erdősítése, állóvizek kialakítása, amelyek növelik a megye természeti, tájképi értékekben való gazdagságát is.

1.2.12 A nagy összefüggő mezőgazdasági szántóterületek tájképi tagolása érdekében a mezővédő erdősávok, külterületi fasorok védelmét és további fasorok, véderdősávok, mezsgyék telepítését ösztönözni kell.

A **vegyes területfelhasználású térség és erdőgazdálkodási térség** ajánlásai a területhasználat és a különböző védelmi szempontok összehangolására vonatkoznak. Továbbá az erdőterületek arányának növelésével az élővilág és táj sokoldalúságának megőrzése, kialakítása a célja a tervnek:

1.3.1 A Tisza, Kőrös, Maros menti térségben a táj- és természetvédelmi, ökológiai, vízgazdálkodási, tájképvédelmi, környezetvédelmi szempontok összehangolásával célszerű biztosítani a környezetkímélő tájgazdálkodás lehetőségét.

1.3.2 A biológiai sokféleség növelése, a táj változatosabbá tétele érdekében növelni célszerű az erdőterületek arányát.

1.3.3 A vegyes területfelhasználású térségben az erdőterületek növelésével, környezetkímélő tájgazdálkodással is célszerű biztosítani a jó környezetminőség megőrzését és javítását.

1.3.4 A megye alacsony erdősültsége miatt a meglévő erdőterületek fokozott védelmét biztosítani kell.

1.3.5 A Tisza, Kőrös, Maros menti erdőgazdálkodási térség és vegyes területfelhasználású térség területén, védett természeti területeken, Natura 2000 területeken ösztönözni kell az erdőgazdálkodásnak a táj- és természetvédelmi, ökológiai érdekekkel való összehangolását.

1.3.6 Az ökológiai hálózat területén ösztönözni kell a termőhelyi adottságoknak megfelelő őshonos erdőállományok fenntartását, a tájidegen erdőállományok fokozatos lecserélését őshonos állományokra, valamint ösztönözni kell a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási módszerek alkalmazását.

1.3.7 A megye egyéb területein az erdőterületek fejlesztése során a gazdasági szempontok mellett az adott terület természetvédelmi, ökológiai, tájképvédelmi, környezetvédelmi jelentőségét is célszerű figyelembe venni.

1.4 fejezetben a **Települési térségnél** környezetvédelmi okokból fontos a meglévő üdülőterületek teljes közművesítése. Új hétvégiházas üdülők kijelölését a túlkínálat és a környezeti terhelés miatt nem támogatja a terv. A területkínálat szabályozásával, ütemezésével, és a nagy kiterjedésű zöldmezős lakóterületfejlesztéssel is foglalkozik a fejezet földvédelmi okokból is:

1.4.5 A gazdasági területek kínálatát kistérségi szinten szükséges összehangolni olyan módon, hogy új gazdasági terület kijelölésére csak akkor és olyan mértékben kerüljön sor, hogy a kistérség összes kínálata ne haladja meg a már betelepült, működő gazdasági területek nagyságának kétszeresét. A legalább hét éve kijelölt, de nem betelepült gazdasági területek területfelhasználási egységbe sorolásának felülvizsgálata indokolt.

1.4.6 Ne jelöljenek ki a települések olyan új gazdasági területeket, melyeket meglévő, vagy a magasabb szintű tervekben rövidtávon megvalósítani tervezett közlekedési infrastruktúra nem tud kiszolgálni. Elsősorban a közlekedési hálózatokkal is jól feltárt barnamezős területek (újra)hasznosításának ösztönzése indokolt.

1.4.8 A településszerkezeti tervben kijelölt nagy összefüggő új beépítésre szánt területek szabályozását (építési jogok keletkeztetését) ajánlott ütemezni annak érdekében, hogy a használatbavétel hatékonyan és koncentráltan történjen, továbbá, hogy építési jogok csak ott keletkezzenek, ahol ez rövidtávon indokolt és ezzel a későbbi kártérítési igények felmerülése elkerülhető legyen.

1.4.9 A települési zöldfelületeket koncentráltan, illetve hálózatba szervezve (rekreációs folyosókat kialakítva). A zöldfelület-hálózatot javasolt bekapcsolni a térségi rekreációs-turisztikai hálózatokba. Indokolt az elsődlegesen rekreációs funkciójú kerékpárút-hálózati elemek és a zöldfelület-hálózat összehangolt fejlesztése.

A közlekedésből eredő szennyezőanyagok csökkentésére (elsősorban szálló por) és a kedvezőbb települési környezet kialakítása miatt a fasorok fejlesztését a települési infrastruktúra fejlesztés szerves részeként kell kezelni a települési tervekben az ajánlás szerint.

A **városias települési térségek** ajánlásai elsősorban a földvédelemmel, a települési környezet javításával, kompaktságának megőrzésével foglalkoznak: a lakássűrűséggel, a városközpontok megújításával-rehabilitációjával, az alulhasznosított gazdasági területekkel, az ipari parkok intenzívebb kihasználásával, a zöldterületek csökkenésének megakadályozásával, a területgazdálkodással, a vasútállomások térségének felértékelődésével, a zöldterület, zöldfelület-beépített terület arányának megtartásával, növelésével, cél a fenntartható kompakt város, az élhetőbb települési környezet kialakítása.

A **hagyományosan vidéki települési térség** ajánlásai összhangban vannak a fenntartható fejlesztés céljával, figyelembe veszi az ökológiai hálózat védelmének, a föld védelmének, a komplex tájgazdálkodás, a zöldfelület fejlesztés, a településképvédelem szempontjait.

1.4.25 Jelentős mértékű zavaró hatású gazdasági tevékenység elhelyezésére lehetőséget biztosító terület-felhasználási egység kijelölése kerülendő.

1.4.30 Hagyományosan vidéki települési térségek területén törekedni kell a közművek felszín alatti vezetésére.

Az **1.5 Vízgazdálkodási térség** ajánlásai utal a Víz Keretirányelv céljaira, a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek javaslatának és intézkedéseinek figyelembe vételén keresztül. A települések mély fekvésű, időszakos vízborítású területeit nem javasolja beépíteni a vízkárok elkerülése végett, az adottságokhoz mért területfelhasználási besorolást javasol a terv. Az ajánlás foglalkozik a vízháztartás szabályozással is. A mélyfekvésű területen történő területbővítés esetén a belvizek elvezetését meg kell oldani.

1.5.5 A településrendezés során javasolt a meglévő csatornák vízgazdálkodási területfelhasználási egységként történő szabályozása, és egyértelmű jelölése, lehetőséget teremtve ezzel az állandó tározásra, a kiegyensúlyozott vízháztartás megteremtésére. Fokozott hangsúlyt javasolt helyezni a csatornák „jókarbantartásának” településrendezési eszközökkel történő ösztönzésére.

A vízelvezető rendszerekkel összefüggő szabályozási javaslatokat is tartalmaz a határozat. A vízkárok mérséklése érdekében vízrendezési program készítését javasolja a terv, a belvízelvezető rendszerek állapotának folyamatos ellenőrzését, 5 évenkénti felülvizsgálatát. Fontosnak tartja a meglévő külterületi csatornák vízgazdálkodási területfelhasználási egységbe sorolását a települési tervekben. A vízelvezető árkok mellett fenntartó sáv biztosítását és a megközelíthetetlen árkok áthelyezését javasolja a terv. A vízfolyások melletti telkekhez a kezelővel egyeztetett magánhidat, és a településen szabvány szerinti árok létesítését is javasolja.

Az **1.6 Műszaki infrastruktúra, hálózatok és egyedi építmények** ajánlásai foglalkoznak az ágazati fejlesztési szempontok összehangolásával, egyeztetésekkel, a tervezett vonalas létesítmények meglévőkhöz való igazításával, a védőtávolságokkal (repülőtér).

A 2. fejezet az országos és térségi övezetekre vonatkozó részletes ajánlásokat tartalmazza, melyek közül a legtöbb, általában korlátozásokat tartalmazó övezet ajánlásai összhangban vannak a környezet védelmével, elősegítik a különböző települési és táji környezet védelmét, a jó állapot elérését illetve megtartását, a különböző ágazati tervek (kezelési, fejlesztési, védelmi) alapján történő fejlesztést, területhasznosítást.

2.1 Országos ökológiai hálózat térségi övezetei (Magterület, Ökológiai folyosó, puffertérület): mindegyik ajánlás kedvezően befolyásolja a vízfolyások menti területet, az ökológiai hálózatot. pl. minden vízfolyást ökológiai, vagy zöld folyosóként javasolja kezelni, új vízkivétel szabályozását javasolja:

2.1.7 A meder kísérelő felületeként, településeken kívül legalább a meder természetes átmérőjének háromszorosát elérő területet, természeti területen legalább 50-50m széles területsávot, folyók esetén a teljes hullámteret, épületmentesen meg kell tartani az ökológiai rendszer fejleszthetősége érdekében.

2.2 Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete: az OTrT mellett a földvédelmi törvénnyel is összhangban kerültek megfogalmazásra a beépítésre szánt terület kijelölésének feltételei. Ugyanakkor lehetőséget biztosít a terv a meglévő mezőgazdasági majorok és üzemközpontok újrahasznosítására, megtartására. A termőföldek védelmét és a tájkép tagolását biztosítja a fasorokra, védő erdősávokra, mezsgyékre vonatkozó javaslat. Szélérőmű-park létesítését megengedi a terv, a vonatkozó sajátos megyei térségi övezettel összhangban.

2.3 Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete: a termőföld védelmére az országos előírásnál szigorúbb ajánlása, hogy a beépítésre szánt terület még kivételes esetben sem jelölhető ki, mivel csak így biztosítható az erdő megtartása, ami megyei és országos szinten is fontos cél.

2.4 Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete: egy tervlapon került ábrázolásra az előző erdőterület övezettel. A környezet védelmével összefüggő ajánlás nincs, hanem a korlátozás ellensúlyozására megengedi a mezőgazdasági termelést és a választást a megvalósítással összefüggésben, hogy erdőterületbe sorolja-e a település.

2.5 Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete: az ökológia, a táj- és természetvédelem prioritását fontosnak tartja a terv. A tájrendezés és újrahasznosítás előtt ökológiai értékvizsgálat készítését javasolja, a kialakult, védelemre érdemes élőhelyek feltérképezése érdekében. Újrahasznosításként ökoturisztikai, szabadtéri sportolás, erdősítés lehet a cél a természetvédelmi értékek meglététől függően. A bányatavak rendezésekor a térségi szinten összehangolt többcélú hasznosítást javasolja.

2.6 Országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete: ez az övezet tartalmazza a legtöbb ajánlást, ezért alaposan számba veszi a tájjal kapcsolatos kérdéseket. A tájképvédelem érdekében elsősorban a telekmérettel összefüggően szabályozza a mezőgazdasági területeket, a gazdasági és lakóépületek elhelyezését a föld eltartó képességét is figyelembe véve. A hagyományos tájszerkezet megőrzését helyezi előtérbe a különböző művelési

ágaknál. Külön ajánlásokban foglalkozik a kertés mezőgazdasági területekkel. Egyik javaslat, hogy a táj- és természetvédelmi, ökológiai, településkép-védelmi, vízminőség-védelmi szempontból érzékeny és sérülékeny mezőgazdasági területeket a településrendezési tervekben erdőterületként (kivéve természetvédelmi szempontból értékes gyepterületek, fáslegelő), természetközeli, vagy korlátozott használatú mezőgazdasági területként célszerű szabályozni. Az ajánlás kitér a vízfolyások menti természetközeli élőhelyek megőrzésére, 50-50 méter építménymentes területsáv kialakítására. Olyan területfelhasználási egység kijelölését nem javasolja a terv, amely a településkép-tájkarakter történetileg kialakult szerves egységének megbontását, megváltozását eredményezheti. Ebben az övezetben is említi a mezővédő erdősávok, mezsgyék, fasorok védelmét. Új közutaknál zöldfolyosóként funkcionáló növénytelepítést javasol. A felszíni vizek medrének, partjának rendezés csak természetesen a természeti értékek, ökológiai rendszerek védelmével történhet. A felszíni vizek partján csak olyan területfelhasználást javasol, amely a vizek minőségét károsan nem befolyásolja.

2.7 Történeti települési terület övezete: a településkép-védelmi terület lehatárolását részletes értékvédelmi vizsgálat alapján javasolja, és ezen belül szabályokat kell megfogalmazni a helyi egyedi építészeti és természeti értékek védelmében. A nagy kiterjedésű épületekre vonatkozóan külön kitér az ajánlás, meghatározását javasolja a szabályozási tervekben, és a közcélú épületeknél tervtanácsi véleményezést. A közcélokot nem szolgáló nagy kiterjedésű épületek létesítését kéri kizárni vagy korlátozni a helyi építési szabályzatban. A köztéri, építményre helyezett reklám és hirdető berendezés, színhasználat szabályozását javasolja. A közművek térszín alá helyezése és a faegyedek, fasorok védelmét biztosító munkavégzés is előírásra került.

2.8 Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete és a 2.9 Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe: a vízbázisok és vízfolyások védelmét jelenti a korlátozások előírásának javaslat, a települések csatornázása, az állattartó telepekre vonatkozó javaslat a 220/2004. (VII.21.) Kormányrendelet szerinti előírások alkalmazását is kéri. A települési tervek a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekkel összhangban kell készíteni. Új hígrágyás állattartó telep kialakítását nem támogatja a terv. A vízszennyező létesítmények korlátozását kéri előírni a települési tervekben. A szénhidrogén-bányászatot nem javasolja a területen. A csapadékvíz-elvezetés megoldását és előtisztítását javasolja. A víztározók, tavak létesítését, vízkivétel szabályozását is fontosnak tartja a terv az ökológiai egyensúly megtartására. A környezetkímélő gazdasági tevékenység és a korlátozott vegyszer- és műtrágyafelhasználású mező-és erdőgazdálkodást kell támogatni. A kistelepülések egyedi szennyvíztisztításának megoldását sürgeti a terv. A tisztított szennyvizek újrahasznosítását, illetve a költség- és környezetkímélő természetközeli szennyvíztisztítási eljárások alkalmazását javasolja.

2.10 Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete: külszíni művelésű bánya nem jelölhető ki magterületen, ökológiai folyosón és világörökségi területen.

2.11 Együtt tervezhető térségek övezete: földvédelemmel, tájvédelemmel is összefüggő ajánlásai vannak. A városi rekreáció fejlesztése Szeged környékén és a Tisza mentén hozzájárul az emberi egészséghez. A területkínálat összehangolása fontos szempont legyen a tervekben. A vasúti közlekedés és kerékpáros hivatásforgalom fejlesztésének ösztönzése révén a terv megpróbálja csökkenteni a közúti közlekedésből eredő környezeti terhelést. Új gazdasági területek kijelölését koncentráltan, jól feltárt területen, kompakt módon és ütemezett kialakítással javasolja.

2.12. Honvédelmi területek övezete: a terv javasolja az ágazati előírásoknak megfelelő védőövezet meghatározását és ezen belül a területhasználat korlátozását, elkerülve így a különböző környezeti konfliktusokat. A földvédelem érdekében célszerű a mezőgazdasági és erdőterületek telkeit csak abban az esetben különleges beépítésre szánt területbe sorolni, ha 10 % beépítés szükséges.

2.13. Rendszeresen belvízjárta területek övezete: a mély fekvésű állandó vagy időszakos vízborítású területeit vízgazdálkodási területként, természetközeli területként, korlátozott használatú mezőgazdasági területként vagy erdőterületként szabályozását javasolja. A vízhiányos homokhátsági települések területén vizsgálni javasolja a mély fekvésű állandó v. időszakos vízborítású területeinek vízvisszatartás célú hálózatba szervezett hasznosítását.

2.14 Nagyvízi meder övezete: az ajánlás kéri alkalmazni a nagyvízi medrek, parti sávok, fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról szóló 21/2006. (I.31.) Kormányrendelet előírásait. Az árvízi védekezés és természetvédelem kiemelt szempontjaival összhangban lévő többcélú hasznosítású területhasználat kijelölését javasolja a települési tervekben. A beépített területeket beépítésre nem szánt területként kellene szabályozni az árvíz zavartalan levonulása érdekében. A természetközeli és természetes élőhelyek védelmét a településrendezés eszközeivel kívánja erősíteni.

2.15. Szélerózióknak kitett terület övezete: az állandó növényborítottság biztosítása, a területfelhasználás helyes megválasztása, a művelési ág változtatás (erdő, gyeplő, gyümölcsös), az utak menti fásítás, mezővédő erdősáv, művelt

terület max. 50 ha maximalizálása mind hozzájárul a föld védelméhez. A kedvezőtlen minőségű talajok erdőterületbe vagy korlátozott mezőgazdasági területbe sorolását át kell gondolni, ezzel is elősegítve a művelési ág változást.

A határozat 3. fejezete a Sajátos megyei térségekre vonatkozó részletes ajánlásokat tartalmazza, melyek tovább finomítják, pontosítják a kötelező övezetek előírásait. Közvetlenül 7 övezet kapcsolódik a környezet védelméhez. De a településhálózat sajátos megyei térségei, mint a városhálózati csomópont térsége, a térségi jelentőségű Tisza menti településpárok és a turizmusfejlesztés jelentős térségei is tartalmaznak áttételesen ajánlásokat a közös fejlesztési és rendezési tervek kidolgozása révén, mivel a területkínálat, a területhasználat és az infrastruktúra fejlesztés (vasút, kerékpár) összehangolása a földvédelmet, a természetvédelmet, a tájvédelmet, a településkép-védelmet és az ökológiai rendszer-élővilág védelmét is hivatott segíteni.

3.1.19 Térségi jelentőségű kulturális örökségvédelmi területek: az országos lehatároláson túl ezeknél a településeknél is javasolja lehatárolni a településkép-védelmi területet, helyi értékvédelmi területet, és ezekre is vonatkozik a történeti települések övezetére vonatkozó előírások, ajánlások. Hangsúlyozza a tanyás térség megőrzését, fejlesztettségét, ezzel is elősegítve a tájkarakter megőrzését, a környezet védelmét.

3.2. A természet-és tájvédelem sajátos megyei térségei:

Natura 2000 védelmi területek: az országos előírásokkal és az ökológiai hálózatra, tájképvédelmi övezetekre vonatkozó ajánlásokkal összhangban lévő és a N2000 védelmi céljaival összhangban lévő építmények létesíthetők és folytathatók tevékenységek.

Magas Természeti Értékű Területek: kijelölésének a célja a természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, bevezetése, mellyel biztosítható az élőhelyek védelme, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzése. A hatályos megyei terv is kijelölte a kiemelten fontos érzékeny természeti területeket (Tiszai homokhátság vízgyűjtője ÉTT és Vásárhelyi-Csanádi puszták ÉTT és Kőrösszög ÉTT), melyek közül az agrár-környezetgazdálkodási támogatásokról szóló 61/2009. (V.14.) FVM rendelet a Békés-Csanádi hát és a Homokhátság MTÉT területét jelölte ki Csongrád megyében.

3.3. Környezet- és természeti erőforrás-gazdálkodás sajátos megyei térségei

Ártéri tájgazdálkodás térsége: célja a vízgazdálkodás, erdőgazdálkodás, mezőgazdaság, ökoturizmus harmonikus területrendszerének kialakítása az ökológiai hálózattal, a tájképi, természeti értékek védelmével, a vízminőség-védelemmel a környezeti konfliktusok megelőzése érdekében. Kiemelt fejlesztési célja a hagyományos gazdálkodási formák újjáélesztése, az őshonos ártéri kemény- és puhafa ligeterdők védelme és rehabilitációja a vízgazdálkodási, tájképi természetvédelmi, erdőgazdálkodási érdekek integrálásával. Valamint az ajánlás ösztönzi az extenzív és ökológiai szántóföldi növénytermesztést, az integrált gyümölcssteresztést.

Nitrátérzékeny területek: a vizek védelmét azzal is biztosítja a terv, hogy felhívja a települések és hatóságok figyelmét az érintettségre. A tervlap a jogszabály szerinti területeket tartalmazza. A fejlesztési dokumentumokat a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Kormány rendelet szerint az 59/2008. (IV.29.) FVM rendelet által meghatározott cselekvési programban foglaltakkal összhangban javasolja kidolgozni.

Térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági térség: az árutermelő gazdálkodásra alkalmas termőföldek védelme érdekében a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületekre meghatározott ajánlásokat javasolja a terv.

Szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület: az utóbbi években megnövekedett igény és a hiányzó jogszabályi háttér indokolja a szabályozását. Figyelembe veszi a terv a védett területeket, az ökológiai hálózatot, az erdőterületet, a tájképvédelmi területet és a történeti település településkép-védelmi területet, az ártéri tájgazdálkodás térségét, a repülőter és a műszaki infrastruktúra-hálózatok védőtávolságát és a települési terület zajvédelmét biztosító védőtávolságát, melyeken belül nem javasolja elhelyezni a szélerőművet és szélerőműparkot.

A tervmódosítás intézkedései

A terv másik határozatának melléklete tartalmazza a megyei területrendezési terv végrehajtásának, érvényesülésének segítésére, továbbá a rendelettel jóváhagyandó munkarészekben nem szerepeltethető megyei térségi szempontok és érdekek érvényesíthetősége érdekében megfogalmazott intézkedési javaslatokat. Az egyeztetési dokumentációban szereplő intézkedések között közvetlenül a környezet védelmét érintő vagy azzal összefüggő intézkedési javaslat nincs. Az intézkedések között azonban több is közvetetten hatást gyakorol a megye környezetének minőségére:

1.1 A Közgyűlés Elnöke gondoskodik róla, hogy az elfogadott területrendezési termódosításban foglaltak, a határozattal jóváhagyott ajánlásokkal együtt, a megye fejlesztési koncepcióba, programjaiba beépüljenek és azok a régió tervdokumentumaiban is érvényesüljenek.

A határozattal elfogadott környezetvédelmi, táj- és természetvédelmi szempontú ajánlások beépülnek a megyei területfejlesztési koncepcióba, programokba.

2. Országos és nagytárségi jelentőségű területrendezési feladatok: ezek az intézkedések mind kapcsolódnak a környezet védelméhez.

2.1. A Közgyűlés Elnöke egyeztetést kezdeményez az illetékes minisztériummal annak érdekében, hogy az M47 gyorsforgalmi út Hódmezővásárhely- Szeged (M43) közötti OTrT-ben szerepeltetett szakasza alternatívjaként egy olyan nyomvonal lehetőségét is vizsgálják, mely a Szerbiából É-ra tartó ún. „Bánáti út” részeként, tiszai átkelés nélkül, Szegedet keletről elkerülve tudna megvalósulni.

Ez a kezdeményezés a Tisza menti ökológiai hálózat felszabdálását kívánja megelőzni, és két nyomvonal helyett egy nyomvonal kiépítését jelenthetné és a Szegedi elkerülés is kedvező hatású. Mivel az alternatív nyomvonal eltérése meghaladja a 10%-ot, nem lehet a tervben ábrázolni.

2.2. A Közgyűlés Elnöke kezdeményezi a vizsgálatokat az OTrT-ben szereplő Bácsalmás – Csíkieria – Szabadka (Szerbia) – Röske és Szeged – Nagylak – (Románia) vasúti összeköttetés létesítésének lehetőségéről az érintett Bács-Kiskun megyével és a határon túli szerbiai és romániai megyékkel közösen.

A vasúthálózat fejlesztése, a kötőtpályás közlekedés fejlesztése európai uniós és országos irányelv is. A kedvező gazdasági és társadalmi hatáson túl közvetve pozitívan befolyásolja a környezet minőségét, elősegíti a települési környezet védelmét, a közúti forgalom csökkenthetősége révén. A Bp-Szeged-Nagylak-Arad vonal összekötése országok közötti kapcsolatok javítását jelenti és csökkentheti a tranzitforgalmat a közutakon.

2.3. A Közgyűlés Elnöke egyeztetést kezdeményez az illetékes minisztériummal a belvízvédelem-vízvisszatartás komplex feladata koncepcionális tervezési munkáinak mielőbbi megkezdése és a megvalósítás programozása érdekében.

Kiemelt feladat a megyében a belvízrendezés és a vízvisszatartási program kidolgozása, különösen a vízhiányos Homokhátság területeken. Ezt több ajánlásában is hangsúlyozza a terv.

2.4. A Megyei Önkormányzati Hivatal folyamatosan figyelemmel kíséri a Tisza Vízyűjtő Programrégió Önkormányzati Társulás kezdeményezéseit a Tisza menti megyék fejlesztéseinek összehangolására és a közösen elfogadott irányelveket, stratégiai döntéseket a megye területrendezési és fejlesztési terveinek karbantartása során a tervekbe beépíti.

A megyei fejlesztések összehangolása és a közös irányelvek elősegítik az összehangolt térségfejlesztést, a tájvédelmet, a közös stratégia kidolgozását, melynek kedvező hatása van az érzékeny Tisza menti térség környezetminőségére.

2.5. A Közgyűlés Elnöke tárgyalásokat kezdeményez annak érdekében, hogy a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése térjen vissza az eredeti komplex tájgazdálkodási elképzelésekhez.

Ez az intézkedés a komplex ártéri tájgazdálkodást, a hagyományos természetkímélő gazdálkodási formákat (ökológiai, vegyszermentes) ösztönzi, ezáltal a természetvédelemmel, az ökológiai rendszer védelmével, a vízvédelemmel, a tájképvédelemmel függ össze.

2.6. A Közgyűlés Elnöke, együttműködve az érintett megyékkel, kezdeményezi, hogy az Országos Területfejlesztési Koncepció szerinti Tisza mente, továbbá a Duna-Tisza közti Homokhátság az Országos Területfejlesztési Koncepcióval összhangban a Balatonhoz hasonló programrégiókként szerepelhessenek a következő Nemzeti Fejlesztési Tervben.

A megye két legérzékenyebb területének programrégióként való szerepeltetése hozzájárul a területek összehangolt fejlesztéséhez és ezáltal a környezet védelméhez.

3. A Duna-Tisza közti Homokhátság által érintett térségre vonatkozó intézkedés a Homokhátság fejlesztésének környezetvédelmi szempontú fejlesztését is jelenti

3.1. A Közgyűlés Elnöke, együttműködve az érintett megyékkel, egyeztetést kezdeményez az illetékes minisztériummal a „Duna-Tisza közti Homokhátság Fenntartható Fejlesztése” tárgyú nagyprojekt ismételt napirendre tűzése és aktualizálása illetve megvalósítása érdekében.

4. Az OTrT, a Területfejlesztésről és a Területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény illetve az országos településrendezési és építési követelmények módosításának indítványozására vonatkozó intézkedések

4.2. A Közgyűlés Elnöke kezdeményezi, hogy az OTrT térségi övezete legyen a „kialakult tanyás térség” övezete is. Ezzel együtt a megyei önkormányzatok kapjanak felhatalmazást a megyei területrendezési tervben az övezet által érintett települések kijelölésére. Az övezethez kapcsolódóan olyan törvényi szabályozásra van szükség, amely biztosítja a tanyás térségek Országos Területfejlesztési Konceptióval összhangban lévő megújítását, a tanyák többfunkciós fejlesztésének lehetőségét.

Ez a kezdeményezés hozzájárul a megye tanyás térségének fennmaradásához, és megújíthatóságához, mellyel a tanyás térség környezeti minősége is javítható a tájkép és a kulturális örökség védelmén keresztül is.

4. ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK

4.1 Annak összefoglaló megállapítása, hogy – **a párhuzamosan zajló tervezési és környezeti értékelési folyamat és az ennek keretében történő folyamatos visszacsatolások végeredményeként** – a jóváhagyásra kerülő megyei területrendezési terv környezeti szempontból elfogadhatóbb, mint a másik vizsgált változat.

A fejezet kidolgozása a véleményezési eljárást követően válik indokolttá.

4.2. A terv hatása az általa befolyásolt tervekre

A terv elsősorban a településrendezési tervekre gyakorol hatást, másodsorban a megyei, kistérségi területfejlesztési koncepciókra és programokra. Ugyanis a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 23.§ (4) bekezdése kimondja:

„A területfejlesztési és ágazati programok, valamint településrendezési tervek készítése, egyeztetése és elfogadása során figyelembe kell venni az országos, regionális és megyei területrendezési tervben foglaltakat.”

A terv fontosnak tartja ugyanakkor – intézkedési javaslat szintjén – visszacsatolni az országos tervekhez, különösen az OTrT következő aktuális módosítására és az országos közlekedéshálózat-fejlesztési tervezetekre.

A törvény szerint a megyei terv rendelettel elfogadott térségi szerkezeti tervében foglaltakat, továbbá a térségi övezeteket az ágazati programok készítése során is figyelembe kellene venni. Azonban ez nem mindig történik így, mivel az ágazati tervek készítése során a megyei önkormányzat nem véleményező szervezet, ezért a megyei területrendezési tervek legfeljebb a megyei ágazati programokban és településrendezési tervekben érvényesíthetők.

A megyei tervnek a legnagyobb hatása a településrendezésre van. A településrendezési tervek készítése során ugyanis az illetékes állami főépítészek és megyei főépítészek feladata a megyei területrendezési tervekkel való összhang ellenőrzése. A térségi területfelhasználás rendszerének és az infrastruktúra hálózat településszerkezeti tervbe történő átvétele kötelező. A területfelhasználási egységek eltérésére vonatkozóan az OTrT határozza meg a szabályokat a 6. § (2) bekezdésében:

- a) az erdőgazdálkodási térséget legalább 85%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni;
- b) a mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység nem jelölhető ki;
- c) a vegyes területfelhasználású térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület vagy erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület kivételével lakóterület kijelölhető;
- d) a városias települési térség bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható;
- e) a hagyományosan vidéki települési térség nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység kivételével bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható;
- f) a vízgazdálkodási térséget legalább 90%-ban vízgazdálkodási terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen beépítésre szánt terület nem jelölhető ki;
- g) az építmények által igénybe vett térséget az adott építmény jellege szerinti települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.”

Általában 15 %-os mozgástere van a településeknek más területfelhasználás kijelölésére, de az is meg van határozva, hogy mit nem lehet (nagyvárosias lakóterület illetve a vegyes terület általában ki van zárva).

Az OTrT szigorú szabályai a környezetvédelmet szolgálják, de sokszor nincs összhangban a településfejlesztéssel és a gazdaságfejlesztéssel, korlátozhatják a települések fenntartható fejlődését. Az OTrT szerint a megyei terv nem jelölheti erdőgazdálkodási térségként az 50 ha-nál kisebb erdőterületeket, ami ellentmond az erdőtörvénnyel. Viszont az erdőtörvény szerint a településrendezési terveknek erdőterületbe kell sorolni azokat. A megyei terv módosítása ezeket a területeket mezőgazdasági illetve vegyes területfelhasználási térségbe sorolta. A megyei tervben csak 10 hektárnál nagyobb települési térség ábrázolható, ezért a külterületi lakott helyek, a mezőgazdasági üzemműközpontok mezőgazdasági térség területébe kerültek. A mezőgazdasági területfelhasználási térség településrendezési tervben történő „pontosítása” során tehát 15%-os eltérési lehetőséget elviheti az erdőtörvénnyel összhangban az 50 ha-nál kisebb erdőterületek kijelölése, továbbá a már művelésből kivett beépített vagy beépítésre

szánt területek kijelölése, tehát a települések számára további fejlesztési lehetősége nem vagy alig marad. Az NKP 5.4. fejezete a települési környezetminőségre vonatkozó akcióprogramja, mely szerint „a fenntartható fejlődés mindhárom dimenzióját társadalom, gazdaság, környezet egyforma súllyal kell kezelnie”. A megyei területrendezési terv tehát nem lehet gátja a fenti elvekkel összhangban lévő településfejlesztésnek, rendezésnek. A megye területrendezési terve az OTrT településfejlesztést korlátozó pontosítási szabályai miatt a fenntarthatóságon túl is korlátozhatja az egyes települések fejlesztési lehetőségeit. Az egyetlen megoldás az lehetne, ha térségi területfelhasználási egységek települési szintű pontosítása során már kialakult eltérő területfelhasználásokat nem kellene százalékos eltérésbe beleszámítani. Ez különösen fontos lenne a mezőgazdasági térség esetén már meglévő erdőterületeknél és már beépített területeknél.

A megyei terv OTrT szerint kijelölt közlekedési hálózatát is meghatározott szabályok szerint pontosíthatják a településrendezési tervek. A Területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény 23/(2) b) pontja szerint:

„Az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatoknak a település közigazgatási területére vetett hossza legfeljebb +/-5%-kal térhet el a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek szerkezeti tervében ábrázolt nyomvonal-változattól, kivéve, ha külön jogszabályban meghatározott területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat nagyobb eltérést indokolja.”

Ez viszonylag rugalmasabb a területfelhasználási egységekre vonatkozó szabálynál, hiszen területrendezési hatósági eljárás keretében lehetőség van nagyobb eltérésre is. Még ennél is tovább megy az OTrT 10.§-a:

10. § (1) Az 1/4-7. és 1/11. számú mellékletekben szereplő országos műszaki infrastruktúra-hálózatok elemeit és az egyedi építményeket az ott felsorolt, térbeli rend szempontjából meghatározó települések közigazgatási területét érintve, az országos szerkezeti terv figyelembevételével, az engedélyezési eljárás során felmerülő ágazati szempontok és követelmények miatt szükséges korrekciókkal kell megvalósítani.

(2) Az 1/1-3. számú mellékletekben szereplő országos műszaki infrastruktúra-hálózatok elemeit és az egyedi építményeket az ott felsorolt, térbeli rend szempontjából meghatározó települések közigazgatási területét -térség esetén megjelölt település közigazgatási területét vagy annak 10 km-es körzetét -érintve, az országos szerkezeti terv figyelembevételével, az engedélyezési eljárás során felmerülő ágazati szempontok és követelmények miatt szükséges korrekciókkal kell megvalósítani.

(3) Az 1/8-10. számú mellékletekben szereplő országos műszaki infrastruktúra-hálózatok elemeit és az egyedi építményeket az ott felsorolt, térbeli rend szempontjából meghatározó települések közigazgatási területét -térség esetén megjelölt település közigazgatási területét vagy annak 25 km-es körzetét -érintve, az országos szerkezeti terv figyelembevételével, az engedélyezési eljárás során felmerülő ágazati szempontok és követelmények miatt szükséges korrekciókkal kell megvalósítani.

Az ágazati szempontok között nyilvánvalóan környezetvédelmi és természetvédelmi szempontok és követelmények is meghatározóak, így az infrastruktúra hálózatok településrendezési tervekben történő pontosítása során környezetvédelmi szempontok érvényesíthetőek.

Az OTrT-vel összhangban kijelölt térségi övezetek pontosítására vonatkozóan a Tft. 23/A 2/c pontja következők szerint rendelkezik:

„Az országos, kiemelt térségi és megyei övezetek által érintett területeket az érdekelt államigazgatási szervek állásfoglalása alapján kell lehatárolni oly módon, hogy a kiemelt térségi és megyei övezet területének település közigazgatási területére eső része legfeljebb +/-5%-kal változhat.”

Az érintett államigazgatási szervek köre azonban nem teljes. A településrendezési tervek készítése során az országos és térségi övezetek területi érintettségével kapcsolatban állásfoglalásra kötelezett államigazgatási szervek körét a 282/2009. (XII.11.) Kormányrendelet határozza meg. Ebből kiderül, hogy nem minden övezet esetében meghatározott az előzetes adatszolgáltatásra, így az állásfoglalásra jogosult államigazgatási szerv.

A településrendezési tervek készítése során a következő övezetek pontosításának lehetőségét biztosítja a jogszabály:

1. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület:	Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ
2. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület:	MSZH Erdészeti igazgatóság
3. Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe:	Alsó-Tisza-Vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
4. Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület:	MBFH Szolnoki Bányakapitánysága
5. Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület:	Honvédelemért felelős miniszter
6. Magterület:	Kiskunsági és Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság
7. Ökológiai folyosó:	Kiskunsági és Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság
8. Pufferterület:	Kiskunsági és Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

9. Világörökség és világörökség-várományos terület:	Csongrád megyei Kormányhivatal, Kulturális Örökségvédelmi Iroda
10. Történeti települési terület:	Csongrád megyei Kormányhivatal, Kulturális Örökségvédelmi Iroda
11. Rendszeresen belvízjárta terület	Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság
12. Nagyvízi meder:	Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság
13. Földtani veszélyforrás területe:	MBFH Veszprémi Bányakapitánysága
14. Honvédelmi területek	Honvédelemért felelős miniszter

A felsorolásból kiderül, hogy nincs jogszabályban rögzített állásfoglalásra jogosult, érdekelt államigazgatási szerv a következő övezetek esetében:

- Országos és térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület;
- Országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi terület;
- Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület (Kormány rendelet pontosan meghatározza, nincs lehetőség eltérésre);
- Erdőtelepítésre alkalmas terület;
- Vízerosziónak kitett terület (érintettség híján nem tartalmazza a megyei terv);
- Szélerózióknak kitett terület.

Az erdőtelepítésre alkalmas terület övezetének kijelölését ágazati adatszolgáltatás hiányában az OTrT a megyékre bízta. A kijelölés teljes mértékben tervezői javaslat. Az erdősítendő területek olyan szempontok alapján kerültek kijelölésre, melyeket az OTrT is megfogalmaz: azok a többnyire gyenge termőképességű mezőgazdasági területek, amelyeknél gazdasági, vidékfejlesztési, vagy környezetvédelmi szempontok indokolják az erdők létesítését, és azt természetvédelmi vagy termőhelyi okok nem zárják ki.

A környezetvédelem szempontjából fontos szélerózióknak kitett terület lehatárolása a megyei tervben nem az érintett területeket, hanem a területtel érintett települést jelöli ki. Így az érintett települések rendezési terveiben kell konkrét területeket kijelölni, de nem a termőföld védelméről szóló jogszabályok szerint hatáskörrel rendelkező államigazgatási szerv adatszolgáltatása alapján. Ez azt jelenti, hogy az ágazati feladatot átruházzák a települési önkormányzatokra. A szélerózió által érintett területek már a hatályos tervben az OTrT fogalom-meghatározása szerint kerültek lehatárolásra, —a fizikai talajféleségek vizsgálata alapján— ezért nem változott az övezet. Ez a lehatárolás segítheti majd a településrendezési tervi kijelölést is. A tájrehabilitációt igénylő területek a településfejlesztést, településrendezést igazából nem korlátozzák, így azok pontosítása nem okozhat problémát. A tájképvédelmi övezetnél és a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezetnél sincs meghatározva adatszolgáltatásra kijelölt államigazgatási szerv, így állásfoglaláshoz sem lehet kötni az 5%-os eltérés lehetőségét. Az összes övezetnél környezetvédelmi szempontból azonban minden esetben indokoltnak tartjuk a településrendezés egyeztetési kötelezettségébe tartozó államigazgatási szervek véleményének figyelembe vételét (pl. környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal regionális irodája).

Az OTÉK 3.§ (3) bekezdése szerint a településszerkezeti terv kötelező alátámasztó szakági munkarésze a területrendezési terv(ek) és településszerkezeti terv összhangját igazoló térkép és leírás számíttással. A településrendezési eszközökre tehát a megyei területrendezési terv rendelettel elfogadott térségi szerkezeti terve, térségi övezetei és az ezekre vonatkozó OTrT szerinti szabályok meghatározó hatással vannak, hiszen csak azokkal teljes összhangban készíthetők el. Ennek ellenőrzésére a településrendezés eszközeinek egyeztetésébe kötelezően bevonandó államigazgatási szervek jogosultak.

A területrendezési terv határozattal elfogadott ajánlásai csak a határozatot megalkotó megyei önkormányzatok számára kötelezőek. Így azok a megye ágazati programjaira lehetnek hatással. Ezt a terv intézkedési javaslata is megerősíti:

- 1.1 A Közgyűlés Elnöke gondoskodik róla, hogy az elfogadott területrendezési tervmódosításban foglaltak, a határozattal jóváhagyott ajánlásokkal együtt, a megye fejlesztési koncepcióiba, programjaiba beépüljenek és azok a régió tervdokumentumaiban is érvényesüljenek.

Az ajánlások „kvázi szabályozásnak” tekintendők. Olyan szabályokat tartalmaznak ajánlásként megfogalmazva, melyekről a megye, ha módja lenne rá, rendeletet alkotna, ami azt jelentené, hogy ezeket minden településrendezési tervben kötelező lenne érvényesíteni. Jelenleg azonban erre nincs lehetősége: a törvényi keretek annyit tesznek lehetővé, hogy a megyei közgyűlés javasolja a településeknek, hogy érvényesítsék ezeket a „kvázi-szabályokat”. Az

ajánlásokon keresztül van lehetősége a megyének az állami illetve megyei főépítész segítségével arra, hogy a településeket a térségi érdekek érvényesítésére ösztönözze (de nem kötelezheti őket), mivel egyértelműen a megye, a kistérségek és a települések fenntartható környezeti, társadalmi, gazdasági fejlesztését, az értékeik védelmét és természeti erőforrásaik fenntartható használatát szolgálják. Jelenleg ugyan vannak olyan elképzelések, hogy az ajánlásokat a településrendezési terveikben érvényesítő önkormányzatok az uniós források megpályázása során bónuszpontot kapnak, ez azonban még nem kiforrott.

Az ajánlások munkarész több elemből tevődik össze. A szerkezetalakításra vonatkozó általános ajánlások az OTrT szerinti térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozóan fogalmazza meg a térségi érdekeket kifejező ajánlás jellegű előírásokat. Ezek többsége a települések egyéni ambícióit tükröző, térségi szinten irreális nagyságrendű fejlesztési terület-kínálat visszaszorítását, a társadalmi-gazdasági és környezeti fenntarthatóság elveinek érvényesítését, a területhasználat térségi összehangolásának ösztönzését szolgálják.

Az országos és térségi övezetekre vonatkozó ajánlások kiegészítik az OTrT vonatkozó szabályozását azokban az esetekben, ahol ezek a kiegészítések jelentősen növelik annak esélyét, hogy az övezeti kijelölés mögött álló országos jogalkotói szándék érvényesülni tudjon. Ezek a kiegészítések részben függetlenek a megyétől, az ország ugyanezen övezetbe sorolt bármely területén indokolt az érvényesítésük, másrészt a megye sajátos adottságainak megfelelő egyedi előírásokat tartalmaznak. Az OTrT következő módosítása alkalmával indokolt lenne vizsgálni az általános jellegű ajánlások törvénybe való beépítésének lehetőségét.

A sajátos megyei térségekről szóló ajánlások két részből állnak. Egyrészt a sajátos megyei térségek lehatárolását tartalmazó tervlapokból, másrészt a rájuk vonatkozó ajánlás jellegű előírásokból.

A sajátos megyei térségek lehatárolása több eltérő szempont indokolta:

1. Elsősorban a területfejlesztés és a területrendezés közötti szakadék áthidalását szolgáló ún. **struktúraterv típusú** sajátos megyei térségek, illetve intézkedések által érintett térségek kijelölése. Ebbe a kategóriába tartoznak:

Településhálózat sajátos megyei térségei

- Településhálózati csomópont térsége;
- Térségi jelentőségű Tisza menti településpárok;
- A turizmusfejlesztés szempontjából jelentős célpontok;
- Örökségvédelem sajátos megyei térségei;
- Homokhátság komplex fejlesztési térség (intézkedéssel érintett sajátos megyei térség)

Környezeti és természeti erőforrás-gazdálkodás sajátos megyei térségei

- Komplex ártéri tájgazdálkodás térsége
- Magas Természeti Értékű Területek
- Térségi jelentőségű szántóföldi árutermelő mezőgazdaság területe;
- Szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület.

E sajátos megyei térségek lehatárolása és a vonatkozó ajánlások azt célozzák, hogy a megye területi struktúrája a társadalmi-gazdasági fejlesztési célok megvalósulását szolgálja. **Ennek lenne jó eszköze a jelenlegi hazai tervehierarchiából területi és települési szinten egyaránt hiányzó struktúraterv.** Ezek a tervlapok egyszerre szolgálnak fejlesztési és rendezési célokat. Egyrészt a fejlesztési források céltudatos koncentrálását, másrészt viszont a településrendezést orientálják: ott jelöljenek ki a települések gazdasági területeket, ott biztosítsanak területet a turizmusfejlesztésnek, ahol a fejlesztés életszerű, fenntartható térstruktúrát eredményez, a települések közötti együttműködésre, munkamegosztásra épít. A struktúraterv típusú sajátos megyei térségek esetében kiemelő a Tisza Vízyűjtő Programrégió Önkormányzati Társulás megbízásából elkészített **Tisza Stratégia megalapozása** c. tanulmánnyal való összhang, továbbá a Magas Természeti értékű területek esetében az **Új Magyarország Vidékfejlesztési Programmal** való összhang, végül a Homokhátság komplex fejlesztésére vonatkozó intézkedéssel érintett sajátos megyei térség esetében az **Országos Területfejlesztési Koncepcióval** és a **„Homokhátság fenntartható fejlesztése – Előzetes Megvalósíthatósági tanulmány c. tervdokumentummal** való összhang

Az örökségvédelem sajátos megyei térségei kijelölésében a szabályozási orientáció dominánsabban van jelen, ugyanakkor elválaszthatatlan a gazdaság-, azon belül a turizmusfejlesztéstől. A Szatymazi kultúrtáj sajátos tájértékeinek védelmében például meg kell határozni a településrendezési eszközöknél a „térségi jelentőségű kultúrtáj” pontos területét. A térségi jelentőségű szántóföldi árutermelő mezőgazdaság térségeiben az eredményes gazdálkodáshoz szükséges infrastrukturális feltételek megteremtését, megfelelő birtoknagyság kialakulását ösztönző szabályozást javasolt a terv.

A struktúraterv típusú sajátos megyei térségekre vonatkozó ajánlások tartalmazzák a szükséges fogalmak definícióját, és ajánlásokat fogalmaznak meg az érintett települések településrendezési eszközeinek kidolgozásához.

A településhálózati csomóponti térség, a térségi jelentőségű Tisza menti településpárok, a védendő szerkezetű települések, és a térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági területek térsége – struktúratervi szerepükön túl – **az OTrT hasonló tematikájú országos övezeteit térségi jelentőségű elemekkel történő kiegészítésnek is tekinthető.** A településhálózati csomóponti térség és a térségi jelentőségű Tisza menti településpárok az OTrT szerinti Együtt tervezhető térségeket, az Örökségvédelem sajátos megyei térségeinek lehatárolása a Történeti települési térségek övezetét egészíti ki sajátos megyei elemekkel. A térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdasági területek térsége – figyelemmel a Termőföld védelméről szóló törvényre is – a Kiváló termőhelyi adottságú mezőgazdasági területek övezetét egészíti ki, az övezetből kihagyott olyan mezőgazdasági területek lehatárolásával, melyek adottságai (átlagosnál jobb termékenységük) alapján alkalmasak versenyképes intenzív mezőgazdasági tevékenység folytatására.

2. **Jogszály alapú sajátos megyei térségek**

Ebbe a kategóriába tartoznak a *Környezeti és természeti erőforrás-gazdálkodás sajátos megyei térségei* közül

- Nitrátérzékeny területek.

Az ebbe a kategóriába tartozó sajátos megyei térségek **kizárólag jogszályon alapuló lehatárolásokat tartalmaznak.** A jogszályi alapú sajátos megyei térségekre vonatkozó **országos előírásokat akkor is érvényesíteni kell, ha a megyei terv ezeket a területeket nem jelöli ki sajátos megyei térségként.** A lehatárolás tehát az érintett települések figyelmét felhívja arra, hogy az adott kérdéssel, problémával foglalkozni kell a településrendezési eszközök megalkotása során.

3. **Jogszály alapú, egyúttal jelentős fejlesztési összefüggésekkel bíró sajátos megyei térségek**

Ebbe a kategóriába tartoznak a *Természet és tájvédelem sajátos megyei térségei* közül

- Natura 2000 természet-megőrzési, illetve Natura 2000 madárvédelmi területek;

Ezen sajátos megyei térségek jogszályal, ill. minisztériumi programmal összhangban kerültek lehatárolásra, ugyanakkor nagyon fontos fejlesztési összefüggéseket tartalmaznak, hiszen a Natura 2000 területek vidékfejlesztési uniós források felhasználásának fontos célterületei. A vonatkozó ajánlások tehát, e térségek vonatkozásában is elsősorban **a fejlesztés és a településrendezési tervezés közötti összhang erősítését szolgálják.**

Intézkedések

Az Intézkedések munkarész a megyei területrendezési tervben foglaltak érvényesítéséhez szükséges konkrét feladatokat jelöli ki. Közöttük külön csoportot alkotnak az OTrT következő módosításához megfogalmazott intézkedési javaslatok. Az Intézkedések munkarészhez két térképi melléklet tartozik, melyekhez hálózati elemekkel összefüggő, illetve területhez kötött intézkedési javaslatot tartalmaz a terv:

- Homokhátság Komplex Fejlesztési Programjával érintett térség
- Mellékút-hálózat fejlesztése.

4.3. **A tervben szereplő javaslatok monitorozási lehetőségére vonatkozó javaslat**

A megyei terv meghatározóan a településrendezési terveken keresztül monitorozható. A településrendezési terv készítése során derül ki, hogy az OTrT és az azzal összhangban lévő megyei terv hogyan alkalmazható, a pontosítások, korrekciók során milyen tervek közötti konfliktusok, eltérések kezelhetők és melyek nem kezelhetők (esetleg megmaradnak) a településrendezés eszközeiben. Az alkalmazással és a konfliktuskezeléssel összefüggő tapasztalatokat a megyei főépítész gyűjtheti össze, amire található a tervben vonatkozó intézkedési javaslat is: 1.2 A megyei főépítész évente beszámol a Közgyűlésnek arról, hogy a településrendezési tervekhez kapcsolódó tervtanácsi munkában és más területrendezési, államigazgatási véleményezési eljárások során hogyan érvényesülnek a megyei területrendezési terv követelményei, ajánlásai.

Ezeket a tapasztalatokat a Megyei Közgyűlés érvényesítheti az OTrT módosításának kezdeményezésével és a megyei területrendezési terv módosítása során. Ugyancsak a területrendezési terv érvényesülését, figyelembe vételét értékelheti az állami főépítész iroda, hiszen a területrendezési tervvel való összhang ellenőrzése meghatározóan az állami főépítész feladata.

A tervezői tapasztalat a monitorozással kapcsolatban az, hogy nehezen kivitelezhető, mivel az OTÉK 3.§ (3) előírása szerint minden esetben biztosítani kell az összhangot a területrendezési tervekkel, és csak a meghatározott százalékos határon belül lehet mozognia az önkormányzatnak. A településrendezési tervek kötelező alátámasztó

munkarésze, hogy magyarázatot kell adni a megyei tervekkel való összhangra térképpel és számításokkal együtt. Így a két terv közötti ütközés eleve nem lehetséges, a konfliktusokat sokszor már a tervezés elején ki kell zárni. Egyedüli megoldás a településfejlesztési koncepciókban, vizsgálatokban és alátámasztó munkarészekben való szerepeltetés, az egyeztetési anyagban alternatívák kidolgozása, hogy a véleményezők célzottan foglalkozzanak a problémával. Így dokumentálható a területrendezési terv hiányossága és túlzott korlátozása is. Ez tulajdonképpen a szubszidiaritás elvét hivatott szolgálni. Ez segítheti a megyei tervhez való visszacsatolást és a megyei tervnek az OTrT-hez való visszacsatolását. A 2008-ban módosított OTrT-nél is felfedezhető, hogy nem vették figyelembe az illeszkedési konfliktusokat, ami a nem megfelelő monitorozás miatt fordulhatott elő. A területrendezési tervekhez való illeszkedés általános konfliktusait tehát nem lehet a jóváhagyott tervek alapján monitorozni, nem ad rá lehetőséget a törvény. Mindenképpen javasoljuk a vizsgálatokban és az alátámasztó munkarészekben szerepeltetni az illeszkedéssel kapcsolatos problémákat, melyek a megyében elsősorban a közlekedéshálózattal függenek össze (főút-mellékút szerepeltetési probléma).

5. KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ

A jogszabályi kötelezettségnek megfelelően a szakmai szervezetek és települések által előzetesen véleményezett és a vonatkozó jogszabályokkal összhangban készült tematika alapján került kidolgozásra a környezeti értékelés. A bevezető tartalmazza a tematikával kapcsolatos véleményeket, melyeket a környezeti értékelés kidolgozója a munka során figyelembe vett.

A tervezés és a környezet értékelés térinformatikai alapadatbázisát a DTA₅₀ térképi állománya jelentette, a szakági adatbázisok a tervezési alaptérképre integráltan kerültek elemzésre. A szöveges vizsgálatok mellett jelentős hangsúlyt kaptak a térképi elemzések is, a fejlesztések és a természet- és környezetvédelem kapcsolatában.

A megyei terv célját a hatályos Rendelet I. Fejezet 1. §-a határozza meg, mely a módosítás során nem változik. Csongrád megye területrendezési terve a különböző területi szintek elvárásai közül elsődlegesen a megyei szintű érdekeket kívánja kielégíteni, melyeknek azonban szoros kötődése van az országos, kistérségi és települési szintek felé.

A környezeti értékelés két tervváltozatot vizsgál, az egyik az OTrT-nek a megyére vonatkozó tervi elhatározásai, a mások a módosított területrendezési terv. A megyei területrendezési tervezés OTrT-vel való összhangját a 2003. évi XXVI. törvény részletesen szabályozza. A törvény a megyei szintű területrendezés mozgásterét igen szigorú korlátok közé szorítja. A megyei területrendezési terv abban az esetben sem térhet el az OTrT-től a törvényben elírtnál nagyobb mértékben, ha az OTrT-ben foglaltak környezeti szempontból megkérdőjelezhetők, és a megye által támogatott alternatívák viszont kedvezőbbek lennének. A készülő tervmódosítás, ezt a szűk mozgásteret tudomásul véve, azt messzemenően kihasználta annak érdekében, hogy a megye környezeti állapota szempontjából (is) kedvezőbbnek minősíthető változatok a tervben – a jogszabályoknak megfelelő módon – szerepelhessenek.

A településszerkezeti tervekkel való összefüggés a városias és hagyományosan vidéki települési térség kijelölésében és a térségi úthálózat alakításában érvényesül. A területrendezési tervnek felülvizsgálati joga nincs, a településrendezési tervekben szereplő beépítésre szánt területeket maradéktalanul át kell vezetni a területrendezési tervbe, akkor is, ha a kijelölések mértékét semmi sem indokolja. A fejezet megállapítja, hogy a megyei területrendezési terv számos elemet tartalmaz, mely a települések fenntarthatóbb fejlődését kívánja ösztönözni: közlekedési infrastruktúra és területkínálatok integrált fejlesztése, új beépítésre szánt területek kijelölésének mérséklése, vasút jobb kihasználása, városkörnyék városellátó szerepének és térségi jelentőségű rekreációs kínálatának fejlesztése stb.

A vizsgálat megállapítja, hogy az Európa 2020 Stratégia, a Duna-Kőrös-Maros-Tisza Eurorégió Stratégiája, a Tisza Stratégia és Csongrád megye területfejlesztési Koncepciójának környezetvédelmi vonatkozású és pozitív környezeti hatású elemei a lehetőségekhez mérten beépültek a tervmódosításba.

A terv céljai összhangban vannak a Nemzeti Természetvédelmi Alaptervvel, hiszen a térségi területfelhasználás és műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolása során a tervezés figyelembe vette az NTA-ban is kiemelt jelentőségű táji, természeti, ökológiai adottságokat, értékeket. A tervezés során a tájképi értékek és a biodiverzitás megőrzésének érdekében számos övezeti korlátozás került meghatározásra (ökológiai hálózat övezetei,

tájékvédelmi övezetek, vízgazdálkodási térség és vizek védelmével összefüggő övezetek stb.), a módosított OTrT előírásainak alapján.

A Nemzeti Környezetvédelmi Program a környezeti problémák felszámolása és az értékek megőrzése érdekében meghatározza a legfontosabb célkitűzéseket, melyek különböző mértékben kapcsolódnak a területrendezési terv módosításához. Ezeket az összefüggéseket a környezeti értékelés táblázatban összefoglalva tartalmazza, bemutatva, hogy az összefüggés erős, közepes, vagy gyenge. A környezeti értékelés – szintén táblázatos formában – bemutatja továbbá, hogy a Nemzeti Környezetvédelmi Program tematikus akcióprogramjai milyen területrendezési tervi relevanciával bírnak.

Az egyes tervi döntések várható környezeti hatásait szintén táblázat tartalmazza, az értékelés az alábbi kategóriák mentén történik:

- nincs hatás, vagy nehezen értelmezhető
- bizonytalan hatás, vagy ebben a léptékben nem meghatározható, nehezen igazolható
- közepes-gyenge áttételes hatás, közvetett kapcsolat a környezeti elem, rendszer és a vizsgált övezet között
- erős közvetlen hatás, jelentősen befolyásolja a környezeti elem állapotát.

Különösen a táblázat 3-as számmal jelölt összefüggéseire indokolt kiemelt figyelmet fordítani.

A környezeti értékelés részletesen megvizsgálta a megyét érintő tervezett főúthálózat nyomvonalevezetések hatását. A tervmódosítás az OTrT szerinti főúthálózatot néhány nyomvonalon módosította, de még így is érintenek ökológiai hálózatot. Az élővilág és ökológiai rendszer védelmével kapcsolatban a környezeti értékelés javasolja a „Bánáti főút” és a Derekegyházi elkerülő út nyomvonalának felülvizsgálatát, hogy a lehetőségekhez mérten kerülje ki a magterületeket és ökológiai folyosókat.

Összefoglalva megállapítható, hogy a jogszabályok által biztosított mozgásteret kihasználó sajátos megyei szerkezetalakítás, továbbá a megye saját hatáskörében kijelölt sajátos megyei térségek, ajánlások és intézkedések – elfogadásuk és alkalmazásuk esetén – nagymértékben növelik a megyei területrendezési terv hozzájárulását a fenntartható, klímataudatos, a biodiverzitás megőrzését, fenntartható hasznosítását, a települések élhetőségét, környezeti ártalmak mérséklődését biztosító területi fejlődéshez.

Külön táblázat tartalmazza a változatok összevetését a fennálló környezeti konfliktusok, problémák enyhítése-kezelése/ esetleges súlyosbítása közötti különbség tekintetében. A környezeti értékelés kiemeli, hogy a megyei terv előnyben van az OTrT-vel szemben, mivel a módosítás óta eltelt 3 év alatt is változtak a jogszabályok, a felülvizsgált, vagy felülvizsgálni szükséges térségi övezetek. Összességében a megyei terv módosítása nem súlyosbítja egyik környezeti konfliktust sem, hanem megpróbálja megelőzni a konfliktust vagy javít a már meglévő állapoton a rendelkezésre álló szigorú meghatározottságú keretek között.

A megyei terv kiemelten kezeli az alábbi problémákat:

- gazdasági terület túlkínálat;
- mezőgazdasági területek felaprózódása;
- erdősítés (Homokhátság, folyók mentén);
- vízgazdálkodási terület, hullámtér tényleges területhasználata (erdő);
- hagyományos ártéri tájgazdálkodás újjáélesztése, komplex tájgazdálkodás a környezet szempontjából érzékeny területeken;
- Homokhátság szárazságának és vízhiányának kezelése a belvízvédelem kapcsán;
- Kialakult tanyás térségek;

A fennálló konfliktusokat a területrendezés eszköztára célirányosan kezeli, melyek a környezeti és természeti értékek megőrzésével, a térszerkezet/tájszerkezet fejlesztésével, a terület- és környezethasználat alakításával és a közlekedési hálózat formálásával, valamint az ajánlásokkal hozzájárul a megye környezeti állapotának javításához, a környezeti elemek veszélyeztetésének csökkentéséhez, közvetve pedig a lakosság egészségi állapotának javításához. A levegő minőségét a legnehezebb befolyásolni a megyei területrendezés eszközeivel, mert igen összetett konfliktus, közvetlen ráhatása nem lehet, de a terv a közlekedéshálózat racionalizálásával, elkerülő utak fejlesztésével megpróbálja a belterületek terhelését csökkenteni (az emberi egészséget megóvni), azonban a probléma nem szűnik meg, csak áthelyeződik a külterületre, ami további környezeti terhelést generálhat a járulékos építmények, logisztikai központok, zöldmezős beruházások megjelenésével és az élőhelyek felszabdolásával. A meglévő és tervezett pontforrások nem megyei tervi szintű meghatározások (települési és országos).

A változatoknak a közvetlen vagy közvetett környezeti hatásokat kiváltó tényezői, okai közötti különbségek alapján történő összevetése során az egyes környezeti hatásokat kiváltó tényezőket és okokat a környezeti konfliktusok felől közelíti meg a környezeti értékelés. A hatásokat az egyes térségi területfelhasználási kategóriák, övezetek és a

környezeti elemek összefüggésében az OTrT és a megyei terv változatra, szintén táblázatos formában értékeli. A terv módosítása nem tartalmaz olyan, a tervhierarchia magasabb szintű terveiben nem szereplő, vagyis kizárólag a megye döntése alapján bekerülő tervi elemet, mely a szomszédos ország környezeti állapotát negatívan befolyásolná. A környezeti értékelés részletesen ismerteti a környezeti vonatkozású ajánlásokat és intézkedéseket, várható - természetüknél fogva minden esetben pozitív - hatásait kiemelve.

Szükségesnek tartjuk felhívni a figyelmet arra, hogy a **szélerőmű parkok kérdése** a területrendezésben nincs jogszabályi szinten kezelve. A területrendezésért felelős minisztérium szakértői sem egységesek ebben a vonatkozásban. Jelenleg kezd formálódni olyan minisztériumi álláspont, hogy a szélerőmű-park kiserőműként jelenjen meg a területrendezési tervben függetlenül attól, hogy az egymás mellé telepített tornyok közös kapacitása (esetleg eléri az 50 MW-ot), mekkora területen hány tornyon kerül elhelyezésre. Véleményünk szerint a szélerőmű-parkok már néhány torony esetén is jelentős környezeti hatással bírnak. A terv, a korábbi gyakorlatnak megfelelően a szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálható területek kijelölésével próbálta kezelni a kérdést, az új minisztériumi elvárások alapján azonban úgy tűnik, ez nem lesz elegendő.